ویژه سال تولید ملی
و حمایت از کار و سرمایه ایرانی

کتاب راهنما ویژه تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

مریم رضایی، فریده پیشوایی

مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب راهنما ویژه تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

نویسنده:

جمعی از نویسندگان

ناشر چاپی:

مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

کتاب راهنما ویژه تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

مشخصات کتاب

سرشناسه: رضایی، مریم، ۱۳۵۳ -

عنوان و نام پدیدآور:کتاب راهنما ویژه تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی/ گردآوری مریم رضایی، فریده پیشوایی.

مشخصات نشر: قم: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۲۱۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۴-۲۴۳-۶

وضعیت فهرست نویسی:فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۲۱۱] - ۲۱۵.

موضوع: اسلام و کار

موضوع: خودکفایی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: رشد اقتصادی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: کار -- کلمات قصار

موضوع: کار در ادبیات

شناسه افزوده: پیشوایی، فریده، ۱۳۵۴ -

شناسه افزوده: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. مرکز پژوهش های اسلامی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۲ ک ۶۵ ر/۱۳/۲۳۰ BP

رده بندی دیویی:۲۹۷/۴۸۳

شماره کتابشناسی ملی:۲۷۶۹۲۴۸

ص: ۱

اشاره

ص: ۲

ص: ۳

ص: ۴

ص: ۵

سخن نخست

سخن نخست

بـا حلول سال ۱۳۹۱ خورشـیدی، سـال جدیـد به کلاـم نورانی رهبر فرزانه مزین شـد و رهنمود حکیمـانه ایشـان بار دیگر جان ها را طراوت بخشید.

رهبر خردمند انقلاب اسـلامی در ادامه سـنت حسنه نام گذاری سال ها به عنوان های خاص و راهبردی، سال پیش رو را سال «تولید ملی، حمـایت از کار و سـرمایه ایرانی» نامیدنـد. این نام گـذاری نشان دهنـده تـدبیر همه جانبه و عاقبت اندیشـی رهبر فرزانه انقلاب است. بی شک اجرای این رهنمود رهبر معظم انقلاب برای دست یابی کشور به جایگاه رفیع و رتبه های برتر شاخص های پیشـرفت اقتصادی و تولید ملی، نقش موثری خواهد داشت. از این رو، کوشـش همه ایرانیان متعهد و علاقه مند به آبادانی و پیشرفت کشور و نیز تمامی نهادها و سازمان های دولتی و غیردولتی برای تحقق این مهم ضروری است.

از جمله نهادهـای اجتمـاعی مهم که در فرهنگ سازی در زمینه تولیـد ملی و حمایت از کار و سـرمایه ایرانی نقش موثری می تواند داشته باشد، رسانه ملی

ص: ۶

است. بر این اساس مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما با هدف یاری رساندن به برنامه سازان در راه ترویج و تقویت زمینه ها و لوازم تولیـد ملی، مجموعه پیش رو را بـا قـالب هـای متنوعی همچون آیـات، روایات و سـیره معصومین، سـخن بزرگان، محوریابی، جملات قصار و... تدوین کرده است.

توجه به نیازهـای متفاوت برنامه سازی، ایجاد تنوع در راهکارهای پژوهشـی، ایجاد فرصت برای کاربرد یافته ها در امر برنامه سازی، ارائه مجموعه مـدون درباره موضوع مورد نظر و نیز پاسخ گویی به برخی نیازهای اطلاعاتی با ارائه محتوا و مفاهیم و اطلاعات مورد نیاز درباره شعار سال، از اهداف اصلی تدوین این کتاب است.

و من الله التوفیق

اداره کل پژوهش

مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

ص: ۷

۱. دلایل و زمینه های اعلام سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی»

اشاره

۱. دلایل و زمینه های اعلام سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی»

رهبر معظم انقلاب اسلامی، در مقام سکان دار نظام اسلامی و بر اساس نقش راهبردی که در این نظام برای ولی فقیه در نظر گرفته شده است، در آغاز هر سال، با طرح شعار و عنوانی برای سال جدید، می کوشند همه ظرفیت های علمی، آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و اجرایی کشور را به سوی تحقق هدفی عالی که در برنامه های راهبردی نظام اسلامی نقش مهمی دارد بسیج کنند. ایشان در آغاز سال ۱۳۹۱، با توجه به شرایط حال و آینده نظام جمهوری اسلامی و مجموعه فرصت ها و تهدیدهای پیش روی این نظام، این سال را سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» نامیدند و فرمودند:

شعار امسال، «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» است. ما باید بتوانیم از کارِ کارگر ایرانی حمایت کنیم؛ از سرمایه سرمایه دار ایرانی حمایت کنیم؛ و این فقط با تقویت تولید ملی امکان پذیر خواهد شد. سهم دولت در این کار، پشتیبانی از تولیدات داخلی صنعتی و کشاورزی است. سهم سرمایه داران و کارگران، تقویت چرخه تولید و اتقان در کار تولید

ص: ۸

است. و سهم مردم که به نظر من از همه اینها مهم تر است مصرف تولیدات داخلی است. ما باید عادت کنیم، برای خودمان فرهنگ کنیم، برای خودمان یک فریضه بدانیم که هر کالایی که مشابه داخلی آن وجود دارد و تولید داخلی متوجه آن است، آن کالا را از تولیـد داخلی مصـرف کنیم و از مصـرف تولیـدات خارجی به جـد پرهیز کنیم؛ در همه زمینه ها: زمینه های مصارف روزمرّه و زمینه های عمده تر و مهم تر. بنابراین، ما امیدوار هستیم که با این گرایش، با این جهت گیری و رویکرد، ملت ایران در سال ۹۱ هم بتواند بر توطئه دشمنان، بر کید و مکر بدخواهان در زمینه اقتصادی فایق بیاید.

شناخت دلایل و زمینه هایی که سبب انتخاب این عنوان برای سال جاری شده است، می تواند مسئولان بخش های مختلف کشور را در گزینش سیاست ها و راه کارهای دقیق تر، عینی تر و واقع گرایانه تر برای تحقق اهداف مورد نظر مقام معظم رهبری، یاری دهد. بر این اساس، می توان ضرورت ها را در چند بند زیر خلاصه کرد:

الف) واقع شدن در دهه پیشرفت و عدالت

الف) واقع شدن در دهه پیشرفت و عدالت

رهبر معظم انقلاب اسـلامی، حضرت آیت الله خامنه ای دامت برکاته با تیزبینی و هوشمندی خاص خود و بر اساس شناخت گسترده و ژرف، از شـرایط فرهنگی، سیاسـی و اقتصادی امروز جامعه ایران، دهه چهارم اسـتقرار نظام جمهوری اسـلامی را دهه «پیشـرفت و عدالت» نامیدند.

تأکید رهبر معظم انقلاب در برخی سخنانشان در سال ۱۳۸۷ بر موضوع عدالت و نام گذاری دهه چهارم انقلاب به نام دهه پیشرفت و عدالت، نشان دهنده توجه ایشان به مؤلفهها و پیش نیازهای تحقق پیشرفت و عدالت در کشور است.

ص: ۹

ایشان در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت، عنوان کردند دهه چهارم انقلاب، دهه پیشرفت و عدالت است و همه برنامه‌ریزیها و تلاشها باید با این جهتگیری انجام شود.(۱)

همچنین، نام گذاری سال ۱۳۸۸ به سال اصلاح الگوی مصرف، نشان دهنده توجه به جنبههای اثرگذار صرفه جویی، برای پیشرفت اقتصادی و نیز اهمیت مدیریت مدبرانه و عاقلانه در مصرف است که این امر، یکی از مؤلفه های تحقق شعار پیشرفت و عدالت نیز به شمار می رود.

نام گذاری سال ۱۳۸۹ به سال همت و کار مضاعف و اعلام سال ۱۳۹۰ به نام سال جهاد اقتصادی، از توجه روزافزون رهبر انقلاب به نهایت کوشش افراد برای رسیدن به پیشرفت اقتصادی کشور خبر می دهد. پیشرفت اقتصادی، سبب پیشرفت در تولید و افزایش ثروت ملی، افزایش بهره وری، تقویت عزم و اراده و اتحاد ملی و دست یابی به فناوریهای پیشرفته است.

با توجه به این رویکرد کلی، در جهت تحقق شعار اصلی دهه چهارم، یعنی «پیشرفت و عدالت»، مقام معظم رهبری، سال جاری را «سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی»، نامیدند و اعلام کردند:

این شعارها نه فقط یک امر نمایشی است، و نه این جوری است که ما خیال می کنیم در این سال، این شعار، همه مشکلات کشور را حل خواهد کرد؛ نه، این تشریفاتی نیست، نمایشی نیست؛ این خط روشنی را به ما نشان می دهد... باید این را به عنوان یک انگشت نمایشگر راه، در مقابل چشمان خودمان قرار بدهیم.(۲)

بنابراین، سال ۱۳۹۱ فرصتی مناسب برای همه دستگاه ها و نهادهای علمی، آموزشی، پژوهشی، تقنینی، اجرایی، فرهنگی، تبلیغی و... است تا از

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار رئیس جمهوری و هیئت دولت، ۲/۶/۱۳۸۷.

۲- سخنان مقام معظم رهبری در حرم مطهر رضوی، ۴/۱/۱۳۸۹.

ص: ۱۰

یک سو راه های توسعه فرهنگ کار و تولید و رفع موانع و آسیب ها در این عرصه شناسایی و از سوی دیگر عرصه های نیازمند تلاش اقتصادی را مشخص کنند تا بدین ترتیب، زمینه های دست یابی به هدف های بلند دهه چهارم استقرار نظام جمهوری اسلامی، یعنی عدالت و پیشرفت، فراهم گردد.

ب) دست یابی به یکی از محورهای سند چشم انداز نظام جمهوری اسلامی

ب) دست یابی به یکی از محورهای سند چشم انداز نظام جمهوری اسلامی

یکی از ضرورت های تلاش اقتصادی، تحقق یکی از محورهای مهم سند چشم انداز بیست ساله کشور است. در حال حاضر، سند چشم انداز نظام جمهوری اسلامی، مهم ترین سند ملی در زمینه پیشرفت کشور در بیست سال آینده است. در سند چشم انداز بیست ساله کشور، دست یافتن به جایگاه نخست اقتصادی، علمی و فن آوری در سطح منطقهای آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)، با تأکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و نیز رسیدن به اشتغال کامل همراه است.

بر اساس این سند، جامعه ایرانی، در افق این چشم انداز، چنین ویژگی هایی خواهد داشت:(۱)

توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود، متکی بر اصول اخلاقی و ارزش های اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان ها و بهره مندی از امنیت اجتماعی و قضایی.

۱- سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ از سوی رهبر معظم انقلاب به رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و سران سه قوه ابلاغ شد.

ص: ۱۱

داشتن دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فن آوری، متکی به سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.

داشتن سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر [و] تبعیض، و بهره مند از محیط زیست مطلوب.

فعال، مسئولیت پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایتمند، داشتن وجدان کاری و انضباط، دارای روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.

دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فن آوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.

رهبر معظم انقلاب در این باره فرمودند:

من توصیه مؤکد دارم به همکاری دستگاه های سه گانه و قوای سه گانه، تا بتوانیم ان شاءالله چشم انداز را تأمین کنیم. اهداف چشم انداز، اهداف خیلی مهمی است. البته اگر همت مضاعف کنید، از آن اهداف، جلوتر هم می روید؛ این ممکن است و هیچ استبعادی هم ندارد. الان مشاهده می کنیم که ما از زمان بندی فرضی در مورد اهداف چشم انداز، در بعضی از بخش ها جلو هم هستیم. ممکن است در بعضی از بخش ها هم یک خرده عقب باشیم، اما در بعضی از بخش ها حتماً طبق آن زمان بندی فرضی که انسان در ذهن دارد، جلو هم هستیم و مشکلی نداریم. می توان از آن اهداف جلوتر هم برویم. احتیاج به این معناست که ما بتوانیم جلوتر برویم، بتوانیم حرکت کنیم، تلاش کنیم. پس همت مضاعف لازم است.(۱)

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با جمعی از مسئولان نظام جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۸۹.

ص: ۱۲

ج) مقابله با توطئههای دشمن برای ناکارآمد نشان دادن نظام در بعد اقتصادی

ج) مقابله با توطئههای دشمن برای ناکارآمد نشان دادن نظام در بعد اقتصادی

حربه دشمن در ناکارآمد نشان دادن نظام جمهوری اسلامی ایران در بعد اقتصادی، برای ضربه زدن به نظام و ایجاد حس ناامیدی در مردم، ضرورت جهاد و تلاش اقتصادی، افزایش ثروت ملی و بالا بردن سطح توان اقتصادی و درآمد مردم را دوچندان میکند.

در دهههای گذشته، هیچ دشمنی نتوانست در بعد نظامی و امنیتی در طول هشت سال دفاع مقدس و در زمینه اتحاد و یک پارچگی و وحدت ملی مردم، به نظام ضربه ای بزند. افزون بر آن، کارنامه پیشرفتهای علمی ایرانیان در سطح جهان، درخشان و پرامتیاز است. با این حال، فراز و نشیبهای اقتصادی کشور در طول سال های گذشته، میتواند برای دشمنان فرصتهایی ایجاد کند که نظام جمهوری اسلامی ایران را در زمینه اقتصادی و معیشتی مردم، ناکارآمد جلوه دهند و مردم را ناامید سازند تا از این راه به نظام ضربه بزنند. بنابراین، انتخاب عنوان تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی برای سال ۱۳۹۱ بسیار هوشمندانه است و از دوراندیشی و آینده نگری رهبر معظم انقلاب در جهت خنثی کردن توطئههای دشمن حکایت دارد. ایشان در این زمینه میفرمایند:

دشمنان ملت درصدد آنند که دشمنی خود را از دو راه با ملت ایران به تحقق برسانند. یکی ایجاد تفرقه در میان صفوف ملت، از بین بردن یک پارچگی ملت ایران، و از دست ملت ایران این نیروی عظیم وحدت، را ربودن و آنها را به اختلافات داخلی سرگرم کردن [است]. و دومی ایجاد مشکلات و تلاش برای توقف ملت ایران در زمینه های گوناگون سازندگی کشور و رفاه عمومی خود... ملت ما باید هوشیار

ص: ۱۳

باشد. تلاش برای سازندگی کشور و عمده تر و مهمتر از آن، تلاش برای اتحاد کلمه و یک پارچگی ملی و اتحاد امت اسلامی ادامه یابد. (سخنرانی در نوروز ۱۳۸۶)

د) مقابله با تحریمهای اقتصادی

د) مقابله با تحریمهای اقتصادی

یکی از کارهای ایالات متحده امریکا بر ضد جمهوری اسلامی ایران، سیاست تحریم اقتصادی، علمی و سیاسی ایران و فروش سلاح و مهمات است. تحریم ضد ایران از سال ۱۳۵۸ آغاز شد و از آن پس ایران با تحریمهای گوناگونی از سوی امریکا روبه رو شد. تقویم تحریمهای ایالات متحده علیه ایران، نشان میدهد این تحریمها در سالهای اخیر شدت بیشتری یافته است و این تشدیدِ سیاست تحریم علیه ایران، ایجاب میکند ملت ایران در پیشرفت اقتصادی و افزایش تولید ملی و رسیدن به خودکفایی، جهادگونه بکوشند.

رهبر انقلاب در این باره میفرمایند:

از جمله اساسیترین کارهای دشمنان ملت ما و کشور ما در مقابله با کشور ما، مسائل اقتصادی است. البته در عرصه فرهنگی هم فعالند، در عرصه سیاسی هم فعالند، در عرصه انحصارات علمی هم فعالند، اما در عرصه اقتصادی فعالیت بسیاری دارند. همین تحریمهایی که دشمنان ملت ایران زمینه سازی کردند یا آن را علیه ملت ایران اعمال کردند، قصد این بود که یک ضربهای بر پیشرفت کشور ما وارد کنند و آن را از این حرکت شتابنده باز بدارند. البته خواسته آنها برآورده نشد و نتوانستند از تحریمها آن نتیجهای را که انتظار داشتند، بگیرند و تدابیر مسئولان و همراهی ملت بر ترفند دشمنان فائق آمد، اما دنبال میکنند. لذا در این سال جاری که از این لحظه آغاز میشود، ما بایستی توجه کنیم به اساسیترین مسائل کشور و محور همه اینها به نظر من، مسائل اقتصادی است.(۱)

۱- پیام نوروزی مقام معظم رهبری، ۱/۱/۱۳۹۰.

ص: ۱۴

ه) ضرورت بهره گیری از ظرفیت ها و توان مندی های کشور

ه) ضرورت بهره گیری از ظرفیت ها و توان مندی های کشور

وابستگی اقتصاد ایران به درآمد نفت، سبب شده است مدیران، مسئولان و برنامه ریزان کشور، به دیگر ظرفیت ها و توانمندی های طبیعی، انسانی، فنی، علمی، فرهنگی، اقتصادی و... این سرزمین، چنان که شایسته است توجه نکنند. در نتیجه، بسیاری از این ظرفیت ها و توانمندی ها ناشناخته و بی استفاده مانده است.

رهبر معظم انقلاب در این باره می فرمایند:

ما در همه زمینه ها مثل یک معدن استخراج نشده یا نیمه استخراج شده هستیم. اهل فن و متخصصین و کارشناسان در همه زمینه ها؛ مثل زمینه های اقتصادی، زمینه های فنی، زمینه های علمی، به ما می گویند ظرفیت های کشور، ظرفیت های بی نظیری است. دوستانی که اهل هر رشته ای، هر بخشی از کارهای مهم جامعه هستند و با مسائل آشنایند، آنها در بخش خودشان وقتی گزارش می دهند، وقتی مقایسه می کنند، وقتی ما را، ملتمان را، کشورمان را با خیلی کشورهای دیگر تطبیق می کنند، ما را به این نتیجه می رسانند که ظرفیت های ما خیلی زیاد است. در زمینه اقتصادی، ظرفیت کشور خیلی بالاست. در زمینه علمی، ظرفیت کشور واقعاً حیرت آور است. یک مقدار که انسان حرکت را سریع تر می کند، جدی تر می کند، فشاری وارد می آید و اصراری صورت می گیرد، انسان می بیند ناگهان همین طور گل هایی است که در این باغ می شکفد؛ نهال هایی است که در این بوستان می بالد که انسان هیچ تصورش را نمی کرد و گمانش را نداشت، اما می بینیم شد و می شود.

در بخش های مختلف فرهنگی هم وقتی انسان نگاه می کند، می بیند آمادگی ها زیاد، استعدادها جوشان، نفرات بااستعداد و فراوان است.

ص: ۱۵

در زمینه های فن آوری هم انسان می بیند حرکت ممکن در کشور، خیلی عظیم و دهشت انگیز است. کارهای بزرگی می شود انجام داد. اینها ظرفیت های کشور است.(۱)

بنابراین، برای رسیدن به اهداف مورد نظر در چشم انداز نظام جمهوری اسلامی، باید از همه ظرفیت ها و توانمندی های بالقوه و بالفعل کشور استفاده کرد. استفاده بهینه از ظرفیت های تولید ملی بدون اشتغال نیروهای انسانی و ارتقای آنها از طریق دانش و مهارت، ممکن نیست. بنابراین، تمرکز بر تولید، به کاهش بی کاری و فقر، رشد دانش و مهارت ها و افزایش بهره وری نیروی کار نیز منجر می شود.

و) افزایش اقتدار داخلی

و) افزایش اقتدار داخلی

رشد توان تولیدی کشور، نقش منحصر به فرد دیگری نیز ایفا می کند و آن، تأثیر تولید اقتصادی در اقتدار سیاسی بین المللی است. چندین دهه است که سیادت ظاهری نظم جهانی در اختیار کشورهایی است که پیش تر در عرصه تولید اقتصادی به قدرت تبدیل شده اند. البته به دلیل گرفتاری این قدرت ها به ظلم ها و فسادهای بزرگ، در آینده ای نه چندان دور، شاهد زوال هیمنه آنها خواهیم بود. با این حال، رشد توان تولیدی هر کشور در سرآمدی اقتصادی و در نفوذ آن کشور در مجامع بین المللی و مصونیت امنیتی آن، تأثیری بسزا دارد. اقتصادی که بنیه تولیدی ضعیف و وابستگی های راهبردی داشته باشد، توان پایداری بر موضع عزت و مستقل خود را ندارد و به زودی در برابر فشارهای خارجی تسلیم خواهد شد.

سرآمدی، به عنوان پی آمد قدرت تولیدی، به حوزه اقتصادی اختصاص ندارد. رشد توان تولیدی در عرصه علمی و فکری و در حوزه های فرهنگی و

۱- سخنان رهبر در دیدار با جمعی از مسئولان نظام جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۸۹.

ص: ۱۶

محصولات دفاعی امنیتی و مانند آن، همگی موجب پویایی ظرفیت های داخلی و سرآمدی و اثرگذاری ایران اسلامی در سطح جهانی خواهد شد. در شرایطی که بسیاری از محصولات خارجی، نقش سفیران فرهنگی و اقتصادی را در ذهن مردم دیگر کشورها ایفا می کنند، چرا ایران اسلامی نباید از نفوذ این قدرت نرم بهره ببرد؟

شکی نیست که یکی از کامیابی های انقلاب اسلامی، زنده کردن نگاه ملی و استقلال طلبی و خودباوری در عرصه های اقتصاد و دانش است. این روحیه و دیدگاه اگرچه در دوره های مختلف فراز و فرودهایی داشته، بر همان صراط مستقیم استوار مانده است. هدف گذاری امسال نیز فرصتی بس مغتنم برای تقویت سرمایه و نیروی کار داخلی و در نهایت، کشاورزی و صنعت و در یک کلمه تولید ایرانی است؛ تولیدی که سفیر هویت و توان اقتصادی کشور و نشان قوت علمی و مدیریتی این سرزمین و کمک کار استقلال و عزت سیاسی ملت ماست.

ص: ۱۷

۲. آیات

اشاره

۲. آیات

زیر فصل ها

تسلط نداشتن بیگانگان بر مسلمانان

لزوم به کارگیری تمام توانایی ها و امکانات اقتصادی

امرار معاش از طریق رشد سرمایه

توجه به توانایی ها و داشته های خود

نعمت های الهی، زمینه ساز کار و تلاش و تولید

توصیه به کار و فعالیت اقتصادی

ثمره تلاش و کار مضاعف

لزوم تلاش و کوشش همراه با ایمان و تقوا

توصیه به آ بادانی و تلاش

تسلط نداشتن بیگانگان بر مسلمانان

تسلط نداشتن بیگانگان بر مسلمانان

وَ لَنْ یجْعَلَ اللَّهُ لِلْکافِرِینَ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ سَبِیلًا. (نساء :۱۴۱)

و خداوند هرگز بر [زیانِ] مؤمنان، برای کافران راه تسلطی قرار نداده است.

پیام آیه:

جامعه اسلامی باید مراقب باشد زیر سلطه بیگانگان و دشمنان قرار نگیرد.(۱)

وَ لا تَرْکَنُوا إِلَی الّذینَ ظَلَمُوا فَتَمَسّکُمُ النّارُ وَ ما لَکُمْ مِنْ دُونِ اللّهِ مِنْ أَوْلِیاءَ ثُمّ لا تُنْصَرُونَ. (هود:۱۱۳)

و به کسانی که ستم کرده اند متمایل نشوید که آتش [دوزخ] به شما می رسد و در برابر خدا برای شما دوستانی نخواهد بود و سرانجام یاری نخواهید شد.

۱- ناصر مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، ج۷، ص۲۲۲.

ص: ۱۸

پیام آیه:

- هر گونه وابستگی به ستمگران داخلی و خارجی، ممنوع است.

- نتیجه تکیه بر ستمگران، غربت و تنهایی است.(۱)

لزوم به کارگیری تمام توانایی ها و امکانات اقتصادی

لزوم به کارگیری تمام توانایی ها و امکانات اقتصادی

وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّه. (انفال: ۶۰)

و هر چه در توان دارید، از نیرو بسیج کنید.

پیام آیه:

برای آمادگی، باید بنیه دفاعی در زمینه های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و عقیدتی همچنان قوی باشد تا دشمن از هر جهت از مسلمانان بترسد و توطئه هایش خنثی شود.

خیر و برکت و آثار انفاق ها در صورتی به شما برمی گردد که در راه خدا باشد نه از سر ریا، سمعه، خودنمایی و رودربایستی.(۲)

امرار معاش از طریق رشد سرمایه

امرار معاش از طریق رشد سرمایه

وَ لا تُؤْتُوا السّفَهاءَ أَمْوالَكُمُ الّتی جَعَلَ اللّهُ لَكُمْ قِیامًا وَ ارْزُقُوهُمْ فیها وَ اكْسُوهُمْ وَ قُولُوا لَهُمْ قَوْلاً مَعْرُوفًا. (نساء: ۵)

و اموال خود را که خداوند، آن را وسیله قوام [زندگی] شما قرار داده به سفیهان ندهید و از عواید به ایشان بخورانید و آنان را پوشاک دهید و به آنان سخن پسندیده بگویید.

۱- محسن قرائتی، تفسیر نور، ج ۵، ص ۳۸۲.

۲- محسن قرائتی، تفسیر نور، ج ۴، صص ۳۶۸ و ۳۶۹.

ص: ۱۹

پیام آیه:

– سرمایه ها نباید راکد بماند. اموال یتیمان و سفیهان نیز باید چنان در مدار تولید و سوددهی قرار گیرد که از درآمدش زندگی آنان بچرخد نه فقط از اصل مال.

– مال، قوام زندگی و اقتصاد و اهرم نظام است.(۱)

توجه به توانایی ها و داشته های خود

توجه به توانایی ها و داشته های خود

وَ لا تَمُدَّنَّ عَینَیکَ إِلی ما مَتَّعْنا بِهِ أَزْواجاً مِنْهُمْ زَهْرَهَ الْحَیاهِ الدُّنْیا لِنَفْتِنَهُمْ فیهِ وَ رِزْقُ رَبِّکَ خَیرٌ وَ أَبْقی. (طه :۱۳۱)

و زنهار به سوی آنچه اصنافی از ایشان را از آن برخوردار کردیم [و فقط] زیور زندگی دنیاست تا ایشان را در آن بیازماییم، دیدگان خود مدوز، و[بدان که] روزی پروردگار تو بهتر و پایدارتر است.

پیام آیه:

به آنچه در خود داریم بیندیشیم، نه آنچه در دست دیگران می بینیم.(۲)

نعمت های الهی، زمینه ساز کار و تلاش و تولید

نعمت های الهی، زمینه ساز کار و تلاش و تولید

اللّهُ الّذی سَخّرَ لَکُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِیَ الْفُلْکُ فیهِ بِأَمْرِهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلّکُمْ تَشْکُرُونَ. (جاثیه:۱۲)

خداوند، همان کسی است که دریا را مسخّر شما کرد تا کشتی ها به فرمانش در آن حرکت کنند و بتوانید از فضل او بهره گیرید و شاید شکر نعمت هایش را به جا آورید.

۱– محسن قرائتی، تفسیر نور، ج ۲، صص ۲۸۰ و ۲۸۱.

۲– محسن قرائتی، تفسیر نور، ج ۷، ص۴۱۴.

ص: ۲۰

وَ سَخّرَ لَکُمُ الْفُلْکَ لِتَجْرِیَ فِی الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَ سَخّرَ لَکُمُ الْأَنْهارَ. (ابراهیم: ۳۲)

و کشتی را برای شما رام کرد تا به فرمان او در دریا روان شود، و رودها را برای شما مسخر کرد.

وَ جَعَلْنَا اللّیْلَ وَ النّهارَ آیَتَیْنِ فَمَحَوْنا آیَهَ اللّیْلِ وَ جَعَلْنا آیَهَ النّهارِ مُبْصِرَهً لِتَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّکُمْ. (اسراء: ۱۲)

شب و روز را دو نشانه [توحید وعظمت خود] قرار دادیم. نشانه شب را تیره گون و نشانه روز را روشنی بخش گردانیدیم تا [در آن] فضلی از پروردگارتان بجویید.

وَ مِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَکُمُ اللّیْلَ وَ النّهارَ لِتَسْکُنُوا فیهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلّکُمْ تَشْکُرُونَ. (قصص:۷۳)

از رحمت اوست که برای شما شب و روز را قرار داد تا در شب آرامش داشته باشید و برای بهره گیری از فضل خدا [در روز] تلاش کنید؛ شاید شکر نعمت او را به جا آورید.

وَ مِنْ آیاتِهِ مَنامُکُمْ بِاللّیْلِ وَ النّهارِ وَ ابْتِغاؤُکُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنّ فی ذلِکَ لَآیاتٍ لِقَوْمٍ یَسْمَعُونَ. (روم: ۲۳)

از نشانه های او، خواب شما در شب و روز است و تلاش و کوششتان برای بهره گیری از فضل پروردگار [و تأمین معاش]. در این امور نشانه هایی است برای آنها که گوش شنوا دارند.

وَ مِنْ آیاتِهِ أَنْ یُرْسِلَ الرِّیاحَ مُبَشِّراتٍ وَ لِیُذیقَکُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ لِتَجْرِیَ الْفُلْکُ بِأَمْرِهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلّکُمْ تَشْکُرُونَ. (روم: ۴۶)

ص: ۲۱

از نشانه های [عظمت و قدرت] خدا این است که بادهای بشارتگر را می فرستد تا شما را از رحمتش بچشاند و کشتی ها به فرمانش حرکت می کنند تا از فضل او بهره گیرید، شاید شکرگزاری کنید.

وَ هُوَ الّذی سَخّرَ الْبَحْرَ لِتَأْکُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِیّا وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْیَهً تَلْبَسُونَها وَ تَرَی الْفُلْکَ مَواخِرَ فیهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلّکُمْ تَشْکُرُونَ. (نحل: ۱۴)

او کسی است که دریا را مسخر [شما] ساخت تا از آن، گوشت تازه بخورید، وسایل زینتی برای پوشش از آن استخراج کنید و کشتی ها را می بینی که سینه دریا را می شکافند تا از فضل خدا بهره گیرید شاید شکر نعمت های او را به جا آورید.

پیام آیه:

خداوند، تمام امکانات و نعمت ها را در اختیار بشر قرار داده است تا وی از آنها بهره برداری کند و شکر الهی را به جا آورد و در مسیر معرفت الله قرار گیرد.

هدف از قرار دادن نعمت ها در اختیار بشر، اهتمام وی به تجارت و فعالیت های اقتصادی است.(۱)

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند

تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری

خداوند، فواید بسیاری در دریاها قرار داده است که با تلاش و همت می توان از آنها بهره مند شد.(۲)

۱- تفسیر نمونه، ج ۲۱، ص ۲۴۴.

۲- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، تفسیر راهنما، ج ۹، ص ۳۳۴.

ص: ۲۲

تلاش برای تحصیل روزی و دست یابی به نعمت های مادی، مطلوب و مورد ترغیب الهی است.(۱)

توصیه به کار و فعالیت اقتصادی

توصیه به کار و فعالیت اقتصادی

فَإِذا قُضِيَتِ الصّلاهُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّهِ وَ اذْكُرُوا اللّهَ كَثيرًا لَعَلّكُمْ تُفْلِحُونَ. (جمعه:۱۰)

هنگامی که نماز پایان یافت، شما آزادید در زمین پراکنده شوید و از فضل الهی طلب کنید و خدا را بسیار یاد کنید تا رستگار شوید.

رِجالٌ لا تُلْهيهِمْ تِجارَهٌ وَ لا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّهِ وَ إِقامِ الصّلاهِ وَ إيتاءِ الزّكاهِ... . (نور: ۳۷)

[مردان خدایی] مردانی [هستند] که نه تجارت و نه داد و ستدی، آنان را از یاد خدا و برپا داشتن نماز و دادن زکات، به خود مشغول نمی دارد.

پیام آیه:

مردان الهی، کسانی هستند که تلاش و کوشش اقتصادی، آنها را از یاد خدا و انجام فرایض دینی بازنمی دارد.(۲)

ثمره تلاش و کار مضاعف

ثمره تلاش و کار مضاعف

وَ اللّهُ فَضّلَ بَعْضَكُمْ عَلى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ. (نحل: ۷۱)

خداوند بعضی از شما را بر بعضی دیگر از نظر روزی برتری داد.

۱- علی اکبر هاشمی رفسنجانی، تفسیر راهنما، ج ۱۷، ص ۱۸۹.

۲- تفسیر راهنما، ج ۱۲، ص ۲۸۰.

ص: ۲۳

وَ أَنْ لَیْسَ لِلْإِنْسانِ إِلّا ما سَعی. (نجم: ۳۹)

برای انسان بهره ای جز سعی و کوشش او نیست.

وَ لَوْ بَسَطَ اللّهُ الرِّزْقَ لِعِبادِهِ لَبَغَوْا فِی الْأَرْضِ وَ لکِنْ یُنَزِّلُ بِقَدَرٍ ما یَشاءُ. (شوری: ۲۷)

اگر خداونـد، روزی را بی حساب برای بنـدگانش بگسترانـد، از جاده حق منحرف می شونـد؛ ولی به اندازه ای که می خواهد نازل می کند.

پیام آیه:

- تلاش برای زندگی، علاوه بر اینکه تنبلی و سستی و دل مردگی را از انسان ها دور می سازد، حرکت و نشاط می آفریند و بهترین ابزار برای اشـتغال سـالم فکری و جسـمی آنهاست. اگر چنین نبود و همه چیز بی حساب در اختیار انسان قرار داشت، معلوم نبود دنیا چه منظره ای پیدا می کرد!(۱)

انسـان هـا از نظر اسـتعداد و بهره منـدی از مواهب خـدادادی، با هم متفاوتنـد. با این حال، پایه اصـلی پیروزی ها تلاش آدمی است. سخت کوشان، کامیاب ترند و افراد تنبل و کم تلاش، محروم ترند.(۲)

مهم ترین اساس کسب روزی، تلاش و فعالیت صحیح و مثبت و سازنده و به دور از هر گونه افراط و تفریط است.(۳)

در جهـان بینی توحیـدی، همه چیز به خـدا منتهی می شود. بنابراین، فراورده های تلاش و کوشـش و فکر و خلاقیت انسان نیز از آن خداست.(۴)

۱- تفسیر نمونه، ج ۱۱، ص ۵۷.
۲- تفسیر نمونه، ج ۱۱، صص ۳۱۶ و ۳۱۷.
۳- تفسیر نمونه، ج ۱۱، ص ۳۲۰.
۴- تفسیر نمونه، ج ۱۱، ص ۳۱۹.

ص: ۲۴

بهره انسان، کاری نیست که انجام داده، بلکه به تعبیر قرآن، تلاشی است که از او به دست آمده است. یعنی مهم، تلاش و کوشش است. هر چند انسان به مقصودش نرسد، خداوند پاداش می دهد.(۱)

... عَلِمَ أنْ سَيَكُونَ مِنْكُمْ مَرْضی وَ آخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِی الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّهِ وَ آخَرُونَ يُقاتِلُونَ فی سَبيلِ اللّهِ فَاقْرَؤُا ما تَيَسّرَ مِنْهُ وَ أَقيمُوا الصّلاهَ وَ آتُوا الزّكاهَ... . (مزمل: ۲۰)

....[خداوند] می داند به زودی گروهی از شما بیمار می شوند و گروهی دیگر برای به دست آ وردن فضل الهی و [کسب روزی] به سفر می روند و گروهی دیگر در راه خدا جهاد می کنند. پس آن مقدار که برای شما ممکن است از [قرآن] تلاوت کنید و نماز را به پا دارید و زکات بپردازید... .

پیام آیه:

در کنار اعمال عبادی، از جمله تلاوت قرآن، اقامه نماز و ادای زکات و...باید به کار و فعالیت اقتصادی نیز پرداخت.

تلاش برای تأمین معاش، هم ردیف جهاد است.

تلاش برای تأمین روزی، از نظر اسلام بسیار مهم است؛ چرا که ملت فقیر و گرسنه و محتاج به بیگانه، هرگز استقلال، عظمت و سربلندی نخواهد یافت و اصولاً جهاد اقتصادی بخشی از جهاد با دشمن است.(۲)

۱- تفسیر نمونه، ج ۲۲، ص ۵۵۰.

۲- تفسیر نمونه، ج ۲۵، ص ۲۰۰.

ص: ۲۵

لزوم تلاش و کوشش همراه با ایمان و تقوا

لزوم تلاش و کوشش همراه با ایمان و تقوا

وَ لَوْ أنّ أَهْلَ الْقُری آمَنُوا وَ اتّقَوْا لَفَتَحْنا عَلَیْهِمْ بَرَکاتٍ مِنَ السّماءِ وَ الْأَرْضِ ... . (اعراف: ۹۶)

اگر اهالی شهرها و آبادی ها ایمان بیاورند و تقوا پیشه کنند، درهای برکات آسمان و زمین را به روی آنها می گشاییم.

وَ مَنْ یَتّقِ اللّهَ یَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَ یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ. (طلاق: ۲و۳)

کسی که تقوا پیشه کند، خداوند گشایشی به او می دهد و از آنجا که گمان ندارد به او روزی می بخشد.

پیام آیه:

اگر نظام حاکم بر اقتصاد جامعه، نظام تقوا و درستی و پاکی و تعاون باشد، چنین جامعه ای سربلند و نیرومند خواهد شد.

اسلام به تلاش و کوشش همراه با تقوا، برای کسب روزی سفارش کرده است. (۱)

توصیه به آ بادانی و تلاش

توصیه به آ بادانی و تلاش

... هُوَ أَنْشَأَکُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَکُمْ فیها فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمّ تُوبُوا إِلَیْهِ إِنّ رَبّی قَریبٌ مُجیبٌ. (هود:۶۱)

اوست که شما را از زمین آفرید و آبادانی آن را به شما واگذار کرد. از او آمرزش بطلبید، سپس به سوی او بازگردید که پروردگارم [به بندگان خود] نزدیک و اجابت کننده [تقاضاهای] آنهاست.

پیام آیه:

خداوند، آبادانی زمین را به انسان ها سپرده و قدرت و وسایل آن را نیز در اختیارشان نهاده است.(۲)

۱- تفسیر نمونه، ج ۲۴، ص ۲۳۸.

۲- تفسیر نمونه، ج ۹، ص ۱۵۰.

ص: ۲۶

خداونـد در قرآن کریم نمی فرمایـد که پروردگـار، زمین را آبـاد کرد و در اختیار شـما گـذاشت، بلکه می فرمایـد: عمران و آبادی زمین را به شـما سپرد؛ یعنی تمـام امکانات آماده است، ولی شـما بایـد با کار و کوشـش خود، زمین را آباد سازیـد و منابع آن را به دست آ ورید. در غیر این صورت، سهمی ندارید.(۱)

باید به ملت ها برای آبادی سرزمینشان مجال داد و کارها را به خودشان سپرد و وسایل و ابزار لازم را در اختیارشان گذاشت.(۲)

۱- تفسیر نمونه، ج ۹، ص ۱۵۱.

۲- تفسیر نمونه، ج ۹، ص ۱۵۱.

ص: ۲۷

۳. احادیث

اشاره

۳. احادیث

زیر فصل ها

محبوبیت کار پیوسته

محبوبیت کار پیوسته

امام سجاد علیه السلام : «انّی لأُحِبُّ ادومَ عَلَی العمل و ان قَلَّ؛ من دوست دارم که در کار، پیوسته باشم، اگر چه اندک باشد». (۱)

امام علی علیه السلام : «قَلیلٌ تَدُومُ عَلیْه اَرْجی مِن کَثیرٍ مَمْلولٌ منه؛ کار اندکی که بر آن مداومت کنی، امیدبخش تر از کار فراوانی است که از آن دل زده شوی».(۲)

جدیت تولید کنندگان

جدیت تولید کنندگان

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله : «وَیلٌ لِصُینّاعِ امَّتی مِنَ الیَومِ و غَداً؛ وای به حال صنعتگران امت من، از اینکه در کار مردم، امروز و فردا کنند». (۳)

فرار از فقر، با کار و تولید

فرار از فقر، با کار و تولید

امام علی علیه السلام : «مَن وَجَدَ ماءً و تُراباً ثُمَّ افتَقَر فأَبعَدَهُ اللهُ؛ کسی که آب و خاک در اختیار دارد و با فقر زندگی می کند، خدا او را از رحمتش دور کند». (۴)

۱- محمد بن حسن حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۹۲.

۲- نهج البلاغه، حکمت ۲۷۰.

۳- وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۳۱۰.

۴- وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۴۰.

ص: ۲۸

ارتباط عزت نفس با کار و تلاش

ارتباط عزت نفس با کار و تلاش

امام صادق علیه السلام : «اِعمَل و احمَل عَلی رأسِکَ و استَغْنِ عنِ النّاسِ؛ کار کن و با سر خود بار ببر و بدین وسیله، خویشتن را از کمک مردم، بی نیاز ساز!».(۱)

پیامبر صلی الله علیه و آله : «لَئِن یحتَطِبُ الرّجلُ علی ظَهرِهِ فَیبیعُهُ وَ یَستَغْنی بِهِ وَ یَتَصدَّق بِفَضلِهِ خیرٌ مِن أن یَسأَلَ رجُلًا اتاهُ الله مِن فَضلِهِ فَیعطیهِ أو یمنَعُهُ؛ اگر مردی هیزم جمع کند، آن را بر دوش خود حمل کند و بفروشد و با آن خویشتن را بی نیاز کند و اضافه اش را صدقه بدهد، بهتر از آن است که از ثروتمندی کمک بخواهد، خواه مرد متمکن به او چیزی بدهد یا محرومش سازد».(۲)

محبوبیت کسب روزی حلال

محبوبیت کسب روزی حلال

پیامبر صلی الله علیه و آله : «العِبادَهُ سَبعُونَ جُزء افضَلُها طَلَبُ الحَلالِ؛ عبادت هفتاد جزء است که بهترین آن، کوشش در به دست آوردن مال حلال است».(۳)

پیامبر صلی الله علیه و آله : «مَنْ طَلَبَ الدُّنیا حلالاً استعِفافاً عَنِ المَسْألهِ وَ سَعیاً علی عَیالِهِ و تَعَطُّفاً عَلَی جَارِهِ لَقِیَ الله و وَجهُهُ کالقَمَرِ لَیلَهَ البَدرِ؛ کسی که در پی مال مشروع برود برای آنکه (آبروی) خود را از ذلت درخواست کردن، نگه دارد، و عائله خویش را اداره کند و به همسایه خود کمک کند، خداوند را ملاقات می کند در حالی که صورتش مانند ماه تمام می درخشد».(۴)

امام صادق علیه السلام به هشام فرمود: «یا هِشام ان رأیتَ الصَّفَینِ قَد التَقیا فَلا تَدَع طَلَبَ الرِّزقِ فی ذلک الیوم؛ ای هشام، اگر روزی را ببینی که سربازان در مقابل هم صف کشیدند و آتش جنگ شعله ور شده است، در چنین روزی، از کار و طلب روزی دست برندار».(۵)

۱- ملامحسن فیض کاشانی، المحجه البیضاء، تصحیح و تعلیق: علی اکبر غفاری، ج ۹۳، ص ۱۴۳.

۲- ابوالحسن ورّام بن ابی الفراس، مجموعه ورام، ترجمه: محمدرضا عطایی، ج ۲، ص ۲۲۹.

۳- محمد بن یعقوب کلینی، اصول کافی، تصحیح :علی اکبر غفاری، ج ۵، ص ۷۸.

۴- مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۱۷.

۵- وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۱۰۱.

ص: ۲۹

کار و کوشش اقتصادی، هم پایه جهاد

کار و کوشش اقتصادی، هم پایه جهاد

امام صادق علیه السلام : «الکادُّ عَلی عِیالِهِ کالمُجاهِدِ فی سَبیل الله؛ کسی که برای گذران زندگی خانواده اش تلاش کند، همانند جهادکننده در راه خداست».(۱)

اهمیت به اتمام رساندن کارها

اهمیت به اتمام رساندن کارها

امام علی علیه السلام : «تَمامُ العَمَلِ استِکمالُهُ؛ تمام شدن کار، به کامل کردن آن است».(۲)

امام علی علیه السلام : «تأخیرُ العَمَلِ عُنوانُ الکَسَلِ؛ به تأخیر افکندن کار، نشانه تنبلی است».(۳)

تاثیر مستقیم تلاش در توانایی

تاثیر مستقیم تلاش در توانایی

امام علی علیه السلام : «مَن یَعْمَلْ یَزْدِدْ قُوَّةً وَ مَنْ یَقْصُرْ فِی العَمَلِ یَزْدِدْ فِتْرةً؛ هر کسی به انجام کاری برخیزد، نیرومندتر می شود و هر کس در کاری کوتاهی کند، سستی او افزایش می یابد».(۴)

نکوهش بیکاری و تنبلی

نکوهش بیکاری و تنبلی

امام صادق علیه السلام : «انَّ اللّهَ عزَّ و جلَّ یُبغِضُ کَثرَةَ النَّومِ و کَثرَةَ الفِراغِ؛ خداوند، خواب زیاد و بیکاری را دوست نمی دارد».(۵)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «یا علی! ایاکَ و خَصلَتَینِ: الضَّجرَةُ و الکَسَلُ فأنّکَ ان ضجِرتَ لم تَصبِر علی حقٍّ، و إن کَسِلْتَ لم تؤَدِّ حقّاً؛ ای علی!..از دو خصلت بپرهیز؛ بی حوصلگی و تنبلی؛ زیرا اگر بی حوصله باشی، بر حق شکیبایی نورزی و اگر تنبل باشی، حقی را ادا نکنی».(۶)

۱- محجه البیضاء، ص ۱۴۳.

۲- عبد الواحد ابن محمد تمیمی آمدی، غررالحکم و دررالکلم، ج ۱، فصل ۲۲، ح ۳.

۳- عبد الواحد ابن محمد تمیمی آمدی، غررالحکم و دررالکلم، ج ۱، فصل ۲۲، ح ۱۷۶۸۵.

۴- تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۵۲، ح ۲۸۰۲.

۵- محمد بن یعقوب کلینی، فروع کافی، ج ۵، ص ۸۴.

۶- میزان الحکمه، ترجمه: محمد محمدی ری شهری، ج ۱۱، ص ۵۱۸۷، ح ۱۷۶۶۳.

ص: ۳۰

نشانه های تنبلی و کاهلی

نشانه های تنبلی و کاهلی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «أمّا علامه الکسلانِ فأربَعهٌ: یتوانی حتّی یُفَرِّط، و یُفَرِّطُ حتّی یضیعَ و یضَیعُ حتی یاثَم، و یضجَرُ؛ نشانه تنبل،چهار چیز است: چنـدان سـستی می کنـد که به کنـدی می گرایـد؛ و چندان کندی می کند که [اصل کار را] فرومی گذارد؛ و چندان فروگذاری می کند، که گنه کار و دل مرده می شود».(۱)

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : «ان اللّه تعالی یُحِبُّ اَن یَری عَبـدَهُ تعِباً فی طَلَبِ الحلال؛ خداونـد دوست دارد که بنـده را در راه به دست آوردن روزی حلال، خسته ببیند».(۲)

امـام صـادق صـلی الله علیه و آله : «مَن لَم یسـتحیی مِن طَلَبِ المَعـاشِ خَفَّت مؤونَتُهُ وَ رَخی بـالُهُ و نُعِّمَ عیـالُهُ؛ کسـی از رفتن به دنبال معاش خجالت نکشد؛ زحمتش کم گردد، خیالش آسوده شود و خانواده اش را در نعمت قرار دهد».(۳)

امـام رضـا علیه السـلام : «ان الّـذی یطلُبُ مِن فَضلٍ یَکُفُّ بِهِ عِیالَهُ أَعْظَمُ اَجراً مِنَ المُجاهِـدِ فی سَبیلِ الله؛کسـی که برای تأمین مخارج خانواد ه اش در طلب روزی خدا برآید، پاداشش بیشتر از کسی است که در راه خدا جهاد می کند».(۴)

امام علی علیه السـلام : «یا هُمام! المؤمنُ بَعیدٌ کَسَلُهُ، دائمٌ نَشاطهُ، قریبٌ أمله، حَیٌّ قَلبُه؛ ای همام!.. مؤمن از تنبلی به دور است. همیشه بانشاط است.کم آرزو، و زنده دل است».(۵)

امام صادق علیه السلام : «عَدُّوَّ العَمَلِ الکَسَلُ؛ تنبلی و سستی، دشمن کار است».(۶)

امام کاظم علیه السـلام : «أیاکَ و الضَّجَرَ و الکَسَلَ؛ فَأنَّهما یَمْنَعانِکَ حَظَّکَ مِن الـدنیا و الاخِره؛ زنهار از بی حوصـلگی و تنبلی؛ زیرا این دو خصلت، تو را از بهره دنیا و آخرت محروم می سازند».(۷)

۱- میزان الحکمه، ترجمه: محمد محمدی ری شهری، ج ۱۱، ص ۵۱۸۹، ح ۱۷۶۸۳.

۲- میزان الحکمه، ترجمه: محمد محمدی ری شهری، ج ۱۱، ص ۵۱۸۹، ح ۷۲۰۹.

۳- میزان الحکمه، ترجمه: محمد محمدی ری شهری، ج ۱۱، ص ۵۱۸۹، ح ۷۲۰۵.

۴- میزان الحکمه، ترجمه: محمد محمدی ری شهری، ج ۱۱، ص ۵۱۸۹، ح ۷۲۰۴.

۵- محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۲۶.

۶- فروع کافی، ج ۵، ص ۸۵.

۷- میزان الحکمه، ترجمه: محمد محمدی ری شهری، ج ۱۱، ص ۵۱۸۹، ح ۱۷۶۶۷.

ص: ۳۱

نکوهش کارهای بیهوده

نکوهش کارهای بیهوده

امام علی علیه السلام : «العاقِلُ مَنْ رَفَضَ الباطِلَ؛ عاقل کسی است که باطل را رها کند».(۱)

امـام کاظم علیه السـلام : «مِن حُسنِ الإسـلامِ المَرءَ تَرکُ ما لا یَعینُه؛ از نشانه های خوب مسـلمان بودن شـخص، این است که به کار پوچ و بیهوده نپردازد».(۲)

آثار منفی کم کاری

آثار منفی کم کاری

امام علی علیه السلام : «التَّوانی اضاعهٌ؛ سستی [در کار]، ضایع کننده [عمر و فرصت] است».(۳)

امام علی علیه السلام : «مِن سَبَب الحِرمانِ التَّوانِی؛ یکی از عوامل محرومیت، سستی در کار است».(۴)

امام علی علیه السلام : «مَن اطاعَ التَّوافِیَ، ضَیَّعَ الحُقوقَ؛ هر کس تسلیم سستی و سهل انگاری شود، حقوق [خود و دیگران] را از بین برده است».(۵)

برنامه ریزی پیش از کار

برنامه ریزی پیش از کار

امام علی علیه السلام : «التَّدبیرُ قَبلَ العَمَلِ یُوفِّیکَ مِنَ النَدَم؛ تدبیر پیش از اقدام به کار، از پشیمانی جلوگیری می کند».(۶)

امام علی علیه السـلام : «قَدِّر ثَمَّ اقْطَعْ و فَکِّر ثُمَّ انْطِقْ و تُبَیِّن ثمَّ إعْمَلْ؛ [ابتدا] اندازه گیر، سپس بِبُر؛ و بیندیش، سپس بازگو؛ و بسنج، سپس به کار برخیز».(۷)

۱- بحارالانوار، ج ۱، ص ۱۵۹.

۲- ابومحمد حسن حرانی، تحف العقول، ص ۲۹۱.

۳- میزان الحکمه، ترجمه: محمد محمدی ری شهری، ج ۱۱، ص ۵۱۸۹، ح ۱۷۶۷۶.

۴- میزان الحکمه، ترجمه: محمد محمدی ری شهری، ج ۱۱، ص ۵۱۸۹، ح ۱۷۶۷۴.

۵- نهج البلاغه، حکمت ۲۳۱.

۶- همان، ص ۷۰.

۷- بحارالانوار، ج ۷۱، ص ۳۴۱.

ص: ۳۲

امام صادق علیه السلام : «...لا یَنْبَغی لِلمُؤْمِنِ اَن یَذِلَّ نَفَسَهُ. قُلْتَ: بِما یَذِلُّ نَفْسَهُ؟ قالَ: یَدْخُلُ فِیما یَعْتَذِرُ مِنْهُ؛ ...مؤمن را نشاید که خود را خوار کند. پرسیدم: مؤمن به چه چیز، خود را خوار کند؟ فرمود: (نسنجیده) در کاری وارد شود که سپس از آن عذر بخواهد».(۱)

توجه به وسایل لازم و زمان مناسب در کارها

توجه به وسایل لازم و زمان مناسب در کارها

امام رضا علیه السلام : «مَنْ طَلَبَ الْأمرَ مِنْ وَجْهِهِ لَم یَزِلّ، فَإنَّ زَلَّ لَمْ تَخْذُلْهُ الحیلَه؛ هر کس کاری را از راه مناسبش بخواهد شکست نخواهد خورد؛ و اگر شکست خورد جبران پذیر خواهد بود».(۲)

امام جواد علیه السلام : «مَن لَم یَعرِفِ المَوارِدَ اعیته المَصادر؛ هر کس از راه های ورود بی خبر باشد، پیدا کردن راه های خروج، او را خسته خواهد کرد».(۳)

تشویق به کسب درآمد از راه دسترنج

تشویق به کسب درآمد از راه دسترنج

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله : «ما اَکَلَ احدٌ طَعاماً قطُّ خیراً مِن ان یأکُلَ مِن عَملِ یَدِهِ، و انَّ نَبیَّ اللهِ داودَ کانَ یأکُلُ مِن عَمَل یَدِهِ؛ هرگز کسی غذایی بهتر از دسترنج خود نخورده است. پیامبر خدا، داوود، از دسترنج خود می خورد».(۴)

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله : «ما اَکَلَ العَبدُ طعاماً احبَّ الی الله تعالی مِن کَدِّ یدِهِ وَ مَن باتَ کالّا مِن عَمَلِهِ باتَ مغفوراً لَهُ؛ بنده هیچ غذایی نخورد که نزد خدای متعال محبوب تر از دسترنج او باشد، و هر کس شب را با تنی خسته از کار بخوابد، آمرزیده شود».(۵)

۱- وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۴۲۵.

۲- بحارالانوار، ج ۷۱، ص ۳۴۰.

۳- بحارالانوار، ج ۷۱، ص ۳۴۰.

۴- میزان الحکمه، ج ۱۱، ص ۵۱۷۵، ح ۱۷۶۲۶.

۵- میزان الحکمه، ج ۱۱، ص ۵۱۷۷، ح ۱۷۶۲۷.

ص: ۳۳

پیـامبر اکرم صـلی الله علیه و آله : «خَیرُ الکَسْبِ کَسْبُ یَدَی العامِلِ إذا نَصَحَ؛ بهترین درآمـد، درآمـد کارگری است که در کارش صداقت داشته باشد».(۱)

پرهیز از کوتاهی در کار

پرهیز از کوتاهی در کار

امام علی علیه السلام : «التفریطُ مصیبَهُ القادر؛ کوتاهی کردن، مصیبت شخص توانا [بر انجام دادن کار] است».(۲)

امام علی علیه السـلام : «مَن حَلُمَ لم یُفَرِّطْ فی أمرِهِ وَ عاشَ فی الناسِ حمیـداً؛ کسـی که بردبار باشد، در کار خود کوتاهی نکند و در میان مردم با خوش نامی زندگی کند».(۳)

امام صادق علیه السلام : «من فَرَّطَ تَوَرَّطَ؛ هر که کوتاهی کند، در پرتگاه افتد».(۴)

امام هادی علیه السلام : «اُذکُر حَسَراتِ التفریطِ بأخذِ تقدیمِ الحَزم؛ افسوس های (ناشی) از سهل انگاری را به یاد آر و دوراندیشی را در پیش گیر».(۵)

۱- میزان الحکمه، ج ۱۱، ص ۵۱۷۷، ح ۱۷۶۳۳.

۲- میزان الحکمه، ج ۱۱، ج ۱۰، ص ۴۵۹۹، ح ۱۵۸۴۰.

۳- میزان الحکمه، ج ۱۱، ج ۱۰، ص ۴۵۹۹، ح ۱۵۸۵۰.

۴- میزان الحکمه، ج ۱۱، ج ۱۰، ص ۴۵۹۹، ح ۱۵۸۴۶.

۵- میزان الحکمه، ج ۱۱، ج ۱۰، ص ۴۵۹۹، ح ۱۵۸۴۲.

ص: ۳۴

۴. کار و تولید در سیره پیامبران علیهم السلام

اشاره

۴. کار و تولید در سیره پیامبران علیهم السلام

زیر فصل ها

حضرت آدم علیه السلام ، نخستین تولید کننده

حضرت آدم علیه السلام ، نخستین تولید کننده

امام صادق علیه السلام فرمود: آن روز که آدم ابوالبشر از بهشت به زمین رانده شد و به غذا و آب نیاز داشت، با حضرت جبرئیل مشورت کرد و از او یاری خواست. جبرئیل آدم را چنین راهنمایی کرد: «ای آدم! اگر می خواهی نیازمندی های خود را برطرف کنی، کشاورز باش و به زراعت بپرداز.»(۱) و این گونه بود که پدر انسان ها، نخستین کشاورز روی زمین شد.

توصیه حضرت داوود علیه السلام به کار

توصیه حضرت داوود علیه السلام به کار

حضـرت داوود علیه السـلام به کفش دوزی برخورد و گفت: ای مرد! کار کن و از مزد کارت بخور؛ زیرا خداوند کسـی را که کار کند و از مزد کارش بخورد، دوست می دارد؛ و آن کسی را که می خورد و کاری انجام نمی دهد، دوست ندارد.(۲)

۱- وسائل الشیعه، ج ۱۹، ص ۳۷.

۲- مجموعه ورام، ج ۱، ص ۹۷.

ص: ۳۵

هم نشینی حضرت داوود علیه السلام با کارگر در بهشت

هم نشینی حضرت داوود علیه السلام با کارگر در بهشت

در حکایت است که حضرت داوود علیه السلام با حق تعالی مناجات کرد و گفت: «خداوندا! می خواهم هم نشین خویش را در بهشت ببینم.» حق تعالی فرمود: «فردا از شهر بیرون شو، اول کسی که تو را پیش آید، او بود.» چون داوود علیه السلام بیرون رفت شخصی را دید که هیزم به پشت می آمد. بر وی سلام کرد و از او پرسید: معامله تو با خداوند، چه چیز است که بدان وسیله، مرتبه موافقت و مجالست انبیا یافته ای در بهشت؟ گفت: من هر روز هیزم به دست خویش جمع می کنم و بر پشت به شهر می آورم و به یک درهم می فروشم. مادری دارم؛ دو دانگ در وجه او نفقه نهم، و دو دانگ در وجه عیال و دو دانگ بر درویشان و محتاجان صرف کنم؛ و من روزی خویش بی کسب و کار به دست نیاورم.» پس داوود علیه السلام گفت: «بیا پیش من باش تا هر روز یک درهم به تو دهم، و تو چنان که در بهشت رفیق من خواهی بود، اینجا هم رفیق من باشی.» آن درویش گفت: «من این مرتبه و مقام را به کار و کسب دست و رنجبری و بارکشی یافته ام، چون دست از آن بدارم، این مرتبه نماند».(۱)

ارتزاق حضرت داوود علیه السلام از راه تولید زره

ارتزاق حضرت داوود علیه السلام از راه تولید زره

در حدیثی قدسی آمده است: «خداوند به داوود علیه السلام وحی کرد: تو بنده خوبی هستی، اما از بیت المال ارتزاق می کنی، و با دستت کسب و کار نمی کنی! داوود با شنیدن این سخن، چهل صبح گریه کرد، تا آ نکه خداوند به آهن وحی کرد که برای بنده من، داوود، نرم شو! پس خداوند [بدین گونه] آهن را

۱- عبدالله بن محمد نجم الدین رازی، مرصاد العباد، صص ۵۴۰ و ۵۴۱.

ص: ۳۶

برایش نرم ساخت، و او [از آن پس شروع به کار کرد.] هر روز زره ای درست می کرد و آن را به هزار درهم می فروخت. پس سیصد و شصت زره درست کرد و آن را به سیصد و شصت هزار [درهم] فروخت. و بدین گونه با کار کردن، از بیت المال بی نیاز شد». (۱)

امرار معاش به وسیله سبدبافی

امرار معاش به وسیله سبدبافی

حضرت داوود از برگ خرما سبد هایی به دست خود می بافت و به هم نشینان خود می گفت: کدام یک از شما می برد آن را بفروشد؟ و از قیمت آن جو می خرید و می خورد. (۲)

برتری غذای حاصل از دسترنج بر طعام بهشتی

برتری غذای حاصل از دسترنج بر طعام بهشتی

سلیمان نبی علیه السلام را دم به دم طعام های بهشتی می آوردند و او از آن غذاها می خورد و لذت می برد. روزی جبرئیل حاضر بود که دید از بهشت، طعام سلیمان رسید و او به اشتهای تمام از آن غذا می خورد. در این هنگام، فرشته ای به فرشته دیگر گفت: «سلیمان نبی، چنان با رغبت و اشتها غذا می خورد که گویی در تحصیل آن رنجی برده است. پیامبر خدا بایستی غذای بی رنج نخورد.» سلیمان از جبرئیل، معنای این سخن فرشته را پرسید. جبرئیل گفت: «یعنی غذایی که از کدّ یمین و کسب حلال حاصل شود، بهتر و لذیذتر از طعام های جنت است.» سلیمان گفت: «بلی، راست می گویند». پس از آن توبه کرد و به سبد بافی روی آورد و از دسترنج حاصل از آن، غذا می خورد.

۱- وسائل الشیعه، ج ۱۷، صص ۳۶ و ۳۷.

۲- محمدباقر مجلسی، تاریخ پیامبران، تحقیق: سید علی امامیان، ج ۱، ص ۹۰۲.

ص: ۳۷

روزی جبرئیل به او گفت: «ای رسول خدا! بدان و آگاه باش که سبب لذت طعام های بهشتی هم آن است که حق تعالی، جنت را و آ نچه در اوست، از رنج عبادت عابدان و ذکر ذاکران و شکر شاکران و صبر صابران آفریده است. تا رنجی نبری، گنجی نبری».(۱)

کار و تولید، مهریه همسر حضرت موسی علیه السلام

کار و تولید، مهریه همسر حضرت موسی علیه السلام

حضرت موسی علیه السلام نزد شعیب آمد و شعیب خواست یکی از دو دختر خود را به نکاح او درآورد، به او گفت: من می خواهم به نکاح تو در آورم یکی از دو دخترم را، در مقابل اینکه خود را هشت سال اجیر من گردانی و اگر ده سال تمام کنی، پس اختیار خود و همسرت را داری. موسی علیه السلام به ده سال که تمام تر بود، عمل کرد و ده سال تمام از برای او چوپانی کرد.(۲)

حضرت ادریس علیه السلام ، مدرس و خیاط ذاکر خدا

حضرت ادریس علیه السلام ، مدرس و خیاط ذاکر خدا

نقل شده است او را برای این ادریس گفته اند که حکمت های خدا و سنت های اسلام را بسیار درس می گفت.(۳) او اولین کسی بود که به قلم چیزی نوشت و جامه دوخت و پوشید و چون خیاطی می کرد، تسبیح و تهلیل و تکبیر خدا را می گفت.(۴)

حضرت نوح و کاشت درخت خرما

حضرت نوح و کاشت درخت خرما

در احوال حضرت نوح آمده که وی نجار بود و ۹۵۰ سال در میان قوم خود، ایشان را به سوی خدا می خواند و دویست سال در حال ساختن کشتی بود.

۱- شمس الدین احمد افلاکی، مناقب العارفین، به کوشش: تحسین یازیجی، ج ۱، صص ۲۴۶ و ۲۴۷.

۲- تاریخ پیامبران، ج ۱، صص ۶۰۱ و ۶۰۲.

۳- تاریخ پیامبران، ج ۱، ص ۲۲۹.

۴- تاریخ پیامبران، ج ۱، ص ۲۳۰.

ص: ۳۸

هنگامی که قوم نوح ایمان نیاوردند، حق تعالی او را امر کرد که درخت خرما بکارد. پس قوم او می گذشتند بر او و استهزا و سخریه می کردند و به او می گفتند مرد پیری است؛ نهصد سال از عمرش گذشته است و درخت خرما می کارد و سنگ بر او می زدند. پس چون پنجاه سال بر این حال گذشت و درخت خرما رسید و مستحکم شد، مأمور گردید درخت ها را ببرد و از آن کشتی بسازد.(۱)

حضرت عیسی علیه السلام و امرار معاش از دسترنج خود

حضرت عیسی علیه السلام و امرار معاش از دسترنج خود

اصحاب حضرت عیسی علیه السلام در خدمت آن حضرت بودند و هر گاه گرسنه می شدند، می گفتند: یا روح الله! گرسنه شده ایم. پس عیسی دست می زد به زمین در هر جا که بود، و دو گرده نان از برای هر یک بیرون می آورد. پس گفتند: یا روح الله چه کسی از ما بهتر است؟ هرگاه می خواهیم، ما را طعام می دهی و هرگاه می خواهیم، ما را آب می دهی. ما ایمان آورده ایم به تو و متابعت تو می کنیم. حضرت عیسی علیه السلام فرمود: بهتر از شما کسی است که به دست خود کار می کند و از کسب خود می خورد. پس از آن، اصحاب عیسی علیه السلام از کسب خود معاش می کردند.(۲)

۱- تاریخ پیامبران، ج ۱، صص ۲۵۴ و ۲۵۵.

۲- تاریخ پیامبران، ج ۱، ص ۱۲۴.

ص: ۳۹

۵. سیره عملی چهارده معصوم علیهم السلام

اشاره

۵. سیره عملی چهارده معصوم علیهم السلام

زیر فصل ها

تقسیم کار با خدمتگزار

خدمت امام سجاد علیه السلام به هم سفرانش

پاداش کار و تلاش

مرگ در حال کار، مرگ در راه خدا

برتری اهل کار

کار جهت طلب روزی

خود را در معرض طلب روزی قرار دادن

طلب روزی حلال

کسب و کار، سبب استجابت دعا

کار، مایه غیرت

پرهیز از تن آسایی و بیکاری

پرهیز از تن آسایی و بیکاری

رسول اکرم صلی الله علیه و آله با یارانش، عازم جایی بودند. در میانه راه، برای استراحت از مرکب ها فرود آمدند و بارها را بر زمین نهادند. تصمیم جمع بر این شد که برای غذا گوسفندی را ذبح کنند. یکی از اصحاب گفت: «سر بریدن گوسفند با من.» دیگری گفت: «کندن پوست آن با من.» سومی گفت: «پختن گوشت آن با من.» رسول اکرم صلی الله علیه و آله نیز فرمود: «جمع کردن هیزم از صحرا با من.» اصحاب گفتند: یا رسول الله! شما زحمت نکشید و راحت بنشینید؛ ما خودمان با کمال افتخار، همه این کارها را انجام می دهیم. رسول خدا فرمود: «می دانم که شما این کارها را انجام می دهید، ولی خداوند دوست ندارد بنده اش را در میان یارانش با وضعی متمایز از دیگران ببیند، و اینکه او بیکار بنشیند و دیگران برای او کار کنند.» سپس به صحرا رفت و به مقدار کافی هیزم از صحرا جمع کرد و آورد.(۱)

۱- مرتضی مطهری، داستان راستان، صص ۳۴ و ۳۵.

ص: ۴۰

تهیه سرمایه برای آغاز کار

تهیه سرمایه برای آغاز کار

یکی از انصار را نیازی پیش آمد و پیامبر را از آن آگاه ساخت. آن حضرت فرمود: «هر چه در خانه داری بیاور و چیزی را بی ارزش مشمار.» مرد انصاری به خانه اش رفت و نمدی زرین و قدحی با خود آورد. پیامبر فرمود: «چه کسی اینها را می خرد؟» مردی گفت: «آنها را به یک درهم خریدم.» فرمود: «چه کسی بیشتر می خرد؟» مردی گفت: به دو درهم. پیامبر فرمود: «مال تو.» آنگاه درهم ها را به مرد انصاری داد و گفت: «با یک درهم طعامی برای خانواده ات فراهم ساز، و با درهم دیگر تبری بخر.» چون آن مرد تبر را با خود آورد، فرمود: «چه کسی دسته ای برای این تبر دارد؟» یکی از حاضران گفت: «من.» پیامبر خدا آن دسته را گرفت و به دست خود، در تبر محکم کرد و به انصاری گفت: «برو هیزم جمع کن و هیچ خاری و تر و خشکی را اندک مشمار (و همه را بردار)!» آن مرد چنین کرد و پس از پانزده روز آمد و وضع زندگی اش خوب شده بود. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «این برای تو نیکوتر از آن است که روز قیامت در حالی وارد محشر شوی که بر صورتت، لکه های صدقه (که از مردم گرفته ای) دیده شود».(۱)

کمک از خدا، نه از خلق خدا

کمک از خدا، نه از خلق خدا

یکی از اصحاب رسول خدا روزی از شدت فقر با مشورت و پیشنهاد زنش، تصمیم گرفت وضع خود را برای رسول خدا صلی الله علیه و آله شرح دهد و از آن حضرت کمک مالی بگیرد. با همین نیت رفت، ولی پیش از آنکه حاجت خود را بگوید، این جمله از زبان رسول اکرم صلی الله علیه و آله به گوشش خورد که فرمود: «هر کس از ما کمکی مالی بخواهد ما به او کمک می کنیم، ولی اگر کسی بی نیازی بورزد و دست حاجت پیش مخلوقی دراز نکند، خداوند، او را بی نیاز می کند.» آن روز چیزی نگفت و به خانه خویش برگشت. باز با هیولای فقر که همچنان بر خانه اش سایه افکنده بود، روبه رو شد. ناچار روز دیگر به همان نیت در مجلس

۱- محمدرضا حکیمی، الحیاه، ترجمه: احمد آرام، ج ۵، ص ۴۶۲.

ص: ۴۱

رسول اکرم صلی الله علیه و آله حاضر شد. آن روز هم همان جمله را از رسول خدا شنید: «هر کس از ما کمکی بخواهد ما به او کمک می کنیم، ولی اگر کسی بی نیازی بورزد و دست حاجت پیش مخلوقی دراز نکند، خداوند او را بی نیاز می کند.» این دفعه نیز بدون اینکه حاجت خود را بگوید به خانه برگشت، و چون خود را همچنان در چنگال فقر، ناتوان و بیچاره می دید، برای سومین بار به همان نیت به مجلس پیامبر خدا رفت. باز هم لب های مبارک حضرت به حرکت در آمد و با همان آهنگ که به دل قوّت و به روح، اطمینان می بخشید همان جمله را تکرار کرد. آن مرد این بار که آن جمله را شنید، اطمینان بیشتری در قلب خود احساس کرد. حتی حس کرد که کلید مشکل خویش را در همین جمله یافته است. وقتی که از مجلس پیامبر خارج شد، با قدم های مطمئن تری راه می رفت. با خود فکر می کرد که دیگر هرگز به دنبال کمک بندگان نخواهم رفت؛ بلکه به خدا تکیه می کنم و با استفاده از نیرو و استعدادی که در وجودم به ودیعه گذاشته است، به کار و تلاش می پردازم و از خدا می خواهم مرا در کاری که در پیش می گیرم، موفق گرداند و بی نیازم سازد. سپس فکر کرد که چه کاری از او ساخته است؟ به نظرش رسید که در آن شرایط، کاری که می تواند انجام دهد، این است که به صحرا برود و هیزمی جمع کند و به شهر بیاورد و بفروشد. سپس تیشه ای عاریه گرفت و به صحرا رفت، هیزمی جمع کرد و فروخت. آن روز، لذت حاصل از دسترنج خویش را چشید و روزهای دیگر هم به این کار ادامه داد تا اینکه توانست از همین راه برای خود تیشه و حیوان و دیگر لوازم کار را بخرد. باز هم به کار خود ادامه داد تا صاحب سرمایه و غلام هایی شد.

روزی رسول اکرم صلی الله علیه و آله به او رسید و با تبسم فرمود: «نگفتم هر کس از ما کمکی بخواهد، ما به او کمک می دهیم، ولی اگر بی نیازی بورزد، خداوند او را بی نیاز می کند».(۱)

۱- اصول کافی، ج ۴، صص ۴۱۵ و ۴۱۶.

ص: ۴۲

ارزشمندی کار در نزد پیامبر صلی الله علیه و آله

ارزشمندی کار در نزد پیامبر صلی الله علیه و آله

هرگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به مردی نگاه می کرد و از او خوشش می آمد، می پرسید: «کاری دارد؟» اگر می گفتند: نه، می فرمود: «از چشمم افتاد.» پرسیدند: ای پیامبر خدا! چرا چنین است؟ فرمود: «برای اینکه اگر مؤمن حرفه و شغلی داشته باشد، با دینش زندگی می کند». (حرفه و شغل او موجب سلامت در دینش می شود)(۱)

اهمیت کار و تلاش

اهمیت کار و تلاش

سپاه که از دور نمایان شد، فریاد تکبیر به آسمان برخاست و مردم به استقبال پیامبر خدا صلی الله علیه و آله دویدند؛ آن حضرت از جنگ تبوک بازمی گشت. سعد انصاری جلو دوید و پیامبر را در آغوش کشید و آن پیروزی را تبریک گفت.

پیامبر، دستان فرتوت و پینه بسته او را در دست فشرد و وی پرسید: «چه آسیبی به دستت رسیده که این قدر خشن شده است؟» سعد گفت: ای رسول خدا! کار من با طناب و بیل است و به سختی برای خانواده ام امرار معاش می کنم. کار زیاد با بیل و طناب، دستم را خشن کرده است. پیامبر دستان وی را گشود و خوب به پینه های آن نگاه کرد، ناگاه آنها را بوسید و فرمود: «این دستی است که به آتش دوزخ نمی سوزد».(۲)

تلاش امام علی علیه السلام

تلاش امام علی علیه السلام

در روایتی آمده است که مردی، امیر مؤمنان، علی علیه السلام را دید که کیسه ای بر دوش گرفته و به خانه می برد. بازار شلوغ بود و همهمه زیادی به گوش می رسید. در

۱- الحیاه، صص ۴۹۰ و ۴۹۱.

۲- ابوالفضل هادی منش، در قلمرو آفتاب، صص ۱۱۰ ۱۳۰.

ص: ۴۳

میان شلوغی ها، وی خود را به امام رساند و سلام کرد. امام کیسه را بر زمین گذاشت و با او گرم گفت وگو شد. مرد از امام پرسید: داخل این کیسه چیست و کجا می برید؟ امام فرمود: «خرماست و آن را به خانه می برم».

امام از او پرسید: «آیا خرما می خوری؟» عرض کرد: خیر، میل ندارم، ولی اجازه دهید کیسه را من تا خانه برای شما بیاورم. سپس خم شد تا کیسه را بردارد، که امام دستش را گرفت و فرمود: «خیر! سرپرست خانواده، شایسته تر است که آن را برای خانواده خود حمل کند و خود را به خاطر آنان به زحمت اندازد».(۱)

انجام دادن کارهای شخصی

انجام دادن کارهای شخصی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ، کارهای شخصی و آنچه را خود می توانست انجام دهد، به دیگران واگذار نمی کرد. در وصف آن حضرت آمده است: «کانَ یخیطُ ثوبهُ و یخصِفُ نعلَهُ و کانَ اکثَرُ عَملِهِ فی بیتِهِ الخِیاطَهَ؛ [رسول خدا صلی الله علیه و آله] لباس خود را می دوخت و کفشش را پینه می کرد و بیشترین کاری که در خانه انجام می داد، دوزندگی بود».(۲)

آن فرستاده خدا، کفش خود را پینه می زد و لباس خودش را می دوخت و درِ خانه خود را باز می کرد. شیر گوسفندان را می دوشید و شتر را می بست و سپس آن را می دوشید. حتی وقتی خادمش در دستاس کردن خسته می شد، به او کمک می کرد.(۳)

عبادی بودن کار

عبادی بودن کار

روزی رسول اکرم صلی الله علیه و آله و اصحابش، جوانی نیرومند را دیدند که با کوشش تمام کار می کرد. اصحاب گفتند: اگر جوانی و نیرومندی او در راه خدا بود،

۱- ابراهیم بن محمد الثقفی کوفی، الغارات، ترجمه: عبدالمحمد آیتی، ج ۱، ص ۵۸.

۲- جلال الدین سیوطی، الجامع الصغیر، ج ۲، ص ۱۱۶.

۳- عزالدین ابن اثیر جزری، اسدالغابه، ج ۱، ص ۲۹.

ص: ۴۴

شایسته ستایش بود. حضرت فرمود: «این سخن را نگویید؛ اگر تلاش او در جهت بی نیازی از مردم است یا برای رفع نیاز والدین یا فرزندان ضعیفش می کوشد، کار او در راه خدا خواهد بود و اگر تلاش او برای مباهات و زراندوزی است، عملش شیطانی است».(۱)

همکاری پیامبر در ساخت مسجد قبا

همکاری پیامبر در ساخت مسجد قبا

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نه تنها با راهنمایی ها و زمینه سازی های خود، افراد را به میدان های کار هدایت می فرمود، بلکه خود نیز وارد صحنه می شد و هم دوش دیگران کار می کرد.

از جمله در ساخت مسجد قبا، ایشان هم دوش دیگر مسلمانان، سنگ های کوچک و بزرگ را برمی داشت و به محل ساختن مسجد می برد. هر گاه یکی از اصحابش نزدش می آمد می گفت: یا رسول الله! پدر و مادرم فدای تو باد! اجازه بده سنگ و خاک را من ببرم و به جای شما کار کنم، می فرمود: «نه، تو هم سنگ دیگری بردار».(۲)

امام علی علیه السلام در جست وجوی کار

امام علی علیه السلام در جست وجوی کار

حضرت علی علیه السلام می فرماید: «در مدینه به گرسنگی شدیدی مبتلا شدم. برای جست وجوی کار از خانه خارج شدم. در حوالی مدینه، زنی را دیدم که کلوخ هایی جمع کرده است. دانستم که قصد خیساندن آنها را دارد. نزد او رفتم و برای هر دلو آب، به یک خرما با او قرارداد بستم. شانزده دلو آب کشیدم و دست هایم تاول زد. کنار آب آمدم و کمی آب نوشیدم. آنگاه نزد آن زن رفتم و با اشاره دست، خرماها را مطالبه کردم. او شانزده خرما شمرد و به من داد».(۳)

۱- المحجه البیضاء، ص ۱۴۳.

۲- طبرانی، المعجم الکبیر، ج ۲۴، ص ۳۱۸.

۳- گروه نویسندگان، دانشنامه امام علی۷، ج ۷، ص ۲۵۰، به نقل از: ابن حنبل، المسند، ج ۱، ص ۲۸۶.

ص: ۴۵

کنیه ابوتراب

کنیه ابوتراب

حضرت علی علیه السلام ، چند قطعه زمین در حوالی مدینه به دست آورد و به کشاورزی پرداخت. در همین سال ها به کنیه «ابوتراب» شهرت یافت که نشان دهنده علاقه آن حضرت به کار کردن روی زمین بود. ابن عمر می گوید: من همراه پیامبر بودم و ایشان در نخلستان های مدینه در جست وجوی علی علیه السلام بود. در همین حال، به بوستانی رسید و به درون آن نگاه کرد. علی علیه السلام را دید که در آن زمین کار می کرد و گرد و خاک بر چهره اش نشسته بود. پیامبر فرمود: «مردم را نمی توان سرزنش کرد که تو را ابوتراب صدا می کنند».(۱)

فعالیت های اقتصادی حضرت علی علیه السلام

فعالیت های اقتصادی حضرت علی علیه السلام

حضرت علی علیه السلام اهل کار و کوشش و فعالیت های اقتصادی بود. بیشتر فعالیت های اقتصادی آن حضرت در دوره خلفا، و در منطقه یَنْبُع صورت گرفته است. ینبُع، منطقه ای در ۱۶۵ کیلومتری غرب مدینه، در ساحل دریای سرخ است که آن را به دلیل وجود چشمه های فراوان به این نام نامیده اند. پس از تقسیم این منطقه، زمینی هم نصیب حضرت علی علیه السلام شد. آن حضرت در این زمین چاهی حفر کرد که آب فراوانی از آن جوشید. چنان که نقل شده است، آن بخش از این منطقه که حضرت علی علیه السلام خریده بود. پیش تر به هر کس واگذار می شد، به دلیل وزش بادهای شدید و وجود سختی های فراوان، آن را رها می کرد، ولی حضرت آ ن زمین را خرید و سختی های کار کردن در آن، هرگز ایشان را از تلاش باز نداشت. امام در منطقه ینبُع، حدود صد حلقه چاه حفر، و نخلستان های فراوانی را آباد کرد.(۲) امیر مؤمنان، علاوه بر ینبع، در نواحی متعدد دیگری از مدینه نیز به کار و فعالیت های عمرانی، مانند حفر چاه ها و ساخت مزارع و نخلستان ها پرداخت.(۳)

۱- گروه نویسندگان، دانشنامه امام علی۷، ج ۷، صص ۲۵۲و۲۵۳.

۲- گروه نویسندگان، دانشنامه امام علی۷، ج ۷، صص ۲۵۵و۲۵۶.

۳- گروه نویسندگان، دانشنامه امام علی۷، ج ۷، ص ۲۵۷.

ص: ۴۶

مذموم بودن عبادت خدا به خاطر دست کشیدن از کار

مذموم بودن عبادت خدا به خاطر دست کشیدن از کار

شخصی به نام علاء نزد حضرت علی علیه السلام آمد و از برادرش، عاصم به آن حضرت شکایت کرد و گفت: یا امیر المؤمنین! برادرم، عاصم از کار و تلاش، دست برداشته و در گوشه خانه به عبادت خدا مشغول شده است. حضرت فرمود: «برادرت را نزد من بیاور. هنگامی که برادر علاء نزد امیرالمؤمنین، علی علیه السلام آمد، آن حضرت فرمود: «ای دشمن خویش، شیطان، تو را گیج کرده و بر تو مسلط شده است [که تو را از کار بیکار کرده است]. آیا به خانواده ات رحم نمی کنی؟ آیا گمان می کنی که خداوند، پاکیزه ها را حلال کرد و آنگاه از اینکه تو از آنها [با کار و کوشش] استفاده کنی، کراهت دارد؟ تو نزد خداوند، ناچیزتر از این هستی».(۱)

تعیین کار و مسئولیت برای کارکنان

تعیین کار و مسئولیت برای کارکنان

امام علی علیه السلام در ضمن توصیه هایی که هنگام بازگشت از صفین برای امام حسن مجتبی علیه السلام نوشته بود، فرمود: «برای هر یک از کارکنانت، کاری تعیین کن و از او مسئولیت بخواه. این رفتار (تعیین کار و خواستن مسئولیت)، شایسته تر است؛ چرا که (همه، وظیفه خود را انجام می دهند و) کارها را به عهده یکدیگر نمی گذارند».(۲)

تشویق به کسب و کار

تشویق به کسب و کار

روزی امیر مؤمنان، علی علیه السلام به مسجد کوفه وارد شد، دید عده ای زانو به بغل گرفته و در گوشه ای نشسته اند. پرسید: «اینها کیستند؟» گفته شد: اینها مردانِ حق هستند. حضرت فرمود: «به چه دلیل اینها مردان حق هستند؟»

گفته شد: ازاین رو که دارای نجابت و عزت نفسند. اگر کسی به آنها غذا داد، شکر می کنند و دست گدایی به سوی کسی نمی گشایند. امام فرمود:

۱- نهج البلاغه، خطبه ۲۰۹.

۲- تحف العقول، ص ۱۴۱.

ص: ۴۷

«سگ های کوفه هم چنین هستند.» آنگاه آنها را از مسجد بیرون کرد و به ایشان فرمود: «بروید کار کنید!» آن حضرت، افراد را از بیکاری برحذر می داشت و به کار و کسب حلال تشویق می کرد.(۱)

همیشه مشغول کار

همیشه مشغول کار

حضرت علی علیه السلام وقتی از جبهه جنگ برمی گشت، به تعلیم و تدریس و همچنین به قضاوت بین مردم می پرداخت و چون از این کار فارغ می شد، کارهایی چون بیل زدن، نهر کندن و آ ب کشیدن را انجام می داد، ولی در همان حال نیز از یاد خدا غافل نبود.(۲)

تقسیم کار با خدمتگزار

تقسیم کار با خدمتگزار

حضرت فاطمه علیها السلام با همه مقام و منزلتی که در پیشگاه خدا داشت، کار خانه اش را خود انجام می داد و تا مدت ها خدمتکار نداشت. روزی پیامبر صلی الله علیه و آله کنیزی را به نام فضه که در یکی از جنگ ها اسیر شده بود، نزد فاطمه علیها السلام آورد و او را به آن حضرت سپرد و فرمود: «ای فاطمه! این زن در خدمت تو است، او اهل نماز است.» سپس درباره زن سفارش کرد. فاطمه نگاهی به پیامبر کرد و گفت:« کار خانه را تقسیم می کنیم؛ یک روز من کار می کنم و یک روز او».(۳)

آن حضرت، نه تنها خدمتکار خود را به زحمت نمی انداخت، بلکه گاهی در انتخاب نوع کار از او سؤال می کرد تا هر کاری که بیشتر دوست دارد بپذیرد. روزی به او فرمود: «خمیر می کنی یا نان می پزی؟» عرض کرد: خمیر کردن و آوردن هیزم به عهده من باشد. سپس آماده انجام آن شد.(۴)

۱- محمد محمدی اشتهاردی، پیکار اسلام با اسراف، ص ۱۳۳.

۲- مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۲۵.

۳- نورالدین بن سید شریف الدین شوشتری، احقاق الحق، ج ۱۰، ص ۲۷۷.

۴- نورالدین بن سید شریف الدین شوشتری، احقاق الحق، ج ۱۰، ص ۲۷۶.

ص: ۴۸

خدمت امام سجاد علیه السلام به هم سفرانش

خدمت امام سجاد علیه السلام به هم سفرانش

قافله ای از مسلمانان که آهنگ مکه داشت، وقتی به مدینه رسید، چند روز توقف و استراحت کرد و بعد از مدینه، به قصد مکه راه افتاد. در بین راه مکه و مدینه، در یکی از منازل، اهل قافله به مردی برخوردند که با آنها آشنا بود. آن مرد ضمن صحبت با ایشان، متوجه شخصی در میان آنها شد که سیمای صالحان را داشت و با چابکی و نشاط، مشغول خدمت و رسیدگی به کارها و برآوردن حوایج اهل قافله بود. آن مرد در همان لحظه اول، او را شناخت و با کمال تعجب از اهل قافله پرسید: «این شخصی را که مشغول خدمت و انجام کارهای شماست، می شناسید؟» گفتند: «نه، او را نمی شناسیم، این مرد در مدینه به قافله ما ملحق شد و مردی صالح و پرهیزکار است. ما از او تقاضا نکرده ایم که برای ما کاری انجام دهد، خودش مایل است که در کارهای قافله شرکت کند و به اهل قافله کمک دهد.» مرد گفت: «معلوم است که نمی شناسید؛ اگر او را می شناختید، این طور گستاخ نبودید و هرگز حاضر نمی شدید او مانند یک خادم به کارهای شما رسیدگی کند.» پرسیدند: «مگر این شخص کیست؟» گفت: «این شخص علی بن الحسین، زین العابدین است.» جمعیت، آشفته برخاستند تا برای معذرت خواهی، دست و پای امام را ببوسند. آنها به عنوان گله گفتند: «این چه کاری بود که با ما کردید؟ ممکن بود خدای ناخواسته، ما جسارتی به شما می کردیم و مرتکب گناهی بزرگ می شدیم.» امام فرمود: «من عمداً شما را برای هم سفری انتخاب کردم که مرا نمی شناختید؛ زیرا گاهی با کسانی که مرا می شناسند، مسافرت می کنم و آنها به من عطوفت و مهربانی می کنند و نمی گذارند که من عهده دار کار و خدمتی بشوم. ازاین رو، مایلم همسفرانی انتخاب کنم که مرا نمی شناسند و از معرفی خودم هم خودداری می کنم، تا بتوانم برایشان کاری انجام دهم».(۱)

۱- داستان راستان، صص ۳۶ و ۳۷.

ص: ۴۹

پاداش کار و تلاش

پاداش کار و تلاش

هنوز آفتاب برنیامده بود. مرد، امام سجاد علیه السلام را دید که از خانه خارج شد. تعجب کرد. از خود پرسید: در این تاریکی، امام به کجا می رود؟ نزدیک آمد و به امام سلام و از ایشان احوال پرسی کرد. سپس پرسید: یابن رسول الله! در این هوای تاریک کجا می روید؟

امام فرمود: «از خانه بیرون آمدم تا برای خانواده ام صدقه ای بدهم.» مرد پرسید: چگونه می خواهید برای خانواده تان صدقه بدهید؟ امام فرمود: «هر کس برای امرار معاش خانواده خود تلاش کند تا روزی حلالی به دست آورد، این کار و تلاش برای او در پیشگاه پروردگار، صدقه به شمار می آید».(۱)

مرگ در حال کار، مرگ در راه خدا

مرگ در حال کار، مرگ در راه خدا

محمد بن منکدر می گوید: روزی از روزهای گرم به اطراف مدینه می رفتم، امام باقر علیه السلام را دیدم که به مزرعه می رفت. با خود گفتم: سبحان الله! بزرگی از بزرگان قریش، در چنین ساعتی به طلب دنیا می رود! بایـد او را موعظه کنم. به او نزدیک شدم و سلام کردم. در حالی که عرق می ریخت، جواب سلام مرا داد. گفتم: «خدا حال تو را نیکو گرداند، بزرگی از بزرگان قریش در چنین حالی و در چنین ساعتی در طلب دنیاست! نمی ترسی که در این حالت، اجل تو در رسد، در حالی که در طلب دنیا هستی؟ فرمود: «اگر مرگ من در رسد، و من در حال کار و تلاش باشم، مرگم فرا رسیده است، در حالی که به اطاعت و انجام فرمان الهی مشغول هستم، تا بدین وسیله، خود و خانواده خود را از تو و مردم بی نیاز سازم. من آنگاه می ترسم که مرگم فرا رسد در حالی که به گناهی از گناهان سرگرم باشم.» گفتم: «راست گفتی، خدا تو را رحمت کند، می خواستم موعظه ات کنم، اما تو مرا موعظه کردی».(۲)

۱- بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۷.

۲- وسائل الشیعه، ج ۱۷، صص ۱۹ و ۲۰.

ص: ۵۰

برتری اهل کار

برتری اهل کار

مردی از سفر حج برگشته بود و سرگذشت خود و همراهانش را در سفر، برای امام صادق علیه السلام تعریف می کرد، به ویژه یکی از هم سفران خویش را بسیار می ستود که چه مرد بزرگواری بود، ما به همراهی چنین مرد شریفی مفتخر بودیم، یکسره مشغول طاعت و عبادت بود؛ همین که در منزلی فرود می آمدیم، او فوراً به گوشه ای می رفت و سجاده خویش را پهن می کرد و به طاعت و عبادت خویش مشغول می شد. امام فرمود: «پس چه کسی کارهای او را انجام می داد؟ به مرکب او چه کسی رسیدگی می کرد؟» مرد عرض کرد: البته افتخار این کارها با ما بود. او فقط به عبادت خویش مشغول بود و کاری به این کارها نداشت. امام فرمود: «بنابراین، همه شما [که اهل کار بودید] از او برتر بوده اید».(۱)

کار جهت طلب روزی

کار جهت طلب روزی

شخصی می گوید: ما نزد امام صادق علیه السلام نشسته بودیم که علاء بن کامل وارد شد و روبه روی امام نشست و گفت: «دعا کن که خداوند روزی مرا به راحتی نصیبم کند. حضرت فرمود: «چنین نمی کنم. برو کار کن؛ همان گونه که خداوند بزرگ به تو امر کرده است».(۲)

خود را در معرض طلب روزی قرار دادن

خود را در معرض طلب روزی قرار دادن

ابو عماره طیار به امام صادق علیه السلام عرض کرد: مالم از دست رفته و هرچه داشته ام، نابود شده است و نان خور فراوانی دارم. حضرت فرمود: «چون به کوفه در آمدی، در دکانت را باز کن، بساطت را بگستر، ترازویت را بر جای بگذار و منتظر رسیدن رزق پروردگارت باش.» او به کوفه وارد شد و در دکان خود را باز کرد. سپس بساط کاسبی چید و ترازو نیز به جای خود نهاد. اطرافیان او، چون

۱- وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۳.
۲- الحیاه، ج ۵، ص ۴۳۱.

ص: ۵۱

دیدنـد وی متاعی نـدارد و چیزی برای عرضه کردن در اختیار او نیست، دچار شـگفتی شدنـد. طولی نکشـید که مردی نزد او آمد و گفت: جـامه ای برای من بخر. ابو عماره آن را برای او خریـد و پولش را گرفت، و بـدین سان پولی به دسـتش آمـد. سـپس مشتری دیگری آمـد و گفت: برای من جـامه ای بخر! او در بـازار به جست وجوی جامه پرداخت و آن را خریـد و آورد و بهای زحمتی که برای خریـد لبـاس آن شـخص متقبـل شـده بود، از وی گرفت. وی به همین شـکل به کـار خریـد و فروش پرداخت تا آنکه ثروتمند شد.(۱)

طلب روزی حلال

طلب روزی حلال

امام صادق علیه السـلام می فرمایـد: من سوار بر مرکب می شوم و در پی رفع نیازی می روم؛ فقط برای اینکه خداوند بنگرد که من، خود، در طلب روزی حلال، کار و تلاش می کنم. آیا این سـخن خداونـد بزرگ را نشـنیده ایـد که می فرماید: «فَإِذا قُضِیَتِ الصَّلوهُ فَانْتَشِرُوا فِی الْأَرْضِ وَ ابْتَغُوا مِن فَضْلِ الله؛ هنگامی که نماز گزارده شـد، در زمین پراکنـده شویـد و فضل خـدا را بخواهیـد». (جمعه: ۱۲)

آیا می شود که انسان وارد خانه شود و در به روی خود ببنـدد و آن را گِل بگیرد و بدون آنکه کاری انجام دهد، بگوید: روزی من از آسمان برایم خواهد آمد. بدانید که چنین کسی یکی از سه انسانی است که دعای آنان مستجاب نمی شود.(۲)

کسب و کار، سبب استجابت دعا

کسب و کار، سبب استجابت دعا

علی بن عبـدالعزیز می گوید: امام صادق علیه السـلام از من پرسـید: «عمر بن مسـلم چه کرد؟» گفتم: فدایت شوم! دست از کسب و کـار کشـید، و بـه عبـادت روی آورده است. فرمـود: «وای بر او! آیـا ندانسـته است آن کس که طلب روزی را ترک کنـد، دعـایش مستجاب نخواهد شد؟»

۱- الحیاه، ج ۵، ص ۴۶۳.

۲- وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۲۸.

ص: ۵۲

هنگامی که این آیه نازل شد: «وَ مَن یتَّقِ اللّه یَجعَل لَهُ مَخرَجاً و یرزُقُه مِن حَیْثُ لا یَحْتَسِب؛ هر کس پرهیزکاری پیشه کند، خداوند راه برون رفت [از گرفتاری و تنگ دستی] برای او قرار می دهد و از جایی که هیچ حساب نمی کند، روزی او را می رساند.» (طلاق: ۲و۳) گروهی از یاران پیامبر صلی الله علیه و آله دکان ها را بستند و به عبادت خدا مشغول شدند و گفتند: روزی ما تضمین شده است. چون خبر به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رسید، آنان را نزد خود خواند و فرمود: «چه چیز شما را به این کار برانگیخت؟» گفتند: یا رسول الله! خداوند عهده دار روزی ما شد و ما به عبادت او روی آوردیم. حضرت در پاسخشان فرمود: «هر کس چنین کند، دعایش مستجاب نخواهد شد. بروید دنبال کسب و کار».(۱)

کار، مایه غیرت

کار، مایه غیرت

امام صادق علیه السلام ، به یکی از خدمتکارانش فرمود: «اِحفِظ عزَّك؛ عزتت را حفظ کن.» عرض کرد: فدایت شوم! عزت من در چیست؟ حضرت فرمود: «غُدُوّك الی سوقِكِ؛ عزت تو در این است که صبح زود به بازار (دنبال کار) بروی».

و حضرت به خدمتکار دیگری فرمود: «چه شد که صبح زود، به دنبال عزتت نرفتی؟» عرض کرد: جنازه ای بود، خواستم در تشییع آن حاضر شوم. حضرت فرمود: «فَلا تَدَعِ الرَّواحَ الی عِزِّكَ؛ زود دنبال کار رفتن را ترک نکن».(۲)

۱- الحیاه، ج ۵، ص ۴۷۰.

۲- وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۵.

ص: ۵۳

۶. سخنان امام رحمه الله

اشاره

۶. سخنان امام رحمه الله

زیر فصل ها

الف) ارزشمندی و اهمیت تولید استقلال اقتصادی

ب) مذمت وابستگی اقتصادی

ج) بسترهای پیشرفت اقتصادی

د) ثمرات تولید و استقلال ملی

ه) تقابل استقلال و تولید ملی با نقشه های دشمنان

الف) ارزشمندی و اهمیت تولید استقلال اقتصادی

اشاره

الف) ارزشمندی و اهمیت تولید استقلال اقتصادی

زیر فصل ها

عبادت بودن تولید اقتصادی

تلاش برای استقلال، یک تکلیف شرعی

جنگ اقتصادی، محاربه ای بین اسلام و کفر

ارزش و اهمیت استقلال اقتصادی

لزوم رشد اقتصادی ایران

اقتدار اقتصادی، آرمان ملت ایران

ضرورت اتکال به خدا در فعالیت اقتصادی

ضرورت کار و تلاش همگانی در صنعت و تولید ملی

ضرورت رها شدن از غرب زدگی و احساس ناتوانی

تلاش برای خودکفایی و مقابله با دشمن

تلاش همگانی برای خودکفایی و رهایی از وابستگی

لزوم تلاش همگانی در ترویج کشاورزی

خودکفایی اقتصادی، مهم ترین مسئولیت ملی

ضرورت کار و تلاش برای استقلال کشور و نفی غرب زدگی

ارزش کارگر و کشاورز

عبادت بودن تولید اقتصادی

عبادت بودن تولید اقتصادی

امروز شمایید که باید در رشد صنایع این کشور و در رشد تولید این کشور همت بگمارید و فعالیت بکنید. فعالیت شما امروز برای کشور اسلامی یک عبادت است. شما در خدمت اسلام هستید. شما مجاهد هستید در پشت جبهه ها. همان طوری که مجاهدین ما در جبهه ها مجاهدت می کنند و عبادت خدا را در آنجا می کنند، شما هم در پشت جبهه ها هستید و عبادت خدای تبارک و تعالی را با همین کارهایتان انجام می دهید.(۱)

تلاش برای استقلال، یک تکلیف شرعی

تلاش برای استقلال، یک تکلیف شرعی

«به مسئولان و دست اندرکاران در هر رده نیز می گویم که شرعاً بر همه شما واجب است که همت کنید تا آخرین رگ و ریشه های وابستگی این کشور به بیگانگان را در هر زمینه ای قطع نمایید که ان شاءالله خواهید کرد».(۲)

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، ج ۱۸، ص ۱۹۱.

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۵۶.

ص: ۵۴

جنگ اقتصادی، محاربه ای بین اسلام و کفر

جنگ اقتصادی، محاربه ای بین اسلام و کفر

«شما در حال جنگید، در حال جنگ اقتصادی و این خود یک محاربه ای بین اسلام و کفر است ... این تنها موعظه نیست... نجات دادن یک کشور اسلامی از زیر بار ظلم و از زیر بار استعمار است. نجات دادن مملکت اسلامی یک تکلیفی است که انسان موظف است انجام بدهد... امروز ملت شما در حال جنگ اقتصادی است... در اینجا دیگر اختیار با مردم نیست، اختیاری است که در دست خداست و او امر کرده است که ما نباید تحت نظارت یک کشور و یا تحت بیرق کفر باشیم. این یکی از مسائل مهم اسلام است و باید کوشش کنیم و اقتصاد خود را اداره نماییم. باید قیام کنیم و غافل نباشیم. باید همه قشرهای ملت، هرکس هر جوری که می تواند تولید بکند».(۱)

ارزش و اهمیت استقلال اقتصادی

ارزش و اهمیت استقلال اقتصادی

«من اعتقادم این است که اگر انسان با هر زحمت و مرارتی زندگی کند و زندگی اش مال خودش باشد، مستقل باشد خودش در زندگی ، نان و جو خودش را بخورد، آن ارزشش صدها مقابل این است که در آپارتمان های عظیم بنشیند و دستش پیش دیگران دراز باشد و برای دیگران سلام بدهد».(۲)

لزوم رشد اقتصادی ایران

لزوم رشد اقتصادی ایران

«ایران اسلامی از نظر اقتصادی باید به صورتی رشد نماید که بازارهای جهان را از آن خود کند».(۳)

«باید....کشاورزی توسعه بگیرد».(۴)

۱- روح الله موسوی خمینی، صحیفه نور، ج ۱۱، ص ۱۱۷.

۲- روح الله موسوی خمینی، صحیفه نور، ج ۱۴، ص ۲۸۵.

۳- روح الله موسوی خمینی، صحیفه نور، ج ۲۱، ص ۴۷.

۴- روح الله موسوی خمینی، صحیفه نور، ج ۱۱، ص ۹۱.

ص: ۵۵

اقتدار اقتصادی، آرمان ملت ایران

اقتدار اقتصادی، آرمان ملت ایران

«یکی از مسائل مهم ما مسئله اقتصاد است ما باید سعی کنیم که از حیث اقتصاد قوی و بدون وابستگی باشیم.(۱) باید کاری کنیم که زاید بر خودکفا باشیم. کشور ما یک کشوری است که می تواند بیش از احتیاج خودش تولید داشته باشد و صادر کند».(۲)

ضرورت اتکال به خدا در فعالیت اقتصادی

ضرورت اتکال به خدا در فعالیت اقتصادی

«من معتقدم که شما و همه کسانی که به کاری اشتغال دارید باید دو جهت را مراعات کنید، یکی اتکا به خدا و تلاش برای کسب رضایت او در جهت قطع هرگونه وابستگی این مملکت به اجانب است؛ چون برای جمهوری اسلامی ایران عیب است که دستش پیش دیگران دراز باشد و دوم اینکه هیچ گاه از کارها مأیوس نشوید؛ چون همه چیز یک دفعه درست نمی شود و کارهای بزرگ به تدریج صورت می گیرد و این بستگی به اراده انسان دارد و وقتی انسان اراده کرد به پیش می رود».(۳)

ضرورت کار و تلاش همگانی در صنعت و تولید ملی

ضرورت کار و تلاش همگانی در صنعت و تولید ملی

«بایـد همه دست به دست هم بدهید و این مملکت را اداره کنید و همه دست به دست هم بدهیم و این مملکت را سالم بکنیم و این چرخ ها را به راه بیندازیم. کارخانه ها باید به همت شما به راه بیفتد، وقتی که به راه بیفتد منفعتش هم مال مملکت خودتان و از آن خود شماست».(۴)

۱- روح الله موسوی خمینی، صحیفه نور، ج ۱۷، ۵۰.

۲- معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی=، مجموعه مقالات اولین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی=، ص ۱۷۷.

۳- صحیفه نور، ج ۱۷، ص ۱۷۷.

۴- صحیفه نور، ج ۷، ص ۲۱۰.

ص: ۵۶

«در هر صورت همه قشرها الان موظفند که کوشش کنند برای حفظ آرامش و فعالیت بکنند، بیکار ننشینند، فعالیت بکنند، کار بکنند، تا اینکه مملکت خودشان را نجات بدهند».(۱)

ضرورت رها شدن از غرب زدگی و احساس ناتوانی

ضرورت رها شدن از غرب زدگی و احساس ناتوانی

تا اینها آن محتوای خودشان را پیدا نکنند و نشوند یک موجود شرقی و خودشان را نشناسند نمی توانند مستقل باشند. شما هر چه هم زحمت بکشید، تا دانشگاه ما آن مغز غربیش را کنار نگذارد و یک مغز شرقی پیدا نکند نمی تواند مستقل باشد...

تا ما از آن غرب زدگی در نیاییم و مغزمان را عوض نکنیم و خودمان را نشناسیم نمی توانیم مستقل باشیم، نمی توانیم هیچ داشته باشیم.

فکر این معنا که «ما خودمان نمی توانیم» را از سر بیرون کنید که «ما می توانیم» و شما برادران، عزیزان، وقتی که اراده کنید برای خودکفایی، قدرت این مطلب را دارید. عمده این است که شما به بازوان قدرتمند خودتان اتکال کنید و قشر کشاورز هم به بازوان قدرتمند خودش اتکال کند و با اتکال به خدای تبارک و تعالی و پشتیبانی صاحب این کشور امام زمان[این مقصد را به آخر برسانید و خواهید رسانید».(۲)

تلاش برای خودکفایی و مقابله با دشمن

تلاش برای خودکفایی و مقابله با دشمن

باید کارخانه های ما خودکفا بشود و باید صنایع را خود این مردم، خود این توده های مردم، صنایع را رشد بدهند. باید دانشگاه ها خودکفا بشوند که احتیاج به دانش غرب نداشته باشند. بنا از اول هر امری این است که انسان اراده کند یک مطلبی را همچو نترسانندش که نتواند اراده بکند، قبلاً ما را

۱- صحیفه نور، ج ۱۰، ص ۷۱.

۲- صحیفه نور، ج ۱۴، ص۲۱۲.

ص: ۵۷

همچو از دستگاه مثلاً سلطنت ترسانده بودند که اراده نمی کردیم مخالفت را. نمی توانستیم اراده کنیم که مخالفت کنیم. احتمال نمی دادیم که ما بتوانیم مخالفت کنیم. لکن خدای تبارک و تعالی، خواست و شما اراده کردید و شد. حالا هم همین طور است. نترسید از غرب. اراده کنید.(۱)

تلاش همگانی برای خودکفایی و رهایی از وابستگی

تلاش همگانی برای خودکفایی و رهایی از وابستگی

خودکفا باشیم؛ خودکفایی را با تبلیغات نمی شود کرد، با کار می شود کرد. رعیت باید کار بکند، کشاورز باید کشاورزی بکند، دامدارها باید دامداری بکنند و باغبان ها باید باغبانی بکنند و دانشمندان باید به طور شایسته دانش خودشان را به دانشجویان منتقل بکنند. و دانشگاه که در رأس امور هست و تقدیرات یک کشوری، مقدرات یک کشوری بسته به وجود آنهاست، باید جدیت بکنند که روی خودشان را از غرب و شرق برگردانند و به صراط مستقیم، به سوی کعبه آمال، به سوی خدای تبارک و تعالی توجه کنند و جوانان را بسازند برای آتیه این کشور. و من امیدوارم که همه ما موفق بشویم به خدمت. شمایی که در صنایع هستید، صنعت را تقویت کنید. آقایانی که در جاهای دیگر هستند، آن کارهایی که به آنها محول است، تقویت بکنند. مبلغین تبلیغ خودشان را توسعه بدهند و دانشمندان دانش خودشان را توسعه بدهند و منتقل کنند و ننشینند دنبال هم صحبت بکنند و بگویند که حالا که ما داخل کار نیستیم، پس باید کارشکنی هم بکنیم.(۲)

لزوم تلاش همگانی در ترویج کشاورزی

لزوم تلاش همگانی در ترویج کشاورزی

این همه خرابی ها که هست و این همه گرفتاری هایی که هست الآن برای ملت شما که مع الأسف گنج ها زیر پایشان بود و خودشان گرسنگی می خوردند،

۱- صحیفه نور، ج ۱۲، ص ۸.

۲- صحیفه نور، ج ۱۷، ص ۲۴۱.

ص: ۵۸

ذخیره ها زیر پایشان بود خودشان نشسته بودند گرسنگی می خوردند، و این طور برنامه بود حالا که این مملکت مال خودتان شده است، حالا باید کوشش بکنید، خصوصاً در امر زراعت باید کوشش بکنند، سستی به خرج ندهند. اگر بخواهند سستی به خرج بدهند در امر کِشت و زرع و اینها، باز ما این پیوستگی که به امریکا و سایر جاها داشتیم، این را باز هم باید ادامه بدهیم.(۱)

خودکفایی اقتصادی، مهم ترین مسئولیت ملی

خودکفایی اقتصادی، مهم ترین مسئولیت ملی

این وابستگی اقتصادی، آن هم در این رشته، موجب این می شود که ملت ایران، مملکت ایران، تسلیم بشود به دیگران. اگر امریکا موفق بشود در این مطلبی که الآن پیش آورده است که همه قدرت ها را دور خودش جمع کند و حصر اقتصادی بکند نسبت به ایران، ان شاء اللّه موفق نمی شود. لکن ما باید طرف احتیاط را بگیریم. اگر خدای نخواسته، موفق بشود و ایران را در حصر اقتصادی از جهات مختلف قرار بدهد که یک جهتش هم همین قضیه خواروبارهایی است که ما احتیاج به آن داریم، خوب، ما قاعدتاً نمی توانیم دیگر مقاومت کنیم و این یک ضربه ای است که به نهضت ما می خورد که ضربه به اسلام است. پس تکلیف همه ماها هست که هر کس به هر مقداری که قدرت دارد در این امر کوشش کند.

در امر زراعت، در امر دامداری، هم دولت باید کمک کند و هم مردم باید به هم کمک کنند و هم کار بکنند مردم. مردم باید مشغول کار بشوند. یک مملکتی است که احتیاج به نیروی کار دارد اگر این نیرو به خدمت دیگری کشیده بشود به کارهای دیگر کشیده بشود این موجب این می شود که نتوانند این حاجتی که ملت دارد برآورده کنند.(۲)

۱- صحیفه نور، ج ۱۷، ص ۳۳۳.

۲- صحیفه نور، ج ۱۱، ص ۴۱۴.

ص: ۵۹

ضرورت کار و تلاش برای استقلال کشور و نفی غرب زدگی

ضرورت کار و تلاش برای استقلال کشور و نفی غرب زدگی

باید بیدار بشوید، بروید دنبال اینکه آن صنایع پیشرفته را خودتان درست بکنید. وقتی این فکر در یک ملتی پیدا شد و این اراده در یک ملتی پیدا شد، کوشش می کند و دنبال کوشش این مطلب حاصل می شود. یأس از جنود ابلیس است، یعنی شیطان ها انسان را به یأس وامی دارند. همین ابلیس هایی که می بینید در طول تاریخ ملت های ضعیف را مأیوس کرده اند. همین هایی که به ملت های ضعیف تزریق کردند که ما هیچ نمی دانیم و هیچ نمی توانیم. همین هایی که به ملت های ضعیف به واسطه وابستگی شان به خارج گفتند که ما باید غربی باشیم. ما ارتشمان هم باید از غرب برایش یک کسی بیاید. کارخانه هایمان هم باید از غرب بیاید راهش بیندازد. ما باید این جنود ابلیس را کنار بزنیم. و امید، که از جنود اللَّه است در خودمان زنده بکنیم. به خودمان امیدوار باشیم. تکیه به اراده خودمان بکنیم. تبع اراده دیگران نباشیم.

ارزش کارگر و کشاورز

ارزش کارگر و کشاورز

دو قشراز ملت ستون کشور و انقلابند: یک قشر، کارگر که با مجاهدات پی گیر خود قبل از انقلاب و با اعتصابات دامنه دار خود، انقلاب را به پیروزی رساند و بعد از انقلاب هم آنها هستند که با کوشش خود, و جهاد خود، در راه اسلام، این انقلاب را به پیش می برند و قشر دوم کشاورزان اند. کشاورزان و کارگران اساس استقلال کشورند.(۱)

ب) مذمت وابستگی اقتصادی

اشاره

ب) مذمت وابستگی اقتصادی

زیر فصل ها

پی آمدهای وابستگی اقتصادی

وابستگی اقتصادی موجب وابستگی سیاسی

وابستگی اقتصادی مساوی با تسلیم مملکت به بیگانگان

پی آمدهای وابستگی اقتصادی

پی آمدهای وابستگی اقتصادی

«وابستگی اقتصادی مسئله ای است که وابستگی های بسیاری را به دنبال می آورد. اگر مملکت شما در اقتصاد نجات پیدا نکند و وابستگی اقتصادی

۱- صحیفه نور، ج ۲۱، ص ۱۴.

ص: ۶۰

داشته باشد همه جور وابستگی به دنبالش می آید و وابستگی سیاسی هم پیدا می کنیم. وابستگی نظامی هم پیدا می کنیم. برای اینکه وقتی ما چیزی نداشتیم دستمان به طرف امریکا دراز می شود و امریکا همه چیز را به ما تحمیل می کند، ما وقتی می توانیم زیر بار او نرویم که قدرتمند باشیم».(۱)

وابستگی اقتصادی موجب وابستگی سیاسی

وابستگی اقتصادی موجب وابستگی سیاسی

«من این را باز هم گفتم به بعضی از گروه ها، که انسان خجالت می کشد که یک کشوری که باید صادر کند و صادرکننده باشد، دستش را پیش امریکا؛ این دشمن ملت و دشمن بشریت دراز کند و از او کمک بخواهد... می دانید که اگر چنانچه ما احتیاج داشته باشیم در ارزاقمان به خارج، این وابستگی برای ما اسباب این می شود که در امور سیاسی هم وابسته باشیم. ما باید وابستگیمان را از اجانب و از شرق و غرب قطع کنیم. اگر ما بخواهیم که مملکتمان یک مملکت مستقل آزاد مال خودمان باشد، باید در این اموری که مربوط به اقتصاد است، مربوط به فرهنگ است، مربوط به امور دیگر کشور است، خودمان فعالیت کنیم و ننشینیم دیگران انجام بدهند».(۲)

وابستگی اقتصادی مساوی با تسلیم مملکت به بیگانگان

وابستگی اقتصادی مساوی با تسلیم مملکت به بیگانگان

«شما می دانید که اگر یک مملکتی در اقتصاد، خصوصاً این رشته اقتصاد که نان مردم است، در این احتیاج به خارج پیدا بکند و یک احتیاج مبرمی که نتواند خودش را اداره کند خودش را و باید او را اداره کنند، این وابستگی اقتصادی آن هم در این رشته موجب این می شود که ملت ایران، مملکت ایران تسلیم بشود به دیگران».(۳)

۱- صحیفه نور، ج ۱۱، ص ۴۲۶.

۲- صحیفه نور، صص ۶۳ و ۶۴.

۳- صحیفه نور، ج ۱۱، ص ۱۰۰.

ص: ۶۱

ج) بسترهای پیشرفت اقتصادی

اشاره

ج) بسترهای پیشرفت اقتصادی

زیر فصل ها

لزوم دقت در تولید

لزوم دقت در تولید

«کسانی که متکفل کشت و زرع هستند، روی موازین کشت و زرع بکننـد، مسامحه نکنند در این مطلب تا بلکه ان شاءالله در ظرف یکی دو سال، دو سه سال دیگر ما خودمان لااقل خودکفا بشویم و بتوانیم خودمان سرپا بایستیم.

اگر ما مسامحه بکنیم و وابسته به خارج باشیم، این وابستگی اقتصادی به خارج قهرا وابستگی سیاسی می آورد، قهرا وابستگی اجتماعی می آورد و ما همان اسیرها خواهیم بود که بودیم و به ما همان ها حکومت خواهند کرد که کردند. ما باید از این جهت اقتصادی فارغ بشویم. یعنی دستمان پیش دیگران دراز نباشد».(۱)

صبر و فداکاری برای استقلال اقتصادی

صبر و فداکاری برای استقلال اقتصادی

«مردم وفادار و انقلابی کشورمان برای بدست آوردن استقلال واقعی و رسیدن به خودکفایی، خیلی بیش از اینها آماده صبر و فداکاری هستند و من مطمئنم که ملت عزیز ایران یک لحظه استقلال و عزت خود را با هزار سال زندگی در ناز و نعمت؛ ولی وابسته به اجانب و بیگانگان معاوضه نمی کند».(۲)

قدردانی و تشویق به کار و تولید ملی

قدردانی و تشویق به کار و تولید ملی

«بر دولت ها و دست اندرکاران است چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که از متخصصین خود قدردانی کنند و آنان را با کمک های مادی و معنوی تشویق به کار نمایند و از ورود کالاهای مصرف ساز و خانه برانداز جلوگیری نمایند و به آنچه دارند بسازند تا خود همه چیز بسازند...».(۳)

۱- صحیفه نور، ج ۱۰، صص ۴۰ و ۴۱.

۲- صحیفه نور، ج ۲۱، ص ۵۶.

۳- صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۱۷.

ص: ۶۲

توجه به تولید ملی

توجه به تولید ملی

«باید اتحادتان را حفظ کنید تا کشورتان استقلال داشته باشد تا شریف باشید. ما اگر سر سفره نان جوین داشته باشیم بهتر است تا در پارک های بزرگ زندگی کنیم ولی از آنجا دستمان به طرف دیگران دراز باشد. شرافت این را اقتضا می کند».(۱)

لزوم زنده نگه داشتن روحیه استقلال خواهی و خودکفایی در جوانان

لزوم زنده نگه داشتن روحیه استقلال خواهی و خودکفایی در جوانان

«من در این جا به جوانان عزیز کشورمان، به این سرمایه ها و ذخیره های عظیم الهی، و به این گل های معطر و نوشکفته جهان اسلام سفارش می کنم که قدر و قیمت لحظات شیرین زندگی خود را بدانید و خودتان را برای یک مبارزه علمی و عملی بزرگ تا رسیدن به اهداف عالی انقلاب اسلامی آماده کنید. و من به همه مسئولین و دست اندرکاران سفارش می کنم که به هر شکل ممکن وسایل ارتقای اخلاقی و اعتقادی و علمی و هنری جوانان را فراهم سازید و آنان را تا مرز رسیدن به بهترین ارزش ها و نوآوری ها همراهی کنید و روح استقلال و خودکفایی را در آنان زنده نگه دارید... ان شاء الله در شرایط بهتر زمینه کافی برای رشد استعداد و تحقیقات را در همه امور فراهم می سازیم. مبارزه علمی برای جوانان، زنده کردن روح جستجو و کشف واقعیت ها و حقیقت هاست...».(۲)

برنامه ریزی و آرامش لازمه سرمایه گذاری و تولید ملی

برنامه ریزی و آرامش لازمه سرمایه گذاری و تولید ملی

«... مردم باید در خانه هایشان مطمئن باشند، در زندگی شان، کسب و تجارتشان اطمینان داشته باشند. دولت اسلامی موظف است مردم را مطمئن نماید در همه چیز، در سرمایه هایشان، در کسب و کارشان.

۱- صحیفه امام، ج ۱۵، ص ۱۷۵.

۲- صحیفه نور، ج ۲۰، صص ۲۴۱ و ۲۴۲.

ص: ۶۳

«برنامه ریزی در جهت رفاه متناسب با وضع عامه مردم توأم با حفظ شعایر و ارزش های کامل اسلامی و پرهیز از تنگ نظری ها و افراط گرایی ها و نیز مبارزه با فرهنگ مصرفی که بزرگ ترین آفت یک جامعه انقلابی است و تشویق به تولیدات داخلی و برنامه ریزی در جهت توسعه صادرات و گسترش مبادی صدور کالا و خروج از تکیه به صادرات نفت و نیز آزادی واردات و صادرات و به طور کلی تجارت بر اساس قانون و با نظارت دولت در نوع و قیمت[باید انجام گیرد]».(۱)

خودباوری لازمه خودکفایی

خودباوری لازمه خودکفایی

«مهم این است که ایرانی ها بفهمند که خودشان می توانند کار بکنند، در طول این زمان القاء کرده بودند که ایرانی ها چیزی نیستند و باید همه، همه چیز را بروند از خارج بیاورند. از اروپا بیاورند از امریکا بیاورند، این شد که مغزهای ایرانی به کار نیفتاد و نگذاشتند به کار بیفتد. ایران افرادش، مردمش از سایر افراد کمتر نیستند بلکه از بسیاری بالاترند. لکن نگذاشتند استعدادها به کار بیفتد. باید استعدادها را به کار بیندازند و دولت و ملت تأیید کنند از این کسانی که اختراع و ابداع می کنند تا ان شاءالله ایران خودش همه چیز را بسازد و مستقل بشود».(۲)

خودباوری نخستین گام رهایی از وابستگی

خودباوری نخستین گام رهایی از وابستگی

«مهم این است که ما بفهمیم که دیگران چیزی به ما نمی دهند ما خودمان باید تهیه کنیم... . عمده این است که ما باور کنیم که خودمان می توانیم. اول هر چیزی باور است که ما می توانیم این کار را انجام دهیم. وقتی این باور آمد، اراده

۱- صحیفه نور، ج ۲۱، ص۴۹.

۲- صحیفه نور، ج۱۳، ص ۱۹۸.

ص: ۶۴

می کنیم. وقتی این اراده در یک ملتی پیدا شد، همه به کار می ایستند، دنبال کار می روند. در هر صورت این باور را باید از گوش و مغز خودمان بیرون کنیم و کسانی که گوینده هستند، کسانی که نویسنده هستند و فرض کنید در ادارات هستند و اطلاعاتی دارند، این مطلب را به مردم باور بیاورند».(۱)

لزوم استفاده از منابع طبیعی در تولید ملی

لزوم استفاده از منابع طبیعی در تولید ملی

برای ما ننگ است که در ارزاقمان، دستمان را پیش امریکا دراز بکنیم. ما باید جدیت کنیم. خداوند به ما، هم زمین داده، هم آب داده است و هم برکات آسمانی هست. باید کار کنیم تا خودکفا باشیم، بلکه ان شاء اللّه صادرات هم داشته باشیم. شما برادرها الآن عبادتتان این است که کار بکنید. این عبادت است.(۲)

وظیفه مسئولان؛ امیدوار ساختن و دل گرم کردن ملت

وظیفه مسئولان؛ امیدوار ساختن و دل گرم کردن ملت

باید همه کوشش کنیم که امید ایجاد کنیم در این ملت؛ که با امید است که می توانند اینها پیروز بشوند. با امید است که کشاورز می تواند قدرت کشاورزی را زیاد کند و با امید است که ارتش و پاسدار می تواند در سرحدات جلوی دشمن را بگیرد. ما که همه به حسب قولمان دشمن با اسلام نیستیم. ما که با کشور خودمان دشمن نیستیم. ما که با مصالح کشور خودمان مخالفت نداریم. ما می خواهیم که این کشور و این اسلام و همه اینها ان شاء اللّه به خواست خدا درست بشوند. همه ما این آرزو را داریم.(۳)

د) ثمرات تولید و استقلال ملی

اشاره

د) ثمرات تولید و استقلال ملی

زیر فصل ها

تولید ملی تنها راه مقابله با تحریم های اقتصادی

آزادی حقیقی در گرو استقلال اقتصادی

نتیجه تحریم اقتصادی، استقلال و خودکفایی

نفی اتکا به خارج عامل توسعه

تولید ملی تنها راه مقابله با تحریم های اقتصادی

تولید ملی تنها راه مقابله با تحریم های اقتصادی

«امروز می دانید که ما را دارند تهدید می کنند به حصر اقتصادی، ما باید فکر بکنیم برای این کار، فکر این است که کشور مشغول کشاورزی

۱- صحیفه نور، صص ۷۸ و ۷۹.

۲- صحیفه نور، ج ۱۲، ص ۲.

۳- صحیفه نور، ج ۱۴، ص ۱۷.

ص: ۶۵

بشونـد...مـا محتاج نشویم به خارج، اگر محتاج شـدیم به خارج، اگر خـدای نخواسـته اینها چنین کردنـد، ما احتیاج پیـدا کردیم که [آنها]گندم بدهند، این احتیاج اسـباب این می شود که ما وابستگی سیاسی هم پیدا کنیم، وابستگی فرهنگی هم پیدا کنیم، وابستگی نظامی هم پیدا کنیم و همه چیزمان از دست برود».(۱)

آزادی حقیقی در گرو استقلال اقتصادی

آزادی حقیقی در گرو استقلال اقتصادی

«اگر شـما بخواهید اسـتقلال پیدا کنید و آزادی حقیقی یابید، باید کاری بکنید که در همه چیز خود خودکفا باشـید، مستغنی باشید. کشاورز بایـد کاری بکنـد که دیگر ما احتیاج گنـدمی به خارج نداشـته باشـیم. دانشـگاهی بایـد کاری بکند که ما در طبقات دیگر احتیاج به خارج نداشته باشیم. در مهندسی احتیاج به خارج نداشته باشیم».(۲)

نتیجه تحریم اقتصادی، استقلال و خودکفایی

نتیجه تحریم اقتصادی، استقلال و خودکفایی

«این محاصـره اقتصادی را که خیلی از آن می ترسـند، من یک هدیه ای می دانم برای کشور خودمان، برای اینکه محاصره اقتصادی معنی اش این است که مایحتاج ما را به ما نمی دهنـد، وقتی که مایحتاج را به ما ندادند خودمان می رویم دنبالش. ممکن است یک ده سالی زحمت بکشـیم، ده سالی گرفتاری داشـته باشیم، اما نتیجه آخرش این است که بعد از ده سال خودمان هستیم. دیگر احتیاج به این که دست دراز کنیم طرف این مؤسسه یا آن مؤسسه یا آن کشور و این کشور، محتاج به این نیستیم».(۳)

۱- صحیفه نور، ج ۱۴، ص ۹۰.

۲- صحیفه نور، ج ۱۴، ص ۱۰۶.

۳- صحیفه نور، ج ۱۴، صص ۷۷ و ۷۸.

ص: ۶۶

«وقتی محاصره اقتصادی بشود، افکار همه مردم توجه به این پیدا می کند که ما باید خودکفا باشیم و متخصصین ما مشغول می شوند و افکار خودشان را به راه می اندازند و قدرت خودشان را به راه می اندازند و ایران را مستغنی می کنند از خارج و من به شما اطمینان می دهم که اگر تا یک مدتی ما در این فشارها باشیم، ایران بیشتر ثبات پیدا می کند و مغزهای متفکر مکتبی ایران بیشتر به کار می افتد و ایران را خودکفا می کند».(۱)

«تحریم اقتصادی برای شما یک تحفه آسمانی بود که فکرهای متفکران ما را به راه انداخت و بحمدلله به [سوی] خودکفایی می روند».(۲)

نفی اتکا به خارج عامل توسعه

نفی اتکا به خارج عامل توسعه

«وقتی که یک ملتی دید که خارج همه چیزش را دارد اداره می کند و دیگر احتیاجی ندارد، این به فکر نمی افتد که خودش احتیاجش را رفع کند.

آن روزی که این ملت فهمید که اگر ما جدیت نکنیم برای کشاورزی مان، جدیت نکنیم، برای صنعت نفتمان، جدیت نکنیم برای کارخانه های خودمان، از بین خواهیم رفت و کسی نیست که به ما بدهد، وقتی این احساس پیدا شد در یک ملتی که من خودم باید هر چیز می خواهم تهیه کنم، دیگران به من نمی دهند، این احساس اگر پیدا شد، مغزها به راه می افتد و متخصص پیدا می شود در هر رشته ای و بازوهایی که هر عملی را می توانند انجام بدهند به کار می افتند: کشاورزی را خودشان درست می کنند؛ کارخانه ها را خودشان راه می اندازند».(۳)

۱- صحیفه نور، ج ۱۶، ص ۷۵.

۲- صحیفه نور، ج ۱۶، ص ۱۶۶.

۳- صحیفه نور، ج ۱۴، ص ۱۵۱.

ص: ۶۷

ه) تقابل استقلال و تولید ملی با نقشه های دشمنان

اشاره

ه) تقابل استقلال و تولید ملی با نقشه های دشمنان

زیر فصل ها

تبلیغات قدرت های استکباری مانع خودباوری

سلب اعتماد به نفس جوانان، هدف دشمنان

ایجاد جو امید و اطمینان در ملت

تلاش و جدیّت برای رفع تحریم های اقتصادی

تولید ملی، راه مقابله با آمریکا

تبلیغات قدرت های استکباری مانع خودباوری

تبلیغات قدرت های استکباری مانع خودباوری

«اساس همه شکست ها و پیروزی ها از خود آدم شروع می شود. انسان اساس پیروزی است و اساس شکست است. باور انسان اساس تمام امور است. غربیان و در سابق انگلستان و بعد از او امریکا و سایر کشورهای قدرتمند دنبال این بودند که با تبلیغات دامنه دار خودشان به ممالک ضعیف بباورانند که ناتوان اند، بباورانند که اینها نمی توانند هیچ کاری انجام بدهند؛ اینها باید در صنعت، در نظام، در اداره کشورها، دستشان به طرف قدرت های بزرگ از شرق و غرب دراز باشد. آنهایی که می خواستند مخازن این کشورهای ضعیف را ببرند، نقشه های درست فکر کرده آنها این بود که مردم این کشور را، ملت این کشورها را، باورشان بیاورند که خودشان ناتوانند؛ ناتوانی را به خورد کشورهای مستضعف بدهند و خود مردم باور [کنند] که ما نمی توانیم صنعتی را خودمان ایجاد کنیم و نمی توانیم لشکری را خودمان اداره کنیم و نمی توانیم اداره مملکت خودمان را بکنیم. این باور که به وسیله تبلیغات غرب زدگان در این ممالک پیاده شد، این کشورها را به تباهی و عقب ماندگی کشاند.(۱)

سلب اعتماد به نفس جوانان، هدف دشمنان

سلب اعتماد به نفس جوانان، هدف دشمنان

«تبلیغات دامنه داری برای ترقیاتی که در غرب هست که جوان های ما را غرب زده کنند، اعتماد به کشور خودشان را از آنها بگیرند، اینها دیگر اتکال به خودشان نداشته باشند، هر صحبتی که می شود صحبت از غرب پیش بیاید، ...جوری تربیت کنند این

ملت را که خودش را ببازد و خودش را از دست بدهد».(۲)

۱- صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۳۰۷.

۲- صحیفه امام، ج ۸ ، ص ۲۲.

ص: ۶۸

ایجاد جو امید و اطمینان در ملت

ایجاد جو امید و اطمینان در ملت

«امید در خودتان ایجاد کنید. نویسندگان ما، گویندگان ما همه شان دنبال این باشند که به این ملت امید بدهند. مأیوس نکنند ملت را. بگویند توانا هستیم. نگویند ناتوان هستیم. بگویند خودمان می توانیم و واقع همین طور است، می توانیم اراده بکنیم.

نویسنده های ما بهترین خدمتشان امروز این است که این ملتی که ایستاده در مقابل شرق و غرب و نمی خواهد تحت نظام شرق یا نظام غرب باشد، امید به آنها بدهند که می توانید تا آخر وابسته به شرق و غرب نباشید. اگر این نویسنده ها، اگر این گوینده ها به جای اینکه به هم اشکال تراشی بکنند، به جای اینکه به جان هم بیافتند، با هم امید در ملت ایجاد کنند. اطمینان در ملت ایجاد کنند، استقلال روحی در ملت ایجاد کنند، اگر این خدمت را این رسانه های گروهی، این مطبوعات، این نویسندگان، این گویندگان، این اطمینان را در ملت ایجاد کنند، ما تا آخر پیروز هستیم. و حیف است که یک ملتی که ایستاده و خون جوانان خودش را داده و همه چیزش را فدای اسلام و استقلال کشورش کرده ماها که گوینده هستیم، نویسنده هستیم، آنهایی که در مطبوعات چیز می نویسند، در رادیو و تلویزیون صحبت می کنند، حیف است که اینها توجه به این معنا نداشته باشند که باید ملت را امیدوار کرد، و باید مطمئن کرد ملت را».(۱)

تلاش و جدّیت برای رفع تحریم های اقتصادی

تلاش و جدّیت برای رفع تحریم های اقتصادی

آن روزی که این ملت فهمید که اگر ما جدیت نکنیم برای کشاورزی مان، جدیت نکنیم برای صنعت نفتمان، جدیت نکنیم برای کارخانه های خودمان، از بین خواهیم رفت و کسی نیست که به ما بدهد، وقتی این احساس پیدا شد در یک ملتی که من خودم باید هر چیز می خواهم تهیه کنم، دیگران به من نمی دهند؛ این

۱- صحیفه امام، ج ۱۳، صص ۲۸۶ و ۲۸۷

ص: ۶۹

احساس اگر پیدا شد، مغزها به راه می افتد و متخصص پیدا می شود در هر رشته ای و بازوهایی که هر عملی را می توانند انجام بدهند، به کار می افتند [و] کشاورزی را خودشان درست می کنند؛ کارخانه ها را خودشان راه می اندازند.

چنانچه می بینید که کارخانه ها را راه انداخته اند خودشان. در تلویزیون هم گاهی دیده می شود که خود، راه انداخته اند و یا ابتکاراتی کرده اند اینها. این ابتکارات از برکات این محاصره اقتصادی بود. اگر ما هر چیزی می خواستیم، می فرستادند، جوان های ما دیگر نمی رفتند دنبال اینکه خودمان بکنیم. هست دیگر! می خواهیم چه کنیم. این محاصره اقتصادی را که خیلی از آن می ترسند، من یک هدیه ای می دانم برای کشور خودمان.(۱)

تولید ملی، راه مقابله با آمریکا

تولید ملی، راه مقابله با آمریکا

باید کوشش کنیم و اقتصاد خودمان را خودمان اداره بکنیم. حالایی که ما در مقابل یک همچه قدرت شیطانی واقع شدیم و او هم تهدید کرده است که ما همه کشورهای دنیا را تجهیز می کنیم که در را به سوی شما ببندند، ما در عین حالی که اعتقادمان این است که حرفی است و واقعیت نخواهد پیدا کرد، لکن اگر ما یک درصد احتمال هم بدهیم باید قیام کنیم. باید غافل نباشیم از اینکه دشمن نمی تواند بکند. خوب، شاید یک وقت شد.

برای آن روز شاید باید همه قشرهای ملت؛ هر کس هر جوری که می تواند یک تولیدی بکند، که مثلاً باغدارها می توانند تولید بکنند، دامدارها می توانند تولید بکنند و کشاورزها می توانند تولید کنند، اشخاص می توانند کمک کنند به کشاورزها، کارخانه ها می توانند تولید کنند، کارخانه های خصوصی که زیاد بود در ایران، و مع الأسف از بین رفته بود و دارد می رود، اینها همه قیام کنند برای اینکه، یک مملکت را از این اقتصاد نجات بدهند.(۲)

۱- صحیفه امام، ج ۱۴، صص ۱۱۴ و ۱۱۶.

۲- صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۴۲۶.

ص: ۷۰

۷. سخنان رهبر معظم انقلاب

اشاره

۷. سخنان رهبر معظم انقلاب

زیر فصل ها

الف) ارزشمندی کالاهای داخلی بر خارجی و فرهنگ سازی در این زمینه

ب) بایسته های حمایت از تولید ملی

ج) ثمره کار و تولید

الف) ارزشمندی کالاهای داخلی بر خارجی و فرهنگ سازی در این زمینه

اشاره

الف) ارزشمندی کالاهای داخلی بر خارجی و فرهنگ سازی در این زمینه

زیر فصل ها

ارزشمندی تولیدات داخلی

حرمت استعمال مصنوعات خارجی، در فتوای علمای شیعه

ضرورت عزم دستگاه های دولتی بر مصرف تولیدات داخلی

نفی دلبستگی به کالاهای خارجی

پی آمدهای سوء مصرف کالاهای خارجی

رونق اقتصادی با بازاریابی جهانی و ثبات مقررات اقتصادی

ارزشمندی تولیدات داخلی

ارزشمندی تولیدات داخلی

امام ما رضوان الله تعالی علیه همّتش این بود که به ملت بگوید: «ای ملت ایران! ای جوان ایرانی! ای کارگر ایرانی! ای مهندس و ای

مدیر ایرانی! تو بدون اینکه به بیگانه تکیه کنی خودت می توانی.» امام می خواست روحیه «توانستن» را در ما زنده کند. کسانی که دارای طرز فکر اوّل که منجر به وابستگی می شود هستند، در طول ده ها سال گذشته مدام به تمسخر ایرانی پرداختند و لطیفه ساختند که «مگر جنس داخلی هم جنس می شود؟!» ظلمی از این بالاتر به یک ملت وجود ندارد.

امروز که شما نگاه کنید، می بینید مصنوعات داخلی ما در موارد بسیاری، بهتر از مصنوعات خارجی است. البته آدم های اهل سود، یعنی کسانی که فقط به فکر جیب و سود خود هستند و هیچ به غیرت ملی و دینی و ارزش

ص: ۷۱

اجتماعی ملتِ ایران در دنیا توجّه نمی کنند، بر بعضی از مصنوعات داخلی ما مارک کارخانجات یا فروشگاه های معروف دنیا را می زنند و آن ها را در بازارهای اروپایی به معرض فروش می گذارند. آن ها از این کاسبی فقط به پولی که می توانند به دست آورند فکر می کنند. در حالی که این اجناس در کشور ما با سرانگشتان ظریف هنرمند ایرانی، چشم تیزبین ایرانی، مغز تیز ایرانی و استعداد والای ایرانی به وجود آمده است.(۱)

حرمت استعمال مصنوعات خارجی، در فتوای علمای شیعه

حرمت استعمال مصنوعات خارجی، در فتوای علمای شیعه

مردم ایران نمی دانند که مرحوم شیخ الشریعه اصفهانی مرجع تقلید بزرگ ساکن نجف فتوا داد که استعمال اجناس مصنوعه در داخل کشور لازم است و مردم باید از استفاده از مصنوعات خارجی اجتناب کنند، تا به این ترتیب دیگران در داخل کشور نفوذ نکنند. همه می دانند که در ژاپن، حدود صد سال پیش از این گفتند که مردم حق ندارند از مصنوعات خارجی استفاده کنند، تا در داخل آن کشور چرخ اقتصاد به کار بیفتد؛ اما نمی دانند که در همان زمان، بلکه زودتر از آن، عین همین پیشنهاد و همین فتوا، از طرف مراجع و علمای شیعه صادر شد؛ منتها متأسفانه در داخل کشور، هیچ کس از سرجنبان ها و اهل قلم و اهل سیاست و روشنفکران کمکشان نکرد! فتوای میرزای شیرازی دوم مرحوم میرزا محمدتقی شیرازی در مقابله با انگلیسی ها، و فتوای تحریم انتخابات قلابی انگلیسی ها در عراق، نمونه ای دیگر از حضور علما در صحنه سیاست است. آن روز مرحوم شریعت اصفهانی فتوا داد که شرکت در انتخابات قلابی انگلیسی ها حرام است؛ کار سیاسی از این روشن تر، از این قوی تر، از این روشن بینانه تر؟ امروز مسئله آن

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار کارگران و معلمان، در «روز کارگر» و «هفته معلم»، ۱۳/۲/۱۳۷۳.

ص: ۷۲

انتخابات یواش یواش دارد از لابلای کتاب ها خارج می شود! آن علما و مراجع، سلف صالح شما هستند. این است معنای آن مطلبی که امام بزرگوار ما مکرر می فرمودند که علما پیشوایان نهضت مردم علیه ظلم و استبداد در طول سالیان متمادی بوده اند؛ و این هاست که به شخصیت هایی مثل مرحوم سیدحسن مدرس و مرحوم آیهاللّه کاشانی منتهی شد؛ این ها طلبه های همان مدرسه و شاگردان همان اساتید بودند که این طور در ایران درخشیدند.(۱)

ضرورت عزم دستگاه های دولتی بر مصرف تولیدات داخلی

ضرورت عزم دستگاه های دولتی بر مصرف تولیدات داخلی

قسمت عمده ای از تولیدات کشور، مصرف کننده اش دستگاه های دولتی ما هستند. دستگاه های دولتی بایستی جزم و عزم داشته باشند بر این که جز تولیدات داخلی در آن مواردی که تولید داخلی وجود دارد هیچ چیز دیگر مصرف نکنند. یعنی واقعاً در محصولاتی که مشابه داخلی دارد، مطلقاً ممنوع بشوند که از خارج چیزی وارد نکنند. این را بخواهید، در دولت مطرح کنید، آقای رئیس جمهور به دستگاه های دولتی دستور بدهد؛ و این ممکن است. ما این را تجربه کرده ایم. در مواردی به صورت قاطع به یک دستگاهی گفته شد که این کاری که دارد انجام می گیرد، باید هیچ محصول غیر ایرانی در آن به کار نرود؛ و شد، و به بهترین وجهی هم انجام شد. اگر مدیران ما عزم را جزم کنند برای اینکه محصول ایرانی را، تولید ایرانی را به کار بگیرند، هم تولیداتِ باکیفیت هست، هم خود این کار موجب می شود که در تولیدات داخلی کیفیت بالا برود. این کار را حتماً بایستی انجام بدهند.(۲)

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان، ۱۴/۱۲/۷۰

۲- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از نخبگان و برگزیدگان علمی، ۱۳/۷/۱۳۹۰.

ص: ۷۳

نفی دلبستگی به کالاهای خارجی

نفی دلبستگی به کالاهای خارجی

یکی از آفات موجود اجتماعی ما که ریشه آن، میراث دوران طاغوت و دوران ظلمانی گذشته است، همین است که افراد، دلبسته به تولیدات بیگانه باشند. یک وقت تولید داخلی نداشتیم؛ یک وقت تولید داخلی، تولید غیر قابل مصرفی بود؛ امروز اینجوری نیست؛ امروز تولیدات داخلی، تولیدات مرغوب و مطلوب است. در عین حال یک عده ای خوششان می آید که بگویند فلان نشان خارجی روی لباسشان هست یا روی وسیله خوراکی شان هست؛ این یک بیماری است؛ این بیماری را باید علاج کرد. این کار، توجه نکردن به این است که ما در این مملکت داریم زندگی می کنیم و از نعمت های الهی بر این کشور داریم برخوردار می شویم. آن وقت پولی را که در این کشور به دست می آوریم، می ریزیم توی جیب یک کارگر خارجی، به زیان یک کارگر داخلی. این معنایش این است که ما به نیاز داخل، به کارگر داخل که دارد زحمت می کشد و جنس تولید می کند، بی اعتنایی می کنیم، می رویم سراغ کارگر خارجی. این خیلی عادت بدی است.

البته این طرف قضیه هم این است که کالای ساخت داخل بایستی قانع کننده باشد؛ بایستی دوامش، استحکامش، مرغوبیتش جوری باشد که مشتری را قانع کند؛ این هر دو در کنار هم، یک کار لازم و واجبی است.(۱)

پی آمدهای سوء مصرف کالاهای خارجی

پی آمدهای سوء مصرف کالاهای خارجی

شما می روید یک جنسی را از بازار تهیه کنید یک لباس، یا فرض بفرمایید یک وسیله خانه؛ یک ظرف نوع داخلی اش هست، نوع خارجی اش هم هست؛ یک مقداری به خاطر تبلیغات خارجی، یک مقدار به خاطر پُز دادن به اینکه این جنس خارجی است، یک مقدار به خاطر رسوبات فرهنگی قبلی که

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از نخبگان و برگزیدگان علمی، ۱۳/۷/۱۳۹۰.

ص: ۷۴

جنس داخلی فایده ای ندارد و یک مقدار هم شاید به خاطر مرغوبتر بودن جنس خارجی این مرغوبتر بودن هم ممکن است یکی از عوامل باشـد، لیکن به هر حال تعیین کننـده نیست شـما آن را انتخاب می کنیـد. یعنی چه کار می کنید: یک کارگر ایرانی را بیکار می کنید و یک کارگر غیر ایرانی را به کار وادار می کنید. خوب، مگر بیکاری امروز، مشکل عمده جامعه ما نیست. وقتی شما این طور کردیـد، بنـده این طور کردم، آن برادر دیگر، آن خـواهر دیگر، و یکی یکی از این روش پیروی کردیم، نـتیجه چه می شود؟ نتیجه، ورشکستگی کارخانه ی داخلی، بیکاری کارگر داخلی و در نهایت باعث ناامیدی سرمایه گذار داخلی می شود. بیکاری هم که به دنبـال خودش اعتیـاد، فسـاد و اختلافـات خـانوادگی می آورد و به دنبال آن، حوادث سیاسـی و اجتماعی فراوان به وجود می آید. بنابراین، از یک چیز کوچکی شـروع می شود؛ از یک اراده شخصـی من و شـما. پس اراده شخصی افراد هم حتّی در تحولات اجتماعی، می تواند اثرگذار باشد. و از این دست مسائل، فراوان است. هوس می کند از دست رفیقش سـیگار بگیرد بکشد؛ گرایش به سیگار، گرایش به مواد مخدر، هوس های زودگذر؛ این ها همان چیزهایی است که به دنبال خودش یک جریان عظیم، طولانی و تمام نشدنی از تحولات اجتماعی را که پسرفت هست به وجود می آورد. عکسش هم صادق است.(۱)

رونق اقتصادی با بازاریابی جهانی و ثبات مقررات اقتصادی

رونق اقتصادی با بازاریابی جهانی و ثبات مقررات اقتصادی

باید اشتغال به عنوان یک مبنای اصلی و یک هدف مهم دنبال بشود؛ ثبات و شفافیت و انسجام سیاست ها و مقررات اقتصادی انجام بشود- مقررات اقتصادی ای که امروز یک چیزی بگوییم، فردا عوضـش بکنیم، فایـده ای نـدارد- مقررات اقتصادی و قوانین ما باید هم ثبات داشته باشند که مردم بتوانند روی

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار دانشگاهیان سمنان، ۱۸/۸/۱۳۸۵.

ص: ۷۵

آن برنامه ریزی کننـد، هم بایـد منسـجم باشد و باهم بخواند و شـفاف باشد. بازاریابی جهانی، یکی از مهم ترین وظایف برای رونق اقتصادی کشور است که جزوِ کارهایی است که ما نکرده ایم و جزوِ کم کاریهای ماست و اطلاع رسانی کامل از فعالیت ها و برنامه ها؛ ما بایستی این ها را در نظر داشته باشیم. البته برنامه های راهبردی اساسی کشور نباید از نظر دور بماند.(۱)

ب) بایسته های حمایت از تولید ملی

اشاره

ب) بایسته های حمایت از تولید ملی

زیر فصل ها

ضرورت ابتکار و نوآوری در تولید

تلاش جهت فرهنگ سازی تولید و سازندگی

کوشش جهت افزایش تولیدات داخلی و خود اتکایی

لزوم دقت و دلسوزی کارگران و عناصر فنی در تولید ملی

پرهیز از واردات غیر ضروری

تلاش ملت و دولت جهت تولید کالای داخلی

تلاش جهت بالا بردن کیفیت تولیدات داخلی

حفظ نظام اقتصادی از مناسبات غلط

جلوگیری از افزایش واردات

فرهنگ سازی و ترویج استفاده از تولیدات داخلی

فراهم کردن زمینه ها جهت سرمایه گذاری در بخش های تولیدی

یاری گرفتن از سرمایه مالی، فکری و بازوی توانای مردم، از سیاست های عمومی نظام

همت برای خلاقیت و تولید، عامل پیشرفت همراه باعدالت

جدیت و وجدان کاری در کارها برای همگان

تحقق شعار «ما می توانیم» با کار و تولید

کار هماهنگ بخش های مختلف، برای رفع مشکلات تولید

همت همگانی بر تولید ملی

ضرورت ابتکار و نوآوری در تولید

ضرورت ابتکار و نوآوری در تولید

باید در محیط کار و تلاش اقتصادی کشور، ابتکار وجود داشته باشد. من عرض می کنم چه خوب است کارخانه هایی که در کشور ما وجود دارد؛ چه آن هایی که در اختیار دولت است و چه آن هایی که در اختیار مردم است امروز تعداد زیادی از واحدهای تولیدی در اختیار مردم و مال خود مردم است یک مقدار از درآمدشان را برای تحقیق، برای پیشبرد کار و برای کیفیت بخشیدن به کالای تولیدیشان صرف کنند. چرا ما باید بنشینیم که دیگری در اروپا، یا در یک گوشه دیگر دنیا تحقیقی بکند و ما از او یاد بگیریم؟! مگر ما کمتر از آن ها هستیم؟! مگر ما کمتر می فهمیم؟! پس باید تحقیقات کنند، ابتکار کنند، تولید را جلو ببرند، صنعت را جلو ببرند، تولید را از لحاظ کیفیت و کمیت بالا ببرند. این هم یک شرط؛ ابتکار داشتن و نوآوری.(۲)

تلاش جهت فرهنگ سازی تولید و سازندگی

تلاش جهت فرهنگ سازی تولید و سازندگی

بعد از انقلاب، انقلاب و معلم انقلاب که امام بزرگوار ما بود به ما ملت تفهیم کردند که ما می توانیم خودمان کار کنیم؛ خودمان تلاش کنیم؛

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی، ۲۳/۹/۱۳۸۵.

۲- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار کارگران و فرهنگیان کشور، ۱۵/۲/۱۳۷۲.

ص: ۷۶

خودمان بسازیم؛ خودمان قاعده سازندگی و تولید و مصرف را که همان فرهنگ ماست بنیان گذاری کنیم. ما باید این را در همین دوران سازندگی هم به کار بگیریم. ما هرگز به داشته های دیگران پشت نمی کنیم. هرکسی هرچه دارد؛ چه علم، چه امکانات، چه تکنولوژی و موجودی فنی او وقتی که ناگزیر باشیم اگر بتوانیم همه آن ها را در خدمت هدف های خودمان قرار بدهیم، لحظه یی دریغ نخواهیم کرد. ما همه این ها را بایستی وسیله و پلی برای جوشیدن استعداد سازندگی از درون کشور قرار بدهیم. هرجا که می توانیم در داخل کشور تولید کنیم، بایستی این را بر استفاده از مصنوعات خارجی ترجیح بدهیم. هر چیزی که در داخل کشور تولید می شود، برای ما مبارک تر از مشابه خارجی آن است؛ حتّی اندکی بهتر از آنکه از دست دیگری و دروازه ای از دروازه های کشور وارد بشود.(۱)

کوشش جهت افزایش تولیدات داخلی و خود اتکایی

کوشش جهت افزایش تولیدات داخلی و خود اتکایی

ما باید از لحاظ اقتصادی هم خودمان را به طور کامل از زیر نفوذ قدرت ها خارج کنیم. یعنی ملت ما باید بتواند بنا بر تشخیص و مصلحت خود، آن صنعت و کالا ـ و متاعی را که احتیاج دارد، در داخل کشور و با استفاده از منابع و امکاناتِ موجود تولید کند. البته، امروز ما هنوز برای این کار مشکلاتی داریم و ملت به آن حد نرسیده است که بتواند تمام نیازهای خود را در داخل برآورده کند؛ زیرا در گذشته همه چیز این ملت به گونه یی بنا شده بود که به همان قدرت ها وابسته باشد. صنعت دقیق ما که جای خود دارد، حتّی کشاورزی ما را وابسته کردند و بیگانگان و قدرت های حاکم و رژیم منحط پهلوی و قبلی ها، کاری کردند که کشاورزی ما با پیشرفت های علمی دنیا ناآشنا باشد.(۲)

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با وزیر و جمعی از مسؤولان وزارت نفت، ۱۲/۹/۱۳۷۰.

۲- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار ائمه جمعه و مسئولان و اقشار مختلف مردم، ۱/۹/۱۳۶۸.

ص: ۷۷

لزوم دقت و دلسوزی کارگران و عناصر فنی در تولید ملی

لزوم دقت و دلسوزی کارگران و عناصر فنی در تولید ملی

کارگران و عناصر فنی، کیفیت صنعتی را تا آن جا که به دقت و دلسوزی در کار مربوط است، بالابرده، با روح ابتکار و اعتماد به نفس، نیاز کشور به محصولات و دانش فنی بیگانگان را کاهش دهند و پایه های صنعت اصیل و ملی را استوار سازند و موجب شوند که مصرف کنندگان به محصولات داخلی اطمینان و علاقه پیدا کنند. همچنین راه به سمت صنعت پیشرفته و پیچیده را باز کنند و نشان دهند که استعداد و ابتکار ایرانی قادر است کشور را حتّی در صنایع پیشرفته از دیگران بی نیاز سازد.(۱)

پرهیز از واردات غیر ضروری

پرهیز از واردات غیر ضروری

در زمینه های زراعی و باغی بایستی هرچه می توانیم، از واردات پرهیز کنیم. بروید سراغ همان صنعتی سازی صادرات کشاورزی؛ اینها چیزهای مهمی است؛ ان شاءاللّه روی این ها تکیه شود. مردم هم تحمل می کنند و می پذیرند.

بنابراین در زمینه سیاست های واردات، یک بازنگری جدی بکنید؛ بخصوص در کالاهایی که ما مزیت تولیدی داریم؛ چه صنعتی، چه کشاورزی. از نگاه بخشی به واردات که حالا هر بخش دولتی طبق نیازهای خودش دنبال واردات برود حتماً پرهیز شود.(۲)

تلاش ملت و دولت جهت تولید کالای داخلی

تلاش ملت و دولت جهت تولید کالای داخلی

ما باید کاری کنیم که کالای ایرانی به عنوان یک کالای محکم، مطلوب، زیبا، همراه با سلیقه و بادوام در ذهن مصرف کننده ایرانی و غیر ایرانی باقی بماند. این باید همت مجموعه کارآفرینی و کارگری و متصدیان این امر باشد. البته

۱- پیام مقام معظم رهبری به ملت شریف ایران در چهلمین روز ارتحال امام خمینی=، ۲۳/۴/۱۳۶۸.

۲- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت، ۶/۶/۱۳۹۰.

ص: ۷۸

این کار، پیش نیازهایی دارد. ممکن است آموزش مهارت های لازم، دوره های ایجاد مهارت لازم باشد که اینها کار دستگاه های دولتی و امثال دولتی است لیکن باید هدف این باشد. کارگر ایرانی آنجایی که ذوق خود را به کار می برد، سلیقه خود را به کار می برد و سرپنجه ماهر خود را به کار می برد، کار جالب و تماشایی از آب در می آید.

الان خوشبختانه در تولیدات کشور محصولات زیادی هست که از مشابه خارجی اش بعضی بهتر است، بعضی به مراتب بهتر است؛ هم زیباتر، هم محکمتر، هم جالبتر؛ این را ما باید عمومیت بدهیم، در همه مواد تولیدی مان؛ چه مواد مصرفی خوراکی، چه مسائل مربوط به پوشاک، چه مسائل زندگی، چه مسائل تزئینی. در همه چیزهایی که تولید می شود، باید این را در نظر بگیریم؛ و می توانیم. مجموعه کارگری، طراحان، مهندسان، سرمایه گذاران، کارگران دستی، کارگران ماشینی می توانند این کار را انجام دهند. ما باید همتمان را بر این قرار بدهیم؛ ایجاد محصول بادوام، زیبا و فاخر. این، یک کار کلان است.(۱)

تلاش جهت بالا بردن کیفیت تولیدات داخلی

تلاش جهت بالا بردن کیفیت تولیدات داخلی

نکته اساسی ای که در باب کار وجود دارد و کارآفرینان باید به او توجه کنند، مسئله مرغوبیت تولید داخلی است؛ کیفیت تولید داخلی است؛ این خیلی مهم است. البته بخشی از این، ارتباط پیدا می کند به همان قضایای مالی و پشتیبانی های دولت؛ اما بخشی هم ارتباط پیدا می کند به عزم و اراده مسئولین، کارآفرین و کننده کار. شما امروز ببینید در دنیا کمپانی هایی هستند صد سال است اینها دارند کار می کنند، صد و پنجاه سال است دارند کار می کنند و محصولاتشان در دنیا فروش می رود. اسم اینها کافی است که جنس را تو بازار رایج کند؛ به خاطر اینکه درست کار کردند، خوب کار کردند، مشتری مطمئن

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار هزاران نفر از کارگران سراسرکشور، ۷/۲/۱۳۹۰.

ص: ۷۹

است به اینها. شما می گوید که ما سفارش کنیم به مردم که تولیدات داخلی را مصرف کنند. بنده که بارها گفته ام، منتها این با شعار درست نمی شود. این یک بخشی از قضیه است. یک بخش دیگر هم مربوط به کیفیت است. کیفیت را باید بالا ـ برد؛ اگر چنانچه جنس داخلی، تولید داخلی، این خصوصیات را داشته باشد، به طور طبیعی تمایل پیدا می شود.(۱)

حفظ نظام اقتصادی از مناسبات غلط

حفظ نظام اقتصادی از مناسبات غلط

ضلع سوم این است که مناسبات اقتصادی و اجتماعی سلامت پیدا کند؛ این، هم بر عهده مسئولان است بر عهده دولت، قوه ی قضائیه و مجلس شورای اسلامی و هم بر عهده آحاد مردم است. مناسبات اقتصادی و اجتماعی غلط یعنی چه؟ یعنی رواج قاچاق، رباخواری، مصرف گرایی افراطی و گرایش به تفاخر در استفاده از مصنوعات خارجی در مقابل نمونه های داخلی آن، که معنایش این است که کارگر ایرانی را به نفع کارگر خارجی بیکار می کند. باید افتخار به استفاده از مصنوعات داخلی در مردم و مسئولان بیدار شود. در درجه اول خود مسئولان و دستگاه های دولتی و قوای سه گانه، و در درجه بعد آحاد مردم به این نکته توجه کنند و اهمیت دهند.(۲)

جلوگیری از افزایش واردات

جلوگیری از افزایش واردات

فراوانی و ارزانی چیز خیلی خوبی است، اما از آن مهم تر و بهتر، رشد صنعت داخلی است؛ قوام گرفتن صنعت داخلی است. این درست نیست که ما به دلائل گوناگونی که غالباً هم دلائل واهی است، دروازه را به روی واردات باز کنیم. من بارها به مسئولین- مسئولین گوناگون در بخش های مختلف دولتی- گفتم: اگر فلسفه شما، منطق شما برای افزایش واردات و تسهیل

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور، ۱۶/۶/۱۳۸۹.

۲- سخنان مقام معظم رهبری در اجتماع بزرگ مردم همدان، ۱۵/۴/۱۳۸۳.

ص: ۸۰

وارداتِ ساخته های صنعتی این است که می گویید کیفیت مصنوعات داخلی باید بالا برود، خب فشار را روی این بخش بگذارید. سیاستهایی وجود دارد که می شود وادار کرد، مجبور کرد تولیدکننده داخلی را به اینکه کیفیت را ارتقاء بدهد. بدترین گزینه برای بالا بردن کیفیت داخلی این است که ما راه را برای مصنوعات خارجی باز کنیم؛ این، بـدترین گزینه است. گزینه های بهتری وجود دارد برای اینکه ما کیفیت را بالا ببریم.(۱)

فرهنگ سازی و ترویج استفاده از تولیدات داخلی

فرهنگ سازی و ترویج استفاده از تولیدات داخلی

مـا بایـد فرهنـگ کشور خودمان را به سـمت ترویـج تولیـد داخلی تنسـیق و تنظیم کنیم و پیش ببریم؛ این خیلی چیز مهمی است. در گذشـته، سـال هـای متمـادی این فرهنگ به ملت ما تزریق شـده است که به دنبال مصـنوعات و ساخته های بیگانه و خارجی برونـد. وقتی گفته می شـد این جنس خـارجی است، این یـک اسـتدلال تـام و تمامی بود برای بهتر بودن و مرغوب تر بودن این جنس. این فرهنـگ بایـد عوض شود. البته کیفیت تولیـد داخـل در این مؤثر است، تبلیغ نکردن بیجـا و بی رویه تولیـدات خـارجی در این مؤثر است، تشویق کارآفرین داخلی در این مؤثر است، وجـدان کاری در کننـده کار چه کارگر ساده یا کارگر مجرب یا مهندس کار در این مـؤثر است، دولت نقش دارد، مسـئولین نقش دارنـد، خـود کـارگر نقش دارد، کـارآفرین نقش دارد، تـاجر واردکننـده کالاـی خارجی نقش دارد. همه بایـد دست به دست هم بدهنـد تا تولید داخل رجحان پیدا کند؛ ارزش پیدا کند و فرهنگی بر جامعه ما و بر ذهن های ما حاکم شود که مصـرف کردن تولید داخلی را ارزش بدانیم. ما به قیمت به کار واداشـتنِ یک کارگر بیگانه که تولید او را مصـرف می کنیم، یـک کارگر داخل کشور را بیکار می کنیم. همه مسئولین کشور، سـیاست گـذاران کشور، مسئولان تبلیغات کشور، خودِ کارآفرینان، خودِ کارگران، دولت، بخش های مربوطه به این نکته باید اهمیت بدهند.

۱- سخنان مقام معظم رهبری در بازدید از توانمندی های صنعت خودروسازی، ۹/۱/۱۳۸۹.

ص: ۸۱

امروز باید رو بیاورند همه به سمت مصنوعات و تولیدات داخلی؛ این باید یک فرهنگ شود.(۱)

فراهم کردن زمینه ها جهت سرمایه گذاری در بخش های تولیدی

فراهم کردن زمینه ها جهت سرمایه گذاری در بخش های تولیدی

ما می خواهیم کشور ثروتمند بشود؛ ما می خواهیم سرمایه گذاری در بخش های تولیدی در کشور عمومیت پیدا کند. امروز ثروتمندان زیادی در کشور ما هستند که برخوردار از ثروتند؛ این ثروت را می توانند در سرمایه گذاری های سودمند و افتخارآفرین به کار بزنند؛ هم برای خودشان سود دارد، هم برای مردم سود دارد و هم مایه رضای خدا می شود؛ سرمایه گذاری ثروتمندان در کارهایی که به تولید کشور و به افزایش محصول در درون کشور با بهره دهی بالا ـ منتهی می شود، یک عبادت و یک ثواب است. این راه باز است؛ می توانند سرمایه گذاری کنند، تولید ثروت کنند؛ مدیریت کشور هم مراقبت کند که همه طبقات برخوردار بشوند و طبقات ضعیف هم بتوانند از فرصت ها استفاده کنند تا از ضعف خارج بشوند؛ همه توانایی پیدا بکنند. ما در این سی سال خیلی جلو رفتیم. تا اینجا دشمن ما مغلوب شده است؛ تا این ساعت و این روز دشمنان ملت ایران یعنی شبکه شیطانی صهیونیسم و رژیم مستکبر امریکا از ملت ایران شکست خورده اند.(۲)

یاری گرفتن از سرمایه مالی، فکری و بازوی توانای مردم، از سیاست های عمومی نظام

یاری گرفتن از سرمایه مالی، فکری و بازوی توانای مردم، از سیاست های عمومی نظام

این همت مردم است که می تواند کشور را بی نیاز کند. سرمایه گذاری هایی که مردم انجام می دهند در بخش های مختلف، بسیار ارزشمند است؛ به خصوص در بخش های تولیدی. و من برای آن مردمی که به کارهای خدمت رسانی به مردم علاقه مندند، این را بهترین عمل، بهترین حسنه و صدقه می دانم که در

۱- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از معلمان، پرستاران و کارگران، ۹/۲/۱۳۸۸.

۲- سخنان مقام معظم رهبری در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱/۱/۱۳۸۷.

ص: ۸۲

کارهای تولیدی سرمایه گذاری کنند؛ هم اشتغال ایجاد شود، هم به پیشرفت کشور کمک کند، هم فقر و محرومیت را از بخش های مهمی از کشور برطرف کند. این آن سیاست عمومی نظام جمهوری اسلامی است: کمک گرفتن از سرمایه مالی، سرمایه فکری، بازوی توانا و کارآمد مردم عزیزمان که کشور مال آنهاست و آینده متعلق به آنهاست.(۱)

همت برای خلاقیت و تولید، عامل پیشرفت همراه باعدالت

همت برای خلاقیت و تولید، عامل پیشرفت همراه باعدالت

اگر بخواهیم این پیشرفت، همراه با عدالت نصیب کشور و ملت ما شود، باید با بهره مندی از همه تلاش هایی که دولت های گذشته کرده اند و فرآورده هایی که بر اثر تلاش های مسئولان گذشته برای ملت پدید آمده است، بر خلاقیت و تولید همت بگماریم؛ خلاقیت و تولید، ما اینها را لازم داریم.(۲)

جدیت و وجدان کاری در کارها برای همگان

جدیت و وجدان کاری در کارها برای همگان

امروز در کشور ما خوشبختانه تحرک و تلاش کار، تلاش خوبی است. مجموعه دست اندرکاران تولید، تلاش خوبی را انجام دادند و پیشرفت کردند؛ ولی ما هنوز در اوائل راهیم. ما باید خیلی جلو برویم، خیلی باید تلاش کنیم. هم وجدان کاری، محکم کاری و درستکاری در مجموعه تولید یعنی کارگر و مولد کار و تولیدکننده کار لازم است، هم در مسئولین دولتی و مسئولین رسمی، رعایت و مراقبت و توجه لازم است که این حرکت، حرکت صحیح و متعادلی باشد و انجام بگیرد.(۳)

تحقق شعار «ما می توانیم» با کار و تولید

تحقق شعار «ما می توانیم» با کار و تولید

اعتماد به نفس ملی را از دست ندهیم. اینکه امام فرمودند «ما می توانیم»، جمله بسیار مهم و پرمعنایی است. باور کنیم که می توانیم. با این همه

۱- سخنرانی در دیدار عمومی مردم لار، ۱۳۸۷/۰۲/۱۹.

۲- سخنرانی در صحن جامع رضوی، ۱۳۸۵/۰۱/۰۱.

۳- سخنرانی در دیدار گروه کثیری از کارگران و کارآفرینان، ۰۴/۰۲/۱۳۸۷.

ص: ۸۳

دشمنی، شما توانستید کار کنید. حتی اگر هیچ کار مثبتی هم نکرده بودید و توانسته بودید بمانید، هنر بود. این همه کارهای مثبت و ارزشمند صورت گرفته؛ این نشان دهنده آن است که می توانید و می توانیم. اگر انسان بخواهد نمونه های این توانستن را بگوید، خیلی زیاد است. از همین توانستن های ماست که ناراحتند. صریحا اعلام کرده اند که ما نمی توانیم ببینیم جمهوری اسلامی به فن آوری برتر هسته ای و از این قبیل چیزهایی که وجود دارد، برسد. در زمینه های گوناگون، در زمینه های گیاهی و غیره هم انصافا کارهای خیلی خوبی در کشور شده است. بنابراین ما می توانیم این اعتماد به نفس را حفظ کنیم.(۱)

کار هماهنگ بخش های مختلف، برای رفع مشکلات تولید

کار هماهنگ بخش های مختلف، برای رفع مشکلات تولید

نکته دیگر این است که در زمینه های کار اقتصادی، عمده تلاش را باید روی تولید برد. اساس مسئله، تولید است. ببینید در کدام نقطه از مجموعه مقررات کشور مزاحم با تولید وجود دارد، آن را علاج کنید. البته این کار نگاه کلان و دید وسیع اقتصادی لازم دارد که مجموع بخش ها وزارت اقتصاد و دارایی، بانک مرکزی، وزارت خانه های صنایع، کشاورزی، بازرگانی و... که شریک در امر ترکیب و ساماندهی اقتصادی کشور هستند، با همدیگر روی این مسئله فکر کنند و ببینند کجا گیرهایی وجود دارد که مانع تولید چه تولید صنعتی و چه تولید کشاورزی، علمی و آنچه مربوط به وزارت علوم و آموزش و پرورش و کارهای تحقیقاتی و پژوهش ها می شود است. امروز حقیقتاً زمینه تولید در کشور وجود دارد و ما مدیران، متخصصان و فن آوران خوب و استعدادهای درخشان و بالا و دل های گرم داریم.(۲)

۱- سخنرانی در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران، ۱۵/۰۵/۱۳۸۲.

۲- سخنرانی در دیدار اعضای هیئت دولت، ۰۵/۰۶/۱۳۸۲.

ص: ۸۴

همت همگانی بر تولید ملی

همت همگانی بر تولید ملی

تولیـد یعنی چه؟ مقصودم فقط تولیـد کالا نیست؛ تولیـد در یک گستره وسیع بایـد شعار ملت باشـد. تولیـد کار، تولیـد علم، تولید فناوری، تولیـد ثروت، تولیـد معرفت، تولیـد فرصت، تولیـد عزت و منزلت، تولید کالا و تولید انسان های کارآمد؛ این ها همه تولید است. رمز سعادت ملت ما در این است که در این گستره وسیع، هم دولت و هم ملت، بر این تولید همت بگماریم. این تأمین کننده امنیت ملی و اقتدار و پیشرفت کشور است؛ این یک جهاد است.

من امروز به شما عرض می کنم، هم به مسئولین و مأموران دولتی و هم به آحاد مردم، به خصوص به شما جوان ها؛ این یک جهاد است. مجاهـد فی سبیـل الله تولیدکننـده است؛ بایـد هم علم را بیاموزیم و هم علم را تولیـد کنیم. هر ملتی که عالم باشـد، می تواند فرمانروایی کنـد. هر ملتی که دستش از علم تهی باشـد، بایـد خود را آماده کنـد که دیگران بر او فرمانروایی کنند. ما باید علم را با همه معنـای کامـل آن به عنوان یـک جهـاد دنبـال کنیم. این را من به جوان ها، اسـتادان و دانشـگاه ها می گویم. علاوه بر این، علم مجرد و به تنهایی هم کافی نیست. علم را بایـد وصل کنیم به فن آوری، فن آوری را بایـد وصل کنیـد به صنعت، و صنعت را باید وصل کنیم به توسعه کشور. صنعتی که مایه توسعه و پیشرفت کشور نباشد، برای ما مفید نیست؛ علمی که به فن آوری تولید نشود، فایده ای ندارد و نافع نیست. وظیفه دانشگاه ها سنگین است. وظیفه آموزش و پرورش سنگین است. وظیفه مراکز تحقیقاتی و مراکز پژوهشی سنگین است.(۱)

ج) ثمره کار و تولید

اشاره

ج) ثمره کار و تولید

زیر فصل ها

نتیجه کار و تولید، نا‌امید کردن دشمنان

حفظ حیات ملت با کار و تولید کارگران

استقلال سیاسی در گروی استقلال اقتصادی

ابتکار، هوشمندی، کار و تولید، ضامن آینده کشور

کار و تولید بی وقفه و خستگی ناپذیر، مساوی است با پیشرفت

سامان گرفتن اوضاع کشور ثمره تولیدات داخلی و ابتکار

مدیریت کردن واردات، عامل مهم حمایت از کار و سرمایه ایرانی

ما می توانیم

توسعه اقتصادی همراه با عدالت

کار و تولید جهت استقلال و سرفرازی ملت

نتیجه کار و تولید، ناامید کردن دشمنان

نتیجه کار و تولید، ناامید کردن دشمنان

نقطه ای که دشـمن به آن چشم دوخته، این است که ایران اسـلامی نتوانـد به طور شایسـته، سازندگی کشور را انجام بدهد. این هم مایه امید دشمنان است. آنها

۱- سخنان مقام معظم رهبری در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱/۱/۱۳۸۵.

ص: ۸۵

مایلند دولت جمهوری اسلامی نتواند در داخل کشور سازندگی را پیش ببرد، وضع زندگی مردم را سر و سامان بدهد، تولید داخلی را افزایش بدهد، اتکای به خارج از کشور را کم کند و مردمان پابرهنه و مستضعف و فقیر را به سر و سامان زندگی لازم اسلامی برساند. آنها می خواهند دولت اسلامی، توفیق این وظایف بزرگ را به دست نیاورد و نتواند این کارها را انجام بدهد. به این آرزو، چشم دوخته اند. اگر کشور اسلامی، با همت شما مردم و با پیوند مستحکمی که بحمدالله بین شما و دولت هست، به وضع درخشانی نایل بیاید، استعمار، امریکا، دشمنان دل باخته ساده لوحی که چشم به دهان آنها دوخته اند و بعضی از گروهک ها و جریان های داخلی، خلع سلاح خواهند شد.(۱)

حفظ حیات ملت با کار و تولید کارگران

حفظ حیات ملت با کار و تولید کارگران

شما کارگران باید توجه داشته باشید که ادامه حیات شرافت مندانه ملت عزیز ایران و حفظ و تداوم شعارها و مواضع با ارزش نظام جمهوری اسلامی، در مقابل قلدرهای عالم و استکبار جهانی، با کار و تلاش شما میسر است. بایستی این کار را مخلصانه و دل سوزانه و خوب انجام دهید. البته باید مسئولان دولتی سعی کنند مواد اولیه را برای شما تأمین کنند تا کارخانجات با همه ظرفیت و توان خود کار کنند و واحدهای تولیدی جدیدی به وجود آید و نیروهای کار، جذب این مراکز شوند.(۲)

استقلال سیاسی در گروی استقلال اقتصادی

استقلال سیاسی در گروی استقلال اقتصادی

امروز مسئله اصلی کشور ما استقلال است. برادران و خواهران عزیز! انقلاب برای ما استقلال سیاسی را به بار آورد. این جرئت را به این ملت داد که در مقابل نظام غیر عادلانه سلطه در دنیا بایستد، اما اگر این ملت بخواهد این

۱- سخنان مقام معظم رهبری در مراسم اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی=، ۱۴/۳/۱۳۶۹.

۲- سخنرانی در جمع مردم استان همدان و شهرهای ساری و ساوه، ۰۵/۰۴/۱۳۶۸.

ص: ۸۶

استقلال سیاسی را، این عرض اندام فرهنگی را در مقابل سلطه گران عالم حفظ کند، باید پایه های اقتصادی خود را محکم کند. این، ریشه دواندن استقلال در کشور است و این وابسته است به تولید، به کار، به شکوفایی کار، به نوآوری در بخش های مختلف کار. از مرکز تحقیقات و آزمایشگاه گرفته تا توی محیط کارگاه ها، تا توی محیط مزرعه، در همه جا بایستی این نوآوری وجود داشته باشد. آن وقت است که دشمنان خون خوار و هتاک استقلال ملت ایران با ناکامی دهان های خودشان را خواهند بست و کناری خواهند نشست.(۱)

ابتکار، هوشمندی، کار و تولید، ضامن آینده کشور

ابتکار، هوشمندی، کار و تولید، ضامن آینده کشور

ابتکار شما، هوشمندی شما، تلاش و پیگیری شما ضامن فردای این کشور است؛ ضامن فردای این ملت است. از کار خسته نشوید، از تلاش و پیگیری خسته نشوید. ما کشورهایی را سراغ داریم که بعد از ما وارد این میدان شده اند، الان جلوتر از ما هستند! به خاطر پیگیری، به خاطر خسته نشدن از کار و اینکه مدیران ارشد، همت خودشان را مصروف این کرده اند که کار را رها نکنند. یکی از نقیصه های عمده ای که بنده در بعضی از دولت هامان در طول این سال ها مشاهده کرده ام، پیگیری نکردن و دنبال نکردن کارهاست. کار را با شوق و ذوق شروع می کنند، بعد نصفه کاره می ماند! چرا؟ چون مدیران حمایت نمی کنند، پیگیری نمی کنند؛ چه حمایت مالی، چه حمایت اداری، حمایت های مدیریتی، تشویق، رسیدگی، برداشتن موانع جزیی از سر راه. گاهی یک مانع جزیی یک کار بزرگ را مدت ها معطل می کند. تجربه انسان این را نشان می دهد. ما دیده ایم کارهای بزرگی که متوقف شده، بعد که رفتیم سراغ کار که چرا متوقف شده، فهمیدیم یک جا یک گیر کوچکی

۱- سخنرانی در دیدار گروه کثیری از کارگران و کارآفرینان، ۰۴/۰۲/۱۳۸۷.

ص: ۸۷

وجود داشته. همت نکردنـد این گیر کوچک را برطرف کنند، این جریان عظیم همین طور متوقف مانده. خوشبختانه دولت کنونی دولت فعالی است، دولت پیگیری است، با همتند. حقاً دل سوزند.(۱)

کار و تولید بی وقفه و خستگی ناپذیر، مساوی است با پیشرفت

کار و تولید بی وقفه و خستگی ناپذیر، مساوی است با پیشرفت

مـا از اول انقلاب، هر کـار بزرگی که توانسته ایم انجام بـدهیم، به برکت اعتماد به نفس و بلنـدپروازی و کار جهادی بوده است. جوانـان جهاد سازنـدگی، آن روزی کارهـای بزرگ را در این کشور شروع کردنـد که حتی آن کسـانی که جلوی چشمشان این کارهای بزرگ انجام می گرفت، باور نمی کردند که جوان ایرانی قادر به این کارهاست. به برکت همین جوان ها. در هر بخشی از بخش های گوناگون صنعتی و فنی و علمی و تحقیقاتی که ما با روحیه جهادی وارد شدیم، پیش رفته ایم. روحیه جهادی یعنی چه؟ یعنی اعتقاد به اینکه «ما می توانیم» و کار بی وقفه و خستگی ناپذیر و استفاده از همه ظرفیت وجودی و ذهنی و اعتماد به جوان ها. الان در همین بخش انرژی هسته ای که این همه دنیای استکبار را سراسیمه کرده، اکثر کسانی که در آنجا مشغول کار هستند، جوان هـای تحصیل کرده انـد؛ صـدها جوان کم سال و تحصیل کرده، این چرخ را می چرخاننـد و این عزت را برای کشور پـدید آورده اند. در همه بخش ها همین طور است. به نیروهای بااستعداد، چه از جوان ها باشند و چه از انسان های با تجربه، اعتماد کنند. اعتماد به این افراد و توکل به خدای متعال و اخلاص نیت برای خدا، اساس کار است.(۲)

۱- سخنرانی در بازدید از توان مندی های صنعت خودروسازی، ۹/۱/۱۳۸۹.

۲- سخنرانی در دیدار کشاورزان، ۱۴/۱۰/۱۳۸۴.

ص: ۸۸

سامان گرفتن اوضاع کشور ثمره تولیدات داخلی و ابتکار

سامان گرفتن اوضاع کشور ثمره تولیدات داخلی و ابتکار

امروز بر همگان واجب است که سازندگی کشور را بسیار جدی بدانند و موانع را از سر راه آن بردارند. امروز، آبروی اسلام در گرو آن است که ایران اسلامی به کشوری آباد تبدیل شود، کار و ابتکار در آن همه گیر شود، زندگی مردم سر و سامان یابد، فقر و محرومیت ریشه کن شود، تولید داخلی با نیازهای مردم متعادل گردد، کشور در صنعت و کشاورزی به خودکفایی برسد، دشمن از طریق احتیاجات زندگی مردم، راهی به اعمال فشار نداشته باشد و خلاصه دین در کنار معنویت، زندگی مادی مردم را نیز سامان بخشد.(۱)

مدیریت کردن واردات، عامل مهم حمایت از کار و سرمایه ایرانی

مدیریت کردن واردات، عامل مهم حمایت از کار و سرمایه ایرانی

ما باید تولید ملی را افزایش بدهیم، تقویت کنیم، عادت کنیم به مصرف تولیدات داخلی، عادت کنیم به بالا بردن کیفیت تولیدات داخلی، که البته در این مورد مسئولین دولتی و همچنین قانون گذاران وظایف سنگینی دارند. من نسبت به مسئله مدیریت واردات به دولتی ها سفارش کردم؛ الان هم تأکید می کنم. من نمی گویم واردات متوقف بشود، چون یک جاهایی لازم است که واردات انجام بگیرد، اما واردات باید مدیریت بشود. یک جایی واردات مطلقاً نباید بشود. یک جاهایی باید انجام بگیرد. با مدیریت، واردات انجام بگیرد. البته اگر واقعاً قانونی وجود دارد که دولت را ممنوع می کند، از جلوگیری از واردات، این قانون را اصلاح کنند. جوری باشد که مدیریت بشود. باید تولید ملی بالا برود.(۲)

ما می توانیم

ما می توانیم

شما می دانید در دوره پهلوی، یکی از رایج ترین تبلیغات، «نمی توانیم» بود. همه ما از بچگی این طور بار آمده بودیم که جنس ایرانی مساوی است با بد بودن،

۱- پیام مقام معظم رهبری به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی=، ۱۰/۳/۱۳۶۹.

۲- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار کارگزاران نظام، ۲۷/۵/۱۳۸۹.

ص: ۸۹

پست بودن و نـامرغوب بودن. ایرانی مسـاوی است بـا نـاتوانی در تولیـد جنس خوب در همه زمینه ها. اصـلاً این فرهنگ را در ذهن ملت مـا نهـادینه کرده بودنـد. این در حـالی است که این موضوع ۱۸۰ درجـه بـا واقعیت فرق دارد. این ملت، ملتی است که از همه جهت می توانـد، می توانـد تولیـد کنـد، می تواند رشد بدهد، می تواند ابتکار کند، می تواند مرزهای علم و فن آوری را بشـکند و جلو برود.(۱)

توسعه اقتصادی همراه با عدالت

توسعه اقتصادی همراه با عدالت

مـا در زمینه همه فعـالیت هـای گونـاگون اقتصـادی و تولیـدی کشور و حواشـی آن، بایـد توجه کنیم که ما هم توسـعه محوریم، هم عـدالت محور. مـا طبق برخی از سیاست هـایی که امروز در دنیا رایـج است و طرفـداران زیادی هم دارد، نیستیم که صـرفاً به رشـد تولیدات و رشد ثروت در کشور فکر کنیم و به عدالت در کنار آن، فکر نکنیم؛ نه، این منطق ما نیست. نوآوری نظام ما همین اسـت که می خواهیم عدالت را با توسـعه و با رشد اقتصادی در کنار هم و با هم داشـته باشـیم و اینها با هم متنافی نیستند. ما دیدگاهی که تصور کنـد اینهـا با هم نمی سازنـد و یا بایـد این را انتخاب کرد یا آن را قبول نـداریم. این نکته بایـد در همه موارد؛ هم در کاهش حجم دولت، هم در مسئله خصوصی سازی، هم در نگاه کلی به مسائل اقتصادی و هم در تقسیم منابع میان بخش خصوصی و بخش تعاونی و بخش دولتی رعایت شود.(۲)

کار و تولید جهت استقلال و سرفرازی ملت

کار و تولید جهت استقلال و سرفرازی ملت

عزیزان من، معلمـان، کـارگران، جوانـان، کسانی که قوام کار و اسـتقلال و سـتون فقرات کشور در دست شـماست! مسـئولیت شـما سنگین است. ببینید دشمن

---

۱ - ۱. سـخنان مقـام معظم رهبری در دیـدار جمعی از پیشـکسوتان جهـاد و شـهادت و خـاطره گویـان دفتر ادبیـات و هنر مقـاومت، ۳۱/۶/۱۳۸۴.

۲- سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت، ۴/۶/۱۳۸۳.

ص: ۹۰

چه طوری است. ببینید دشـمن چه قدر بی انصاف و بی رحم و وقیح است. اگر بخواهید دشـمن بر شـما مسلط نشود، باید خوب کار کنید. همه باید خوب کار کنند، همه باید کار را برای خدا و دقیق انجام دهند، تا ان شاءالله این کشور اسـلامی و این ایران سرافراز و سربلنـد، بتواند در مقابل دشـمن بایسـتد و به همه بفهماند که به برکت اسـلام که «الاسـلامُ یَعْلُوا ولا یُعْلی علیه» هیچ کس نمی تواند نسبت به این ملت، استعلا و استکباری داشته باشد.(۱)

۱- سخنرانی در دیدار جمع کثیری از کارگران و معلمان در آستانه روز کارگر و روز معلم، ۱۰/۲/۱۳۷۶.

ص: ۹۱

۸.سخن بزرگان

اشاره

۸.سخن بزرگان

زیر فصل ها

الف) استاد شهید مطهری

ب) علامه محمدتقی جعفری

ج) پاسکال

د) جبران خلیل جبران

ه) سقراط

و) ویل دورانت

ز) بزرگمهر

ح) ولتر

الف) استاد شهید مطهری

اشاره

الف) استاد شهید مطهری

زیر فصل ها

ضرورت کار برای تمام ابعاد وجودی انسان

عزت بخشی کار به انسان

کار، ادای وظیفه ای اجتماعی

ارزشمندی اتکا به خود و وابسته نبودن

رابطه کار و علم

کشف استعدادها، ثمره کار

پیامدهای بی کاری

تکریم کار در اسلام

لزوم دانش محوری در عمل

ملازمت علم با عمل

کار، جهاد در راه خدا

ضرورت کار برای تمام ابعاد وجودی انسان

ضرورت کار برای تمام ابعاد وجودی انسان

انسان یک موجود به یک اعتبار چند کانونی است. انسان جسم دارد، انسان قوه خیال دارد، انسان عقل دارد، انسان دل دارد... کار برای جسم انسان ضروری است، برای خیال انسان ضروری است، برای عقل و فکر انسان ضروری است و برای قلب و احساس و دل انسان هم ضروری است، اما برای جسم کمتر احتیاج به توضیح دارد؛ زیرا یک امر محسوس است. بدن انسان اگر کار نکند مریض می شود؛ یعنی کار یکی از عوامل حفظ الصحه است.(۱)

عزت بخشی کار به انسان

عزت بخشی کار به انسان

وقتی که به نتیجه کار و زحمت توجه می کنیم، می بینیم که نتیجه کار تنها خلاصی از فقر و گرسنگی نیست، بلکه چندین چیز دیگر هم به دنبال دارد؛

۱- مرتضی مطهری، تعلیم و تربیت در اسلام، ص ۴۱۳.

ص: ۹۲

از آن جمله اینکه کار بر عزت و شخصیت انسان می افزاید و او را در نظر خودش محترم می نماید؛ یعنی حس احترام به ذات و اعتماد به شخصیت در او ایجاد می کند و بدیهی است که هر چیزی که باعث و سبب محترم شدن شخصیت انسان در نظر خودش و در نظر دیگران باشد، او خودش محترم و شایسته تکریم و تعظیم است و به همین دلیل است که در اسلام، کار مورد احترام و شایسته تکریم است.(۱)

از فواید دیگر کار، مسئله حفظ شخصیت و حیثیت و استقلال است که تعبیرهای مختلفی دارد. مثلاً ـ آبرو، انسان آن گاه که شخصیتش ضربه بخورد، آبرویش برود و تحقیر بشود، ناراحت می شود. انسان در اثر کار و مخصوصاً اگر مقرون به ابتکار باشد به حکم اینکه نیازش را از دیگران برطرف کرده است، در مقابل دیگران احساس شخصیت می کند؛ یعنی دیگر احساس حقارت نمی کند. (۲)

کار، ادای وظیفه ای اجتماعی

کار، ادای وظیفه ای اجتماعی

کار، در واقع یک وظیفه اجتماعی است و اجتماع، حقی بر گردن انسان دارد. یک فرد، هر چه مصرف می کند، محصول کار دیگران است: لباسی که می پوشیم، غذایی که می خوریم، کفشی که به پا می کنیم، مسکنی که در آن زندگی می کنیم، به هر چه نظر می کنیم، غرق در نتیجه کار دیگران است. کتابی که جلومان گذاشته[ایم] و مطالعه می کنیم، محصول کار دیگران است: آنکه تألیف کرده، آنکه کاغذ ساخته، آنکه چاپ کرده، آنکه جلد نموده [است] و مانند آنها.(۳)

۱- مرتضی مطهری، حکمت ها و اندرزها، صص ۱۹۹ و ۲۰۰.

۲- تعلیم و تربیت در اسلام، ص ۴۲۴.

۳- تعلیم و تربیت در اسلام، ص ۴۱۳.

ص: ۹۳

ارزشمندی اتکا به خود و وابسته نبودن

ارزشمندی اتکا به خود و وابسته نبودن

آزاد زندگی کردن و زیر بار منت احدی نرفتن؛ این برای کسی که بویی از انسانیت برده باشد، باارزش ترین چیزهاست و این بدون اینکه انسان کاری داشته باشد که به موجب آن متکی به نفس و متکی به خود باشد، ممکن نیست.(۱)

رابطه کار و علم

رابطه کار و علم

کار به انسان تجربه می دهـد و علمش را زیاد می کنـد. کار، مادر علم است؛ یعنی بشـر، علم خود را با تجربه و کار به دست آورده است و به عبارت دیگر، گذشته از اینکه کار منشأ علم است، عقل و فکر انسان را نیز اصلاح و تربیت و تنظیم و تقویت می کند.(۲)

کشف استعدادها، ثمره کار

کشف استعدادها، ثمره کار

انسان، با کار، خود را کشف می کند و خود را کشف کردن بهترین کشف است. اگر انسان دست به کاری زد و دید استعدادش را نـدارد، کار دیگری را انتخاب می کنـد و بعد کار دیگر، تا بالاخره کار مورد علاقه و موافق با اسـتعدادش را پیدا می کند. وقتی که آن را کشف کرد، ذوق و عشق عجیبی پیدا می کند و اهمیت نمی دهد که درآمدش چه قدر است. آن وقت است که شاهکارها به وجود می آورد؛ که شاهکـار، سـاخته عشق است، نه پول و درآمـد. بـا پول می شود کـار ایجـاد کرد، ولی با پول نمی شود شاهکار ایجاد کرد.

پیامدهای بی کاری

پیامدهای بی کاری

در مقابل کار، بیکاری است که کوچک ترین اثرش این است که احترام و شخصیت انسان را پیش دیگران و پیش خودش از بین

۱- تعلیم و تربیت در اسلام، ص۴۲۶.

۲- تعلیم و تربیت در اسلام، ، صص۴۲۲ و ۴۲۳.

ص: ۹۴

می برد و همین در هم شکستن شخصیت انسان، سبب می شود که تن به هر پستی و بیچارگی بدهد و انواع ابتلائات ناشی از گناه برایش پیدا شود.(۱)

تکریم کار در اسلام

تکریم کار در اسلام

کار و عمل از نظر اسلام بسیار محترم و مورد تکریم است؛ زیرا احترام و قابل تکریم بودن یک چیزی، تابع نتیجه آن چیز است.»(۲) در اسلام بیکاری مردود و مطرود است و کار به عنوان یک امر مقدس شناخته شده است.(۳)

لزوم دانش محوری در عمل

لزوم دانش محوری در عمل

علم به عمل ارزش می دهد و آن را بالا می برد. اثر و ارزش یک کاری که با نیروی علم و معرفت صورت گیرد؛ صدها برابر کاری است که جاهلانه صورت گیرد. علم، افزایش دهنده اثر و ارزش کار است. هر کاری که در نظر بگیریم، می بینیم اگر با علم و شناسایی و معرفت توأم گردد، اثر و ارزش بسیار بیشتری پیدا می کند. روی همین اصل است که در اسلام دو چیز محترم است: کار و دانش، و دو چیز مردود است: بی کاری و نادانی.(۴)

ملازمت علم با عمل

ملازمت علم با عمل

ولی این نکته را از اسلام نباید فراموش کرد که کار و دانش که محترم است، از یکدیگر جدا نیستند؛ یعنی نه این است که برای بعضی کار محترم است و برای بعضی دیگر دانش، بعضی اهل کار باشند و بعضی اهل دانش، این طور نیست. کار و دانش اگر از یکدیگر جدا افتند، اهمیتی ندارد. این دو اصل

۱- حکمت ها و اندرزها، ص ۲۰۰.

۲- حکمت ها و اندرزها، ص۱۹۹.

۳- تعلیم و تربیت در اسلام، ص۴۱۱.

۴- ۱محمدهادی فلاح، کار و تلاش از نگاه اندیشمندان اسلامی، ص۵۱.

ص: ۹۵

مقدس هنگامی برای بشر به صورت دو بال در می آیند که معاون یکدیگر و کمک یکدیگر بوده باشند؛ یعنی کار در روشنایی علم صورت گیرد و اگر یکی عالم باشد و گوشه نشین و دیگری کارگر باشد و جاهل؛ مثل این است که در یک شب تاریک، یکی چراغ به دست بگیرد و در گوشه ای بنشیند و دیگری راه پیمایی کند، ولی چراغ نداشته باشد! باید همان کس که راه پیمایی می کند چراغ داشته باشد و همان کس که چراغ دارد راه پیمایی کند؛ یعنی همگی به نوبه خود و سهم خود در زندگی حرکت و فعالیت و راه پیمایی کنند و همگی چراغ در دست داشته باشند.(۱)

کار، جهاد در راه خدا

کار، جهاد در راه خدا

اینکه در منطق پیشوایان عالم تشیع، کار برای تنظیم معاش، با اهمیت و حیاتی تلقی شده، حتی گاهی جهاد در راه خدا معرفی شده است، اصلی است که هیچ گونه تردیدی ندارد.(۲)

ب) علامه محمدتقی جعفری

اشاره

ب) علامه محمدتقی جعفری

زیر فصل ها

کار، معیار تفاوت آدمی با سایر موجودات

رابطه متقابل کار و تربیت

کار، سازنده عقل و فکر انسان

اهمیت کار در زندگی بشر

نقش کار در زندگی انسان

استواری زندگانی مادی و معنوی بر کار

رابطه کار و حیات آدمی

کار، معیار تفاوت آدمی با سایر موجودات

کار، معیار تفاوت آدمی با سایر موجودات

کـار عبارت است از آن تموج و فعالیت حیات که آدمی بـدون آن تفاوتی با جمادات و نباتات نـدارد، مگر در یک عـده مختصات طبیعی ضروری، مانند احساس و حرکت ارادی و غیره. (۳)

رابطه متقابل کار و تربیت

رابطه متقابل کار و تربیت

انسـان این جور خیـال می کنـد که کـار، اثر و معلول انسـان است. پس انسـان مقـدم بر کـار است؛ یعنی چگونگی انسـان، مقـدم بر چگونگی کار و چگونگی

۱- ۱همان.

۲- «وَ قُلْ رَبِّ زِدْنی عِلماً : بگو خدایا بر دانش من بیفزای» (طه :۱۴)

۳- علامه جعفری، ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، ج ۴، ص ۱۲۴.

ص: ۹۶

کار، تابع چگونگی انسان است و بنابراین، تربیت بر کار مقـدم است، ولی این درست نیست. هم تربیت بر کار مقدم است و هم کار بر تربیت؛ یعنی این دو، هم علت یکدیگر هستند و هم معلول یکدیگر، هم انسان سازنده و خالق و آفریننده کار خودش است، و هم کار و نوع کار، خالق و آفریننده روح و چگونگی انسان است. (۱)

کار، سازنده عقل و فکر انسان

کار، سازنده عقل و فکر انسان

کـار در عین اینکه معلول فکر و روح و خیال و دل و جسم آدمی است، سازنـده خیال، سازنـده عقل و فکر، سازنـده دل و قلب و به طور کلی سازنده و تربیت کننده انسان است.(۲)

اهمیت کار در زندگی بشر

اهمیت کار در زندگی بشر

انسـانی که معنـای حیـات را درک کنـد و ضـرورت تلاش را در دریاها و خشـکی ها، در جنگل ها و قله های صـعب العبور کوه ها دریافت کند، اهمیت کار را هم شناخته است. آثار تجسم یافته از کار بشری و کتیبه ها و تألیفات باستانی، همه و همه، شاهد گویای درک اهمیت کار برای حیات بشری می باشد.(۳)

نقش کار در زندگی انسان

نقش کار در زندگی انسان

اعتقـاد به ارزش موضوعی کـار، نه تنهـا علامـت زنـده بودن یک فرد و اجتماع است، بلکه باعث می شود که از کمترین فرصت ها، عالی ترین نتایج را به دست بیاورند. به اضافه اینکه چون کار و حرکت مطابق قانون عالم هستی است، جریان مطابق آن قانون کلی، اگر چه به احتمال

۱- تعلیم و تربیت در اسلام، ص ۴۱۰.

۲- تعلیم و تربیت در اسلام، ص۴۲۳.

۳- کار و تلاش از نگاه اندیشمندان اسلامی، ص ۴.

ص: ۹۷

نـاچیزترین نتیجه هم نباشـد، خود یک پدیـده قانونی تعبیه شـده است. البته فراموش نمی کنیم که ورود این حرکت به منطقه ارزش، تابع آگاهی و هدف داری در حیات است.(۱)

استواری زندگانی مادی و معنوی بر کار

استواری زندگانی مادی و معنوی بر کار

نتایـج و محصولاتی که زنـدگانی مادی و معنوی ما بر آنها اسـتوار شـده است، تنها به کار و کوشـش مسـتند است و هیچ واقعیتی به طور ناگهان در مسیر حیات ما سبز نمی شود.(۲)

رابطه کار و حیات آدمی

رابطه کار و حیات آدمی

اساسـی ترین موضوعی که بـا کـار و فعـالیت انسانی ارتباط مسـتقیم و منطقی قطعی دارد، حیات خود انسان است؛ یعنی کار یکی از اساسـی ترین و باعظمت ترین پدیده های حیات است، به طوری که می توان گفت، بهترین و ارزنده ترین حیات آن است که کار و کوشش در آن موجب به ثمر رسیدن شخصیت انسانی گردد.(۳)

ج) پاسکال

اشاره

ج) پاسکال

زیر فصل ها

بیکاری منشأ مفاسد

بیکاری منشأ مفاسد

بیکاری منشأ مفاسد

مصـدر کلیه مفاسـد فکری و اخلاقی، بیکاری است. هر کشوری که بخواهـد این عیب بزرگ اجتماعی را رفع کنـد، باید مردم را به کار وادارد تا آن آرامش عمیق روحی که عده معدودی از آن آگاهند در عرصه وجود افراد برقرار شود.(۴)

۱- ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، ج ۴، صص ۴۸- ۵۰.

۲- ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، ج ۴، ص ۱۸.

۳- ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، ج ۴، ص ۱۲۴.

۴- تعلیم و تربیت در اسلام، صص ۴۲۹ و ۴۳۰.

ص: ۹۸

د) جبران خلیل جبران

اشاره

د) جبران خلیل جبران

زیر فصل ها

کار همنوایی با طبیعت

کار همنوایی با طبیعت

کار همنوایی با طبیعت

شما کار می کنید و با کارتان، با آهنگ خاک هم نوا و با روح زمین یگانه می شوید؛ زیرا بیکاری و بی ثمری، غریبگی است با فصل ها و نیز جا ماندن است از کاروان زندگی؛ کاروانی که با شکوه و سرافرازی عازم ابدیت است. آن گاه که کار می کنید، نی ای هستید که از قلب پاک و خالی تان، زمزمه های نرم و جاری زندگی به آوایی خوش بدل می شود؛ آواز خوش زندگی. کدامین شما می خواهد نی ای باشد خاموش و گنگ، آن گاه که نی های بی شمار هستی، هم نوا شده اند و عاشقانه می خوانند.(۱)

ه) سقراط

اشاره

ه) سقراط

زیر فصل ها

خواری و بدبختی، ثمره کاهلی

کار مایه سعادت

خواری و بدبختی، ثمره کاهلی

خواری و بدبختی، ثمره کاهلی

خدای تعالی، کاهلی و تنبلی را دو فرزند عطا فرمود که آنها را خواری و بدبختی نام نهاده اند.(۲)

کار مایه سعادت

کار مایه سعادت

کار سرمایه سعادت و نیک بختی است.(۳)

و) ویل دورانت

اشاره

و) ویل دورانت

زیر فصل ها

کار، جوانی تندرستی

کار، جوانی تندرستی

کار، جوانی تندرستی

تندرستی در کار کردن است. ازاین رو، به جوانی لطف و زیبندگی می بخشد. سرّ لطف و زیبندگی در کار کردن است و اشتغال، نیمی از رمز خرسندی و خشنودی است. از خدا مال و منال نخواهیم، بلکه توفیق کار و عمل بخواهیم.(۴)

۱- جبران خلیل جبران، پیامبر، ترجمه: محمدرضا ابراهیم زاده، صص ۴۴ و ۴۵.

۲- سید یحیی برقعی، چکیده اندیشه ها، ج۲، ص ۱۷۱.

۳- تعلیم و تربیت در اسلام، صص ۴۲۹ و ۴۳۰.

۴- ویل دورانت، لذات فلسفه، ترجمه: عباس زریاب، ص ۴۶۰.

ص: ۹۹

ز) بزرگمهر

اشاره

ز) بزرگمهر

زیر فصل ها

کلید کامیابی

کلید کامیابی

کلید کامیابی

باید لب فرو بست و بازو گشود و کار کرد و دم نزد، و یقین داشت که کلید طلایی کامیابی و موفقیت، کار و کوشش است.(۱)

ح) ولتر

اشاره

ح) ولتر

زیر فصل ها

کار بهترین درمان درد

کار بهترین درمان درد

کار بهترین درمان درد

هر وقت احساس می کنم که درد و رنج بیماری می خواهد مرا از پای درآورد، به کار پناه می برم. کار، بهترین درمان دردهای درونی من است.(۲)

۱- جعفر، سبحانی، رمز پیروزی مردان بزرگ، ص ۲۲.

۲- جعفر، سبحانی، رمز پیروزی مردان بزرگ، ص ۲۲.

ص: ۱۰۰

۹.محوریابی

اشاره

۹.محوریابی

زیر فصل ها

۱. اهمیت و ضرورت تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

۲. بایسته های سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

۳. آثار و برکات تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

۴. آسیب های مواجه با سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

۵. راهبردهای تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

۵. پی آمدهای مصرف کالاهای خارجی

۶. رسانه و تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

۱. اهمیت و ضرورت تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

اشاره

۱. اهمیت و ضرورت تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

زیر فصل ها

الف) جنبه داخلی

ب) جنبه خارجی

الف) جنبه داخلی

الف) جنبه داخلی

پیشرفت و سازندگی کشور و تقویت و اقتدار اقتصادی؛

کاهش شاخص های منفی اقتصادی به ویژه نرخ بیکاری، تورم، سرانه مصرف کالاهای اساسی؛

کاهش پیامدهای منفی طرح هدف مندی یارانه ها؛

ایجاد امکان مبارزه اساسی با فقر، فساد ، تبعیض؛

وجود انگیزه های معنوی و دینی در مردم؛

میزان بالای نخبگان و تحصیل کردگان؛

وجود منابع متنوع و غنی طبیعی و فرصت های بالای اقتصادی؛

درک و تجربه کافی بسیاری از مدیران سطوح بالا و میانی نظام؛

وجود جمعیت قابل توجه جوان؛

ص: ۱۰۱

ب) جنبه خارجی

ب) جنبه خارجی

تقویت و گسترش حاکمیت نظام اسلامی و افزایش توان رویارویی با تهدیدهای نظام سلطه؛

مقابله با تحریم های اقتصادی دشمنان؛

استقلال اقتصادی و کاهش وابستگی و تحقق شعار «نه شرقی، نه غربی»؛

ارائه الگو جامع و مناسب اقتصادی برای مطالبات مردمی در جهان و خصوصاً کشورهای اسلامی؛

بحران های جهانی و ضرورت برخورداری از اقتصاد پایدار؛

دست یابی به قدرت چانه زنی در معاملات بین اللملی؛

جهانی سازی اقتصاد و سلطه امریکا؛

تمرکز دشمن بر مسائل اقتصادی ایران و خراب جلوه دادن اقتصاد ایران.

۲. بایسته های سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

اشاره

۲. بایسته های سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

زیر فصل ها

الف) بایدها و بایسته های دولتی

ب) بایدها و بایسته های مردمی؛

ج) مجلس

الف) بایدها و بایسته های دولتی

الف) بایدها و بایسته های دولتی

اعمال مدیریت دقیق و عالمانه منابع؛

رونق بخشیدن و بهبود فضای کار و تولید و افزایش ظرفیت ها و کیفیت در تولید؛

شناسایی دشمن و اهداف او به ویژه در زمینه های اقتصادی؛

رعایت صرفه جویی در هزینه ها به منزله سیاستی اساسی در برنامه ریزی؛

پاسخ گویی و اطلاع رسانی از طرح ها و برنامه های اجرا شده؛

حمایت از فعالان اقتصادی؛

جدیت در مبارزه با فساد مالی و اقتصادی؛

ص: ۱۰۲

حمایت از قشرهای محروم و آسیب پذیر جامعه و درک نیازهای مردم؛

مبارزه با شکاف اقتصادی و تبعیض در قانون و اجرا؛

هماهنگی و هم نواختی در دولت و مجموعه نظام؛

ایجاد فرصت های شغلی و داشتن اهتمام ویژه نسبت به اشتغال؛

توجه همزمان به عدالت، توسعه و سازندگی؛

پرهیز از الگوگیری از اقتصاد غربی؛

آماده کردن میدان فعالیت برای جوانان در جهاد اقتصادی؛

توسعه مراکز علمی و تربیت نیروی انسانی صالح و کارآمد؛

مبارزه با بی برنامگی و بی قانونی؛

افزایش ظرفیت ها و کیفیت در تولید؛

ب) بایدها و بایسته های مردمی؛

ب) بایدها و بایسته های مردمی؛

ایمان به خدا و توکل؛

اخلاص در انگیزه؛

داشتن روحیه بسیجی و انقلابی در فعالیت های اقتصادی؛

آمادگی و هشیاری نسبت به مضیقه های اقتصادی و تحمل سختی ها و صبر در مشکلات اقتصادی؛

تکیه به نیروهای درونی و ذاتی خود و ایجاد استغنای از دیگران؛

لزوم فرهنگ صحیح مصرف در جامعه؛

رعایت وجدان کاری؛

کار و کوشش و پرهیز از سستی و تزلزل؛

حفظ وحدت و انسجام ملی و پرهیز از تفرقه؛

رعایت احکام و اجرای مقررات اسلامی؛

ص: ۱۰۳

حفظ آرامش، نظم و امنیت اقتصادی؛

افزایش روحیه کار همگانی؛

خودباوری و خوداتکایی؛

نوآوری و اصالت نبخشیدن به روش ها و رویه های خاص در انجام کارها؛

تقویت روحیه شجاعت و خطرپذیری؛

مفروض گرفتن وجود دشمن و ضرورت مبارزه جدی با آن؛

ج) مجلس

ج) مجلس

هماهنگی و همکاری با دولت؛

به کارگیری کارشناسان متعهد و متدین در کمسیون ها؛

تصویب لوایح و قوانین موثر؛

سرعت در تصویب طرح های سازنده و مفید و خودداری از تصویب طرح های غیر عادلانه؛

حذف قوانین دست و پا گیر و اضافی؛

توجه ویژه به اقشار محروم جامعه در تصویب قوانین؛

ایستادگی و مقاومت در مقابل قدرت های شیطانی؛

۳. آثار و برکات تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

اشاره

۳. آثار و برکات تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

زیر فصل ها

الف) جنبه داخلی

ب) جنبه خارجی

الف) جنبه داخلی

الف) جنبه داخلی

پیشرفت و رشد اقتصادی؛

گشایش امور اقتصادی و زدودن فقر و فساد و محرومیت و رونق بخشی به زندگی مردم؛

استقلال کامل اقتصادی؛

رسیدن به حیات طیبه از نظر مادی و معنوی؛

ص: ۱۰۴

دستیابی به عدالت اجتماعی و کاهش شکاف میان طبقات؛

کسب رضایت عموم مردم در مقابل رضایت گروه خاص؛

زیان نرساندن به ثروت های طبیعی؛

فسادگریزی.

ب) جنبه خارجی

ب) جنبه خارجی

تقویت و گسترش حاکمیت نظام اسلامی در سطح جهانی؛

ارایه الگوی مناسب اقتصاد اسلامی در سطح جهانی و به ویژه کشورهای اسلامی؛

قدرت رقابت یافتن با افزایش کیفیت تولیدات داخلی و مطرح شدن در سطح جهانی؛

به رخ کشیدن توانایی ها در زمینه تولید در سطح بین المللی؛

قدرت چانه زنی سیاسی در مجامع بین اللملی؛

خنثی کردن تبلیغات خارجی درباره ناتوانی نظام در جنبه اقتصادی .

۴. آسیب های مواجه با سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

اشاره

۴. آسیب های مواجه با سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

زیر فصل ها

الف) آسیب ها و موانع اقتصادی و مدیریتی

ب) آسیب ها و موانع فرهنگی

الف) آسیب ها و موانع اقتصادی و مدیریتی

الف) آسیب ها و موانع اقتصادی و مدیریتی

شناخت نادرست اقتصاد اسلامی؛

فقدان الگوی جامع و کلان برای پیشرفت و ترسیم نکردن اهداف صحیح اقتصادی در اسلام؛

اقتصاد متکی بر نفت؛

تفوق رابطه قدرت ثروت بر روابط عادلانه اقتصادی؛

فقدان زمینه ها و ساز و کارهای مساعد برای گسترش تولید؛

پایین بودن میزان بهره وری و هرزروی منابع؛

ص: ۱۰۵

میزان بالای بیکاری؛

دولتی بودن بخش عمده ای از اقتصاد کشور؛

ساختارها و شیوه های نامناسب مدیریت؛

رفاه زدگی و تجمل گرایی برخی مدیران و مسئولان؛

ویژه خواری ها و امتیازهای ناعادلانه و سوء استفاده از قوانین؛

استفاده نکردن کامل از ظرفیت ها و یافته های علمی در تولید ثروت؛

انسجام نداشتن بخش های مختلف سازمانی و مدیریتی کشور؛

بی توجهی به اخلاق و فقه اقتصادی؛

استفاده از کارگزاران ناکارآمد؛

اثرپذیری از القاهای مخالفان داخلی و خارجی؛

پراکندگی نیروها؛

نداشتن اقدام مناسب در برابر مانع تراشی دشمنان داخلی و خارجی؛

کوتاهی در نظارت؛

برخورد نکردن با مفسدان اقتصادی؛

وفور واردات خارجی؛

ضعف امنیت یا توفیق نداشتن در ایجاد اعتماد لازم برای جذب سرمایه گذاری؛

ضعف اطلاعات آماری دقیق از ظرفیت ها و پتانسیل های موجود اقتصادی؛

نبودن تفاهم کافی میان نخبگان، سیاست گذاران، برنامه ریزان و قانون گذاران و مجریان در اهدف و اقتضائات ؛

ضعف ارتباط میان مراکز علمی و پژوهشی با مراکز صنعتی و اقتصادی؛

ناهماهنگی عملکردی قوای سه گانه و موازی کاری؛

ص: ۱۰۶

سیاست زدگی و التهابات سیاسی؛

ضعف توفیق در جذب متخصصان ایرانی مقیم خارج؛

کاهش زمینه های رقابتی؛

ب) آسیب ها و موانع فرهنگی

ب) آسیب ها و موانع فرهنگی

نگرش های نادرست نسبت به کار و تلاش اقتصادی؛

روحیه خوش گذرانی و راحت طلبی؛

ضعف در مدیریت زمان و استفاده از فرصت ها؛

خرافه گرایی و تقدیرگرایی منفی در امور زندگی و معیشتی؛

پایین بودن روحیه خطرپذیری و شجاعت در مسائل اقتصادی؛

نگاه کمی و درآمدی صرف به فعالیت های اقتصادی؛

ضعف فرهنگ همکاری جمعی.

۵. راهبردهای تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

اشاره

۵. راهبردهای تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

زیر فصل ها

الف) راهبردهای اقتصادی

ب) راهبردهای مدیریتی و ساختاری

ج) راهبردهای فرهنگی

الف) راهبردهای اقتصادی

الف) راهبردهای اقتصادی

ارتقای کمّی و کیفی تولید ملی و کالاهای داخلی؛

افزایش مشارکت های مردمی در تولید از طریق تقویت و گسترش بخش خصوصی؛

تقویت و گسترش تعاونی ها در راستای افزایش مشارکت مردم؛

اصلاح قانون کار و تعدیل بازار کار؛

افزایش برای تجاری سازی علوم جدید و اثرگیری از این علوم در صنایع موجود در کشور؛

افزایش ساعات مفید نیروی کار در کارگاه ها و اداره ها؛

ص: ۱۰۷

ب) راهبردهای مدیریتی و ساختاری

ب) راهبردهای مدیریتی و ساختاری

طرح و تبیین الگوی جامع اسلامی ایرانی پیشرفت؛

افزایش مشارکت مستقیم مردم در جهت کاهش رابطه قدرت و ثروت؛

حمایت از بخش خصوصی و تعاونی ها؛

بازنگری و اصلاح سیاست های پولی و مالی کشور؛

مبارزه با مفاسد اقتصادی؛

کاهش فاصله و تقویت ارتباط میان مراکز علمی پژوهشی با عرصه های صنعتی و کشاورزی؛

ج) راهبردهای فرهنگی

ج) راهبردهای فرهنگی

ارتقا و بهسازی اخلاق اقتصادی اجتماعی؛

افزایش بصیرت اقتصادی؛

ارتقای مهارت ها و توان مندی های اقتصادی از راه فعالیت های آموزشی پژوهشی؛

فرهنگ سازی، آموزش دهی، حساسیت زدایی و ایجاد انگیزه برای تبدیل ضرورت رشد و شکوفایی اقتصاد کشور به یکی از مؤلفه های هویتی ایرانی اسلامی؛

زدودن باورها و ذهنیت های بازدارنده از مصرف کالای داخلی.

۵. پی آمدهای مصرف کالاهای خارجی

۵. پی آمدهای مصرف کالاهای خارجی

متضرر شدن کشور از ورود کالاها؛

بیکاری جوانان و کارگران ایرانی؛

تعطیلی کارخانه ها و کارگروهای تولیدی؛

بروز ناهنجاری های اخلاقی؛

ص: ۱۰۸

نارضایتی کارگران و خانواده هایشان به دلیل حقوق و مزایای اندک؛

افزایش خطرات امنیتی در کشور؛

رکود اقتصاد ملی؛

افزایش وابستگی اقتصادی به کشورهای دیگر .

۶. رسانه و تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

اشاره

۶. رسانه و تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

زیر فصل ها

الف) بایسته های برنامه سازی در رسانه ملی

ب) محورهای محتوایی

الف) بایسته های برنامه سازی در رسانه ملی

الف) بایسته های برنامه سازی در رسانه ملی

آموزش و آگاهی بخشی به مخاطبان و غفلت زدایی از آنان؛

ایجاد فضای سالم و امیدبخش در برنامه ها؛

تلاش برای حفظ آرامش در جامعه؛

احتراز از طرح مسائل تفرقه انگیز و انحرافی؛

ایجاد محیطی مناسب برای تضارب آرا؛

ارتقای بصیرت اقتصادی مخاطبان؛

پرهیز از شعار زدگی و شیوه های تکراری و غیرهنری؛

ترجیح مصالح جمعی بر منابع فردی؛

القای حس غرور ملی و خودباوری.

ب) محورهای محتوایی

اشاره

ب) محورهای محتوایی

زیر فصل ها

یک رسانه و راه های حمایت از تولید ملی

دو رسانه و تولید ملی از دیدگاه آموزه های دین

سه. رسانه و اخلاق کار و تولید

چهار رسانه و حمایت از تولید ملی در خانواده

پنج رسانه و حمایت از تولید ملی در روستا

شش رسانه و حمایت از تولید ملی در جنبه صادرات

هفت رسانه و ارتقای بصیرت مخاطبان در زمینه کار و تولید

یک رسانه و راه های حمایت از تولید ملی

یک رسانه و راه های حمایت از تولید ملی

اول) جلب مشارکت مردم در پیشرفت اقتصادی کشور و حل مشکلات از طریق؛

معرفی کار، تلاش و فعالیت اقتصادی مفید به منزله خدمت و عبادت؛

تحلیل معضلات و مشکلات اقتصادی؛

ص: ۱۰۹

معرفی کار و تلاش مردم و بسترسازی دولت به منزله اصلی ترین عامل رشد اقتصادی کشور؛

معرفی مبتکران و مخترعان و کارآفرینان موفق و متعهد و فعالان اقتصادی؛

تبیین موانع گسترش فعالیت های اقتصادی مردم در طرح های تأکید شده دولت؛

ایجاد انگیزه برای سرمایه گذاری مردم در طرح های تأکید شده دولت؛

تقویت مشارکت عمومی در جهت تحقق اهداف برنامه های رشد و توسعه اقتصادی کشور؛

دوم) زمینه سازی برای افزایش ظرفیت اشتغال مفید و مولد و همچنین گسترش و ارتقای فعالیت های مثبت اقتصادی در کشور.

زمینه سازی برای افزایش تولید؛

زمینه سازی و معرفی راه های افزایش اشتغال، همانند راه اندازی کارگاه های کوچک؛

تبیین کیفیت گسترش صادرات با هدف افزایش اشتغال؛

تجلیل از اشخاص و مؤسسه های تلاشگر در جهت افزایش اشتغال در جامعه؛

آموزش مهارت ها و مشاغل خانگی؛

گسترش اشتغال به وسیله تولید غیر متمرکز؛

تبیین علل و ابعاد بیکاری و فقر؛

ارزیابی و نقد عملکرد مسئولان در کاهش بیکاری و ایجاد اشتغال؛

فراهم سازی زمینه حمایت از تولیدکنندگان داخلی؛

گسترش و تعمیق فرهنگ کارآفرینی و تجلیل از کارآفرینان و تقبیح انفعال در عرصه کاریابی، باتوجه به منابع، ظرفیت ها و امکانات گسترده جامعه؛

ص: ۱۱۰

سوم) تبیین و ترویج روش های کسب استقلال اقتصادی و خوداتکایی در عرصه های محوری اقتصاد

ترویج و حمایت از کالاها و خدمات صادراتی و وارداتی مناسب؛

تبیین راهکارهای وصول به خودکفایی در محصولات استراتژیک و ضروری و همچنین ترغیب و تشویق به آن؛

حمایت از تولیدات روستایی و کشاورزی در سطح وسیع؛

حمایت از تولیدکنندگان و متخصصان داخلی و نوآوری و ابتکار در عرصه کار و صنعت؛

ارایه الگوی صحیح مصرف، متناسب با امکانات تولیدی کشور؛

حمایت و تشویق مردم به مصرف کالاهای داخلی؛

ترویج و ترغیب به افزایش کیفیت محصولات داخلی؛

زمینه سازی و ایجاد انگیزه برای سرمایه گذاری مردمی در طرح های اشتغال زا؛

چهارم) زمینه سازی و حمایت از مبارزه مستمر و برنامه ریزی شده با مفاسد اقتصادی

تبیین آثار ویرانگر رواج رانت خواری در کشور؛

بیان زیان های مخرب تبعیض و طبقاتی شدن نظام اقتصادی جامعه؛

تشریح و تقبیح اشکال مختلف رباخواری، احتکار و گران فروشی؛

حمایت از اقدامات قانونی مبارزه با مفاسد؛

ارزیابی و نقد عملکرد مسئولان مبارزه با فساد اقتصادی؛

مقابله با شبهات نظری و فلسفی در توجیه فساد در دستگاه ها؛

مقابله با شبهات عینی و عملی در انجام فساد در دستگاه ها؛

ص: ۱۱۱

پنجم) طرح و تشریح دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی؛

مقایسه خدمات اقتصادی انجام شده با دوران ستم شاهی؛

تبیین میزان افزایش سطح رفاه عمومی؛

طرح و تشریح افزایش عمران شهری؛

معرفی میزان گسترش صنایع و تولیدات داخلی؛

تبیین و معرفی خدمات انجام شده به مناطق محروم و ضرورت استمرار آن؛

ایجاد روحیه و احساس خودباوری در عرصه های اقتصادی؛

معرفی پیشرفت های صنایع دفاعی، پزشکی، انرژی هسته ای کشور؛

معرفی الگوهای موفق اقتصادی در عرصه های کشاورزی، صنعتی و خدماتی؛

ارزیابی نقادانه عملکرد نظام بانک داری در کشور؛

حمایت از تبیین و تثبیت بانک داری اسلامی؛

معرفی سازمان ها و افراد خدمت گذار مردم در سطوح مختلف سازمانی؛

شناسایی و معرفی مسئولان و شخصیت هایی که با رعایت ساده زیستی مشغول خدمت به مردم هستند؛

معرفی فرصت ها و توانایی های اقتصادی مناطق و محل های مختلف کشور؛

ششم) تبیین و ترویج ضرورت و کیفیت تحقق عدالت اقتصادی در جامعه

تبیین ضرورت ایجاد تعادل در درآمدهای مردم؛

بسترسازی و ارائه راهکارهای مناسب برای رفع محرومیت های اقتصادی؛

تبیین خلاهای قانونی که زمینه ساز سوء استفاده از اموال عمومی هستند؛

تشریح ارتباط استقرار عدالت اقتصادی با امنیت و وحدت ملی.

ص: ۱۱۲

هفتم) تعمیق و ترویج فرهنگ کار، تلاش و ترویج وجدان کاری؛

تقبیح کم کاری و تن پروری و مسامحه کاری، بی تفاوتی و ضعف وجدان کاری؛

تبیین و ترویج اجرای صحیح و دقیق کار؛

تعدیل توقعات و انتظارات جوانان در زمینه اشتغال؛

تقبیح راحت طلبی و پشت میزنشینی برخی جویندگان کار؛

آموزش و اطلاع رسانی در زمینه کسب اشتغال؛

آموزش مهارت ها و حرفه های خاص در دوره نوجوانی و جوانی، همراه با تحصیل به جوانان؛

طرح و تشریح نقش نیروی کار در توسعه کشور، از دیدگاه اسلام؛

تبیین نقش مهم زهد و قناعت بر روند رشد و توسعه اقتصادی ملت ها، به ویژه کشورهای در حال توسعه؛

دو رسانه و تولید ملی از دیدگاه آموزه های دین

دو رسانه و تولید ملی از دیدگاه آموزه های دین

تبیین کیفیت تنظیم امور اقتصادی، بر اساس آیات و احکام اسلام؛

تبیین ضرورت طراحی و ارایه روش های اقتصادی مبتنی بر اسلام؛

ارتقای شناخت عمومی نسبت به شیوه های اقتصادی اسلام؛

تبیین ضرورت اصلاح نظام های اقتصادی در جهت انطباق با ارزش ها و معارف اسلامی؛

تبیین انطباق و تمایز اقتصاد ، با مبانی اسلامی؛

ارزیابی و آسیب شناسی نظام مدیریت اقتصادی کشور از دیدگاه اسلام؛

نقد فرمول ها و راهکارهای اقتصادی سرمایه داری و اثر نامطلوب آن بر روند بیکاری؛

اصلاح ساختار نظام بانکی و بیمه ای کشور، برای هماهنگی بیشتر با ساز و کارهای حکومت دینی.

ص: ۱۱۳

سه. رسانه و اخلاق کار و تولید

سه. رسانه و اخلاق کار و تولید

تبیین و آموزش صحیح مصرف و تقبیح اسراف؛

طرح و تبلیغ ساده زیستی مسئولان؛

ترویج قناعت و ساده زیستی و تقبیح تجمل گرایی و اشراف گری، اسراف و تبذیر؛

تبیین رعایت اخلاق و حقوق در انجام معاملات؛

ترغیب به پرداخت صدقات و انفاق، خمس و زکات؛

تشویق به ایجاد صندوق های قرض الحسنه و توسعه فرهنگ قرض الحسنه؛

تجلیل از الگوهای ماندگار و معرفی جنبه های زندگی بزرگان از پیامبران و صالحان که در کار و تولید موفق بوده اند و نیز الگوهای موجود و معاصر؛

بیان و تقبیح اخلاق اقتصاد سرمایه داری و تقبیح آثار اقتصادی اجتماعی ربا؛

مبارزه با برداشت های غربی و افراطی درباره ثروت، سرمایه و مالکیت؛

ترویج روحیه ایثارگری و فداکاری در کارهای تولیدی و اقتصادی با جهت گیری مبارزه با اقتصاد نظام سلطه و نیز افزایش عزت و اقتدار نظام جامعه اسلامی؛

افزایش روحیه خطرپذیری در فعالیت های اقتصادی بر مبنای توکل و ایمان؛

افزایش اعتماد به کالاهای داخلی و مصرف کالاهای ایرانی با جهت گیری کمک به تولیدکنندگان، کارگران و صنعتگران کشور؛

ترویج اعتقاد به فعالیت های مفید و پرهیز از فعالیت های کاذب اقتصادی؛

تقویت روحیه امید، خودباوری و اعتماد به نفس و اعتقاد به شعار «ما می توانیم».

ص: ۱۱۴

چهار رسانه و حمایت از تولید ملی در خانواده

چهار رسانه و حمایت از تولید ملی در خانواده

اصلاح و ارتقای گرایش ها، آگاهی ها و راهکارهای اقتصادی در خانواده؛

ایجاد انگیزه برای مشاغل خانگی؛

گسترش فرهنگ صرفه جویی و پرهیز از اسراف و تبذیر و معرفی مصادیق آن از دوران کودکی در خانواده؛

ترویج خودکفایی و خوداتکایی در تأمین نیازهای خانواده؛

قبیح شمردن تجمل گرایی، اشرافی گری، چشم و هم چشمی و مدپرستی در خانواده؛

استفاده بهینه و کامل از امکانات و مقدورات خانواده؛

تأکید و توجه به نقش و اهمیت روزی حلال در زندگی و توجه به مواردی نظیر خمس و زکات.

پنج رسانه و حمایت از تولید ملی در روستا

اشاره

پنج رسانه و حمایت از تولید ملی در روستا

زیر فصل ها

الف) ارتقای سطح فرهنگ عمومی، در روستا

ب) ارتقای سطح آگاهی های روستاییان در رابطه با کشاورزی و دامداری

ج) زمینه سازی ارتقای سطح بهره مندی های و جاذبه های روستایی

د) تقویت فرهنگ توسعه کشاورزی

الف) ارتقای سطح فرهنگ عمومی، در روستا

الف) ارتقای سطح فرهنگ عمومی، در روستا

تبیین احکام دینی به ویژه در رابطه با کشاورزی و دامپروری از جمله احکام مربوط به زکات؛

تأکید دائمی بر نقش حیاتی روستا و روستاییان در رونق کشور؛

معرفی و قدرشناسی از کشاورزان نمونه روستایی به منزله الگوهای سخت کوشی و تلاش و همچنین از نخبگان، مفاخر و استعدادهای درخشان روستایی؛

ب) ارتقای سطح آگاهی های روستاییان در رابطه با کشاورزی و دامداری

ب) ارتقای سطح آگاهی های روستاییان در رابطه با کشاورزی و دامداری

معرفی الگوی صحیح استفاده از منابع طبیعی و پیشگیری از اسراف، به ویژه در مورد آب؛

ارائه اطلاعات مفید و ضروری درباره بهبود امر کشاورزی و دامداری و افزایش بهره وری؛

ص: ۱۱۵

آشناسازی روستاییان با روش های تأیید شده و پرهیز آنان از به کار بردن شیوه های آزمون نشده جدید، مثل به کار بردن داروها و مواد شیمیایی و بذرهای تأیید نشده با تغییرات ژنتیکی؛

ارائه گزارش های لازم درباره تجربیات مفید کشورهای مختلف دنیا در امر تقویت مسیر کشاورزی؛

تبیین و تشریح آثار و پی آمدهای بی توجهی به ظرفیت چراگاه ها، جنگل ها و زمین های کشاورزی.

ج) زمینه سازی ارتقای سطح بهره مندی های و جاذبه های روستایی

ج) زمینه سازی ارتقای سطح بهره مندی های و جاذبه های روستایی

ترغیب مسئولان به تمهیدات امر زیربنایی در روستا؛

معرفی علل و عوامل افزایش درآمد در روستا و بهبود سطح زندگی؛

معرفی امتیازها و فرصت های روستاها در جهت جذب و گسترش سرمایه گذاری؛

تکریم نقش ارزشمند روستاها و روستاییان در تولید ملی و استقلال کشور؛

انعکاس موفقیت ها و دستاوردهای جدید کشاورزی و صنعت روستاها؛

د) تقویت فرهنگ توسعه کشاورزی

د) تقویت فرهنگ توسعه کشاورزی

تأکید بر توسعه کشاورزی به عنوان مهم ترین عامل تحقق استقلال سیاسی و اقتصادی کشور؛

تشریح جایگاه و نقش کشاورزی در مقیاس کوچک و غیر متمرکز، در حل مشکل اشتغال و هماهنگی با تحقق ارزش های و عدالت اجتماعی؛

زمینه سازی برای گسترش صادرات محصولات و کشاورزی روستاییان؛

زمینه سازی برای رشد صنایع دستی و ارایه آن در بازارهای داخل و خارج کشور؛

ص: ۱۱۶

تبیین مسائل متعدد مورد نیاز بخش کشاورزی و توسعه روستایی، از نگاه علمی و کارشناسی؛

اطلاع رسانی به هنگام، درباره بازار محصولات کشاورزی و یافته های جدید کاربردی در بخش کشاورزی؛

تصحیح و ارتقای نگرش جامعه نسبت به روستاییان و تشریح جایگاه آنان در تأمین نیازهای اساسی کشور؛

نقد و ارزیابی عملکرد دستگاه های مسئول کشاورزی و پیگیری برای اجرای طرح های مصوب؛

بسترسازی برای تعامل مراکز پژوهشی و آموزشی کشاورزی با دستگاه های اجرایی و فعالان عرصه کشاورزی.

شش رسانه و حمایت از تولید ملی در جنبه صادرات

شش رسانه و حمایت از تولید ملی در جنبه صادرات

تبیین کیفیت حضور فعال و موفق اقتصادی در بازارهای منطقه ای و عرصه های بین اللملی؛

معرفی نمونه های موفق سرمایه گذاران ایران در دیگر کشورها؛

معرفی نمونه های موفق مردمی، در زمینه صادرات کالا؛

معرفی بازارهای مناسب جهانی برای محصولات کشور و استانداردهای آن؛

بیان اهمیت رعایت استاندارد و بهبود سطح کیفی تولیدهای داخلی و کالاهای صادراتی؛

هفت رسانه و ارتقای بصیرت مخاطبان در زمینه کار و تولید

هفت رسانه و ارتقای بصیرت مخاطبان در زمینه کار و تولید

تبیین و تحلیل ضرورت و اهمیت حمایت از تولید ملی برای عموم مردم و قشر فرهیخته از راه بیان موقعیت اقتصادی کشور، وضعیت تحریم ها و فشارهای بین المللی؛

ص: ۱۱۷

اصلاح تلقی های عمومی نسبت به سرمایه، سرمایه دار، تولیدکننده و نیز کار و فعالیت و تلاش اقتصادی در جهت اهداف متعالی دنیوی و اخروی؛

تبیین تأثیرات افزایش حمایت از کار و سرمایه ایرانی در تولید ملی در بخش های تولیدی؛

ارتقای آگاهی های عمومی در زمینه تقدیر معیشت و شیوه تنظیم دخل و خرج، پس انداز و سرمایه گذاری؛

تبیین مفهوم و ارزش کار و تلاش در فرهنگ اسلامی و مقایسه آن با فرهنگ مادی غرب؛

تبیین روش ها و شیوه های مناسب اداره و انجام فعالیت های جمعی و هم افزایی در این زمینه؛

ارتقاء حس مسئولیت پذیری در انجام کارهای تولیدی؛

تبیین آثار نامطلوب بی اعتنایی و بی تفاوتی نسبت به تولید ملی جامعه؛

ترویج ویژگی های لازم برای توسعه مشارکت عمومی و کارگروهی؛

تشویق به تشکیل گروه ها و کارگاه های تولیدی؛

تشریح آثار ویرانگر دلبستگی به قدرت های غربی بر جنبه های مختلف از جمله اقتصاد؛

معرفی عبرت آموزترین نمونه های وابستگی در جهان؛

معرفی اندیشه ها و عملکرد چهره های شاخص در ایجاد وابستگی صد ساله اخیر ایران به غرب؛

تبیین نقش خوداتکایی و رهایی از بند جهانی سازی در حفظ استقلال کشور؛

معرفی و تجلیل از کار آفرینان موفق کشور و نقش آنها در تولید ملی.

ص: ۱۱۸

۱۰.حکایت

اشاره

۱۰.حکایت

زیر فصل ها

حضرت امام خمینی رحمه الله

حضرت امام خمینی رحمه الله

اشاره

حضرت امام خمینی رحمه الله

زیر فصل ها

از تمام وقتشان استفاده می کردند

شبی دو سه ساعت بیشتر نمی خوابیدند

یک بار هم امام را بیکار ندیدم

در فرانسه شبانه روز کار می کردند

فقط چهار تا شش ساعت استراحت داشتند

در کارها خستگی ناپذیر بودند

کوشا بودن آیت الله شهید صدر

پرکاری علامه محقق، آیت الله علی دوانی

از تمام وقتشان استفاده می کردند

از تمام وقتشان استفاده می کردند

یکی از فرزندان امام خمینی رحمه الله چنین نقل می کنند: «یادم هست ما شاید ده پانزده سال تمام تابستان ها که تعطیل می شدیم

به جهت آنکه کوچک بودیم و هوای قم هم گرم بود برای اینکه گرما ما را اذیت نکند و در ضمن خودشان هم آسایشی داشته باشند، برای کار و مطالعه تمام تابستان ها، ایام سه ماهه تعطیلی ما را یا به درکه و یا به محلات و از این جور جاها می بردند. در این مدت یک بار نشد که ما ببینیم ایشان یک جا بروند میهمانی و یا یک روز بروند خیابان. در گاراژ به اصطلاح پیاده که می شدند و به منزلی وارد می شدند، صبح این طرف حیاط فرش می انداختند و مشغول کار بودند تا آفتاب می آمد جلویشان و دیگر موقعی می رسید که با آمدن آفتاب وقت وضو و نماز و ناهار و استراحت بود. عصر دوباره آن طرف حیاط، باز همان فرش را می انداختند و مشغول کار بودند و بدین گونه عملاً به ما نشان می دادند که تا چه حد باید کار و کوشش کنیم».(۱)

۱- جمعی از نویسندگان، کار و تلاش، رمز موفقیت، ص ۱۴۲.

ص: ۱۱۹

شبی دو سه ساعت بیشتر نمی خوابیدند

شبی دو سه ساعت بیشتر نمی خوابیدند

مقام معظم رهبری می گوینـد: «امام علاوه بر اعلامیه ها و سـخنرانی ها، نامه های زیادی نیز به اطراف و اکناف می نوشـتند. فراموش نمی کنم که در سال ۱۳۴۱ه . ش، در ماجرای انجمن های ایالتی و ولایتی، مرحوم حاج آقا سـید مصـطفی می گفت: آقا شبی دو یا سه سـاعت بیشتر نمی خوابنـد و بقیه شب را مشـغول نـامه نوشـتن به علمای بلاد هسـتند. می توانم بگویم امام صـدها نامه به ولایات نوشتند و علمای شهرستان ها را به خطرهایی که به سوی جهان اسلام آغازیدن گرفته بود، آگاه می کردند و نقش اسراییل و امریکا و اینکه هدف آنها حذف اسلام است و نیز این گونه مسائل را تشریح می کردند».

یک بار هم امام را بیکار ندیدم

یک بار هم امام را بیکار ندیدم

حجت الاسـلام رحیمیان می گویـد: «پشـتکار امام با کهولت سـنی که داشـتند، تا بدان حد بود که هیچ کس از نزدیکان ایشان نمی تواند ادعا کند که حتی برای یک بار هم که شده، امام را در حال بی کاری و یا بیهوده گذراندن وقت دیده است.

ما در این مدت که در محضـر امام مشرف بودیم، شاهد بودیم که در زندگی برای امام چیزی به اسم تعطیلی در کار مردم و انقلاب اسلامی وجود ندارد.

برای امام هیچ فرقی بین تابسـتان و زمستان، شنبه و جمعه، عید و غیرعید وجود نداشت و در همه لحظات، ایشان یا مطالعه می کردند یا عبادت و یا گزارش های مختلف را که خدمتشان می رسید، می خواندند».

در فرانسه شبانه روز کار می کردند

در فرانسه شبانه روز کار می کردند

از حجت الاسـلام سـید احمد خمینی نقل شده است: «امام در فرانسه شبانه روز کار می کردند. روزی نبود، مگر اینکه یا سخنرانی و یا مصاحبه ای می کردند و یا اعلامیه ای داشتند. گاهی مصاحبه گران می گفتند

ص: ۱۲۰

که این گونه ندیده اند در اتاقی دو در سه، بدون تشریفات و بیا و برو و بدون میز و صندلی، یک روحانی سخن بگوید و به دنبال آن ایران به جنبش و حرکت درآید».(۱)

فقط چهار تا شش ساعت استراحت داشتند

فقط چهار تا شش ساعت استراحت داشتند

برنامه یک شبانه روز زندگی امام در پاریس به این ترتیب بود که ایشان بین چهار تا شش ساعت خواب و استراحت داشتند و بقیه ساعت ها را به کار مداوم مشغول بودند. امام معمولاً پس از نماز صبح شروع به قرائت قرآن و مطالعه گزارش ها و خبرها می کردند که تا ساعت هشت، مطالعه ایشان ادامه داشت. امام حتی به نامه هایی که از سرتاسر دنیا برای ایشان ارسال می شد، جواب می دادند.

بعد از صرف ناهار، حدود دو ساعت استراحت می کردند و بعد دوباره مشغول به کار می شدند و تا وقت خواندن نماز مغرب و عشا به کار می پرداختند. پس از نماز نیز تا نیمه شب کار می کردند».(۲)

در کارها خستگی ناپذیر بودند

در کارها خستگی ناپذیر بودند

از سید محمد جواد مهری نقل است: «یکی از خدمتگزاران جمهوری اسلامی می گفت: خدمت امام رسیدم و عرض کردم: من از کار کردن خسته شده ام؛ کارهایم خیلی زیاد است و توان انجام آنها را ندارم؛ اگر ممکن است دیگری را به جای من نصب کنید تا من کمی استراحت کنم. امام در پاسخ من فرمودند: اگر بناست کسی دست از کار بکشد و از وظیفه شانه خالی کند، من از شما اولی هستم؛ چون با این سن پیری و خستگی فراوان، بیشتر به آسایش نیاز دارم. من شرمنده شدم و دیگر حرف نزدم».(۳)

۱- جمعی از نویسندگان، کار و تلاش، رمز موفقیت، ص ۱۴۹.

۲- خبرنگار اعزامی روزنامه اطلاعات به نوفل لوشاتو در سال ۱۳۵۷، روزنامه اطلاعات، ۱۳/۱۱/۱۳۷۱.

۳- کار و تلاش، رمز موفقیت، ص ۱۴۷.

ص: ۱۲۱

کوشا بودن آیت الله شهید صدر

کوشا بودن آیت الله شهید صدر

ایشان در جایی گفته است: «آن گاه که به تحصیل اشتغال داشتم، به اندازه پنج طلبه کوشا، کار می کردم. با اینکه در نهایت فقر و نیاز می زیستم، ولی همه چیز را به خاطر درس فراموش می کردم».

درباره ایشان نوشته اند: «مدت تحصیلات ایشان، از آغاز تا انجام در حدود هفده یا هجده سال به طول انجامید. این بزرگوار هر روز به مدت شانزده ساعت به تحصیل و مطالعه می پرداخت».(۱)

پرکاری علامه محقق، آیت الله علی دوانی

اشاره

پرکاری علامه محقق، آیت الله علی دوانی

پرکاری از ویژگی های ممتاز ایشان بود. دو جلد از تألیفات گران قدر ایشان در حوزه مفاخر اسلام، مربوط به علامه مجلسی، در شرایطی تألیف شد که ایشان همه کتاب ها و نوشته هایش در یک اتاق جمع بود. خانه را فروخته و صاحب خانه در حال تحویل گرفتن خانه بود. همه در حال نقل و انتقال بودند و اسناد و مدارک و نوشته ها در کنار ایشان در یک اتاق پخش بود. با وجود سختی ها و فشارها و استرس های روحی مختلف، ضمن اینکه کار نقل و انتقال را دنبال می کرد، این تألیف را به بهترین شکل تحویل داد. اثر دیگری که در شرایطی بسیار دشوار، آن را نگاشت، کتاب ارزنده نقد عمر بود. او در سخت ترین شرایط روحی، به دلیل بیماری همسر گران قدرش که به درگذشت وی انجامید، در حال نوشتن و تألیف بود. در این شرایط نامناسب که کارش متوقف می شد، پس از رفع مشکل، بی درنگ کار را دنبال می کرد. پرکاری ایشان واقعاً یک حرکت بی نظیر بود.(۲)

کار نتیجه بخش ادیسون

کار نتیجه بخش ادیسون

ادیسون برای تکمیل برخی اختراعات خود، شب ها و روزها در آزمایشگاه می ماند و برای آنکه نیروی برق را طوری تسخیر کند که استفاده آن ارزان و

۱- ابوالفضل شکوری، سیره صالحان، صص۴۷۶ و ۴۷۷.

۲- محمد رجبی دوانی، عین بقا، (یادواره چهلمین روز رحلت علامه محقق آیت الله علی دوانی)، ص۲۰۴.

ص: ۱۲۲

آسان باشد، بارها اتفاق می افتاد که دو یا سه روز از آزمایشگاه بیرون نمی آمد و چه بسا غذا خوردن را فراموش می کرد و به چند پاره نان خشکیده اکتفا می کرد.(۱)

وی می گوید: «هیچ یک از اختراعات من محصول تصادف نیست. وقتی باور کنم کاری نتیجه بخش است، خودم را به آن کار می بندم و تجربه بر تجربه می افزایم تا به نتیجه برسم».(۲)

زندگی پاستور یعنی کار

زندگی پاستور یعنی کار

در شرح حال پاستور، دانشمند بزرگ فرانسه می خوانیم که شعار او در طول زندگی، «کار» بود. گاهی چنان سرگرم کار می شد که سر و صدا و غوغای بیرون آزمایشگاه را نمی شنید. حتی هنگامی که قوای مهاجم آلمانی، پاریس را محاصره کردند و صدای توپ های دشمن در شهر پیچید، او متوجه این غوغاها شد.(۳)

مطالعه در کنار کار

مطالعه در کنار کار

دکتر ساموئل کدمن، استاد فلسفه و ادبیات و از نویسندگان پرکار جهان، در دوران جوانی، در معدن با گاری، زغال سنگ حمل می کرد. وی در چهار پنج دقیقه ای که معطل می شد تا گاری پر شود، کتابی از جیب درمی آورد و سرگرم خواندن می شد. معدن چنان تاریک بود، که کسی حتی دست های خود را نمی توانست ببیند. از این رو، او در کنار فانوس کهنه ای می رفت و مطالعه می کرد. روزی به خانه خواهرش آمد و گفت: «دو کتاب به من امانت بده». خواهرش گفت: «یک ماه است که سراغ مرا نگرفته ای. حالا هم برای کتاب آمده ای؟» ساموئل پاسخ داد: «زندگی برای من بدون ناهار آسان است، اما بدون کتاب آسان نیست!»

۱- محمد رجبی دوانی، عین بقا، (یادواره چهلمین روز رحلت علامه محقق آیت الله علی دوانی)، ص ۱۹.

۲- محمد رجبی دوانی، عین بقا، (یادواره چهلمین روز رحلت علامه محقق آیت الله علی دوانی)، ص ۲۲. (با کمی تغییر)

۳- محمد رجبی دوانی، عین بقا، (یادواره چهلمین روز رحلت علامه محقق آیت الله علی دوانی)، ص ۲۲. (با کمی تغییر)

ص: ۱۲۳

این مرد با کوشـش و پشـتکار فراوان خود، از آن معدن تاریک زغال سنگ، به مراتب بالای فرهنگی ترقی کرد و افزون بر شهرت و ثروت، این سعادت را هم یافت که با گفته ها و نوشته هایش، بسیاری از مردم را از گمراهی نجات دهد و به سوی فرهنگ و اخلاق رهبری کند.(۱)

۱- شعبان علی لامعی، حکایت های فرهنگی، صص ۱۱۳ و ۱۱۴.

ص: ۱۲۴

۱۱.ضرب المثل ها

۱۱.ضرب المثل ها

بنده رنج باش و راحت بین.

به راحتی نرسید، آن که زحمتی نکشید.

تا نکاری، نَدْرَوی.

خواهی که رسی به کام، بردار دو گام.

کی فتد صیدی به دامت، تا نریزی دانه ای.

گهر ناید به کف، بی غوص کردن.

کار، نشد ندارد.

اگر گرسنه ای، بار ببر به آسیا.

به کسب کوش که کاسب بُوَد حبیب الله.

بیگاری به، که بیکاری.

روزی به پای خودش نمی آید به تو بگوید سلام.

کار، عار نیست.

کسب کن، تا کاهل نشوی و روزی از خدا خواه، تا کافر نشوی.

گر کار کنی، عزیز باشی.

ص: ۱۲۵

نان را نمی جوند دهن آدمی بگذارند.

بار خود بر کس منه، بر خویش نه.

هرکه خواب است، روزی اش در آب است.

عاقبت کاهلی، خواری است.

درخت کاهلی، بارش گرسنگی است.(۱)

کار را از راهش داخل شو.(۲)

کار را کارفرما می خواهد.(۳)

کارها نیکو شود، اما به صبر.(۴)

کار نیکو کردن، از پر کردن است.(۵)

کار بزرگ مایه عزت است، نه نام بزرگ.(۶)

کار هر بافنده و حلاج نیست

از کمان سست، سخت انداختن

کار هر بز نیست خرمن کوفتن ج

گاو نر می خواهد و مرد کهن.(۷)

کارگر را در کار توان شناخت.(۸)

با اگر و مگر کار درست نمی شود.

بهر یک گل، زحمت صد خار می باید کشید.

تا شب نروی، روز به جایی نرسی.

درخت «اگر» را کاشتند، سبز نشد.

نوش خواهی، نیش می باید چشید.

۱– حیدری ابهری، غلام رضا، امثال و حکم فارسی، صص ۷۱ ۷۵.

۲– امثال و حکم، ج ۳، ص ۱۱۷۸.

۳– داستان نامه بهمنیاری، ص ۴۳۳.

۴– داستان نامه بهمنیاری، ص ۴۳۳.

۵– داستان نامه بهمنیاری، ص ۴۳۳.

۶– داستان نامه بهمنیاری، ص ۴۳۰.

۷– امثال و حکم، ج ۳، ص ۱۱۸۸.

۸– فرهنگ مثل ها، ص ۳۰۸.

ص: ۱۲۶

گوهر طلبی، صدف شکن باش.

رنج، گنج می آورد و کوشش، موفقیت.

ز کار گردد مرد بزرگ و نام آور.

دست بی هنر، کوچه گدایی است.

ناکرده کار، می نتوان زیست کامکار.

بخور نان خود، بر سر خوان خویش.

کار را به کاردان باید سپرد.

از هر فردی، کاری برآید و هر مردی، عملی را شاید».(۱)

۱- حکمت نامه پارسیان، صص ۱۳۷ ۱۴۹.

ص: ۱۲۷

۱۲.پیام کوتاه

اشاره

۱۲.پیام کوتاه

زیر فصل ها

الف) فرهنگ صحیح مصرف، لازمه حمایت از کار و تولید ملی

ب) کار و کوشش لازمه تولید ملی

الف) فرهنگ صحیح مصرف، لازمه حمایت از کار و تولید ملی

الف) فرهنگ صحیح مصرف، لازمه حمایت از کار و تولید ملی

فرهنگ صحیح مصرف؛ یعنی گسترش فرهنگ محاسبه نفس و محاسبه رفتار و کردار و اینکه بدانیم آنچه به ما سپرده شده است، برای چه مقصودی باید مصرف شود.

کار و تولید و مصرف صحیح، پی آمدهای شیرین و پربرکتی در دنیا و آخرت برای انسان دارد. از جمله این پی آمدهای ناب که زندگی انسان به آن وابسته است، عزت و سربلندی است که از ضروریات زندگی مادی و معنوی انسان است. بدون تولید، عزت به دست نخواهد آمد؛ زیرا فقدان آن؛ یعنی ذلت و حقارت انسانها.

برکت خداوند از دستان پرمهر و پرتوان کارگر هوشمند و فهیم ایرانی بر جامعه جاری میشود و موجب قوت و قدرت ایران و ضعف و انزوای دشمنان میگردد. با این فرهنگ درست، نیاز و وابستگی مردم به مستکبران و استثمارگران از بین میرود و فرصتها از نااهلان گرفته میشود.

ص: ۱۲۸

بـدان که انسان صـرفهجو، اضافی دارایی دنیا را به دوش خود حمل نمی کنـد؛ زیرا لـذتی که انسان از داشـته هایش میبرد، به اندازه نیـازی است که به آن دارد. وقتی نیـاز انسان برطرف شـد، دیگر از آنچه دارد، لـذت نخواهـد برد، بلکه آن را تحمل خواهـد کرد و جسم و روح او برای کشیدن بار غیرضروری، دچار زحمت خواهد شد و آرامش و آسایش خود را از بین خواهد برد.

در جوامعی که تولید و فرهنگ صحیح مصرف در آن نهادینه نشده است، تجاوز به حریم و حقوق دیگران افزایش مییابد. در چنین جوامعی، آمـار جرایم اقتصـادی و رشـد غیرطبیعی طلبکاریها و بـدهکاریها بیشتر میشود. در نتیجه، حکومت برای سامان بخشـیدن به اوضاع جامعه باید هزینههای سنگینی را از سرمایه ملت بپردازد.

آنچه افزون بر نیاز در صـندوقها و انبارها نگهداری میشود، در حقیقت سرمایه های راکدی است که آسایش و آرامش صاحبانش را از بین میبرد، هرچند این افراد از اعتراف به این حقیقت خودداری و اظهار خوشبختی و آسایش کنند.

کـار و تولیـد، ویژگی مردان بزرگی است که همواره به اهـداف بلنـد می اندیشـند و برای پرواز بر بلنـدترین بـام هستی برنـامهریزی میکنند.

بدون بسیاری از وسایل و لوازم خارجی که ما برای خویش فراهم آوردهایم، میتوان شاد بود و احساس آرامش و آسایش کرد؛ زیرا بسیاری از نیازها، اغلب، نتیجه افکار و برداشتهای غلط اجتماعی است.

بـا تولیـد بیشتر سـرمایههای فردی و اجتمـاعی حفظ و اقتصاد زنـدگی در هنگام رویارویی با مشـکلات، بیمه میشود. از نظر روحی و روانی نیز می توانیم با کمک به نیازمندان، به شادی معنوی برسیم.

ص: ۱۲۹

با ترویج فرهنگ کار و تولید، بنیان زندگی بر پایه محکم و استوار نگه داشته میشود و جامعه از آسیب، جرمهای اقتصادی و پی آمدهای زیانبار آن محفوظ میماند.

با کار و تولید، بالاترین وظیفه انسانی خود در برابر خداوند را که همان شکرگزاری و احترام به نعمتهای بیپایان اوست به جا میآوریم.

با تلاش و کوشش بی وقفه، چرخ اقتصاد ما در مسیر پرفراز و نشیب زندگی و در رویارویی با حادثهها و اتفاقهای پیشبینی نشده، همواره در حرکت خواهد بود.

با مصرف صحیح و استفاده بیشتر از کالاهای ایرانی و نیز افزایش تولید ملی، منابع ملی کشور، برای نسل های آینده نیز باقی خواهد ماند.

درآمد زندگی مانند چشمه آبی است که در بستر رود به جریان میافتد. چنانچه این آب مهار نشود، هدر میرود، ولی اگر در جای مناسبی سد زده شود و با محاسبه دقیق، مقدار ورودی آن، تعیین و بر همان اساس، راه های خروجی اندازهگیری شود، نه تنها آبی هدر نمیرود، بلکه با برنامه ریزی درست و مناسب میتوان از آن استفاده بسیاری کرد.

با کار و تولید بیشتر، ارزش آنچه به ما سپرده شده است، می دانیم و دقت خواهیم کرد در چه راهی باید صرف شود.

زیباترین روش در زندگی، میانهروی در هر شرایطی است.

برای تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی باید آمادگی هر نوع از خودگذشتگی را داشته باشیم.

اگر در امر معاش، از قدر کفایت گذشتیم و در پی چیزهایی مازاد بر نیاز و غیرضروری بودیم، بیشک، دچار مصرفگرایی شدهایم.

انسان امروزی بر اثر نادیده گرفتن فرهنگ صرفهجویی، دچار معضل کمبود کار و بهره اقتصادی و بحران های مالی شده است.

ص: ۱۳۰

شگفتآور است که انسان برای کسب مال دنیا و مصرف بیشتر، خود را به رنج میافکند، در حالی که بی نیازی و توانگری در قناعت است.

هیچ گاه آرامش با مصرف بیشتر به دست نخواهد آمد؛ زیرا حقیقتی به این معنا در هستی آفریده نشده است.

از آفتهایی که روح انسان را تهدید میکند، احساس نیازی است که در بسیاری از موارد، حقیقی و ضروری نیست.

مؤمن، همواره معنویات را محور اصلی زندگی خود قرار میدهد. از این رو، هیچگاه احساس کمبود نخواهد کرد.

ارزش صرفهجویی، به تعالی معنوی است که در شخص میآفریند و به مقامهای انسانی که برای او به ارمغان میآورد.

آیا چنین نیست که شادمانی دلهای ما فدای آرزوهایی شده است که از به دست آوردن آنها جز رنج، بهره دیگری نبردهایم؟

هر چه بیشتر مصرف بهینه داشته باشیم، زندگی آرامتر، آسانتر و شادتر خواهد بود و ما آسودهتر و سبکبالتر خواهیم برد.

فرهنگ کار و تولید، ضامن حیات جوامع انسانی در صلح و صفا و صمیمیت و رشد و کمال است.

اصلاح الگوی مصرف؛ یعنی مدیریت نفس اماره در آدمی.

قلب آرام و مطمئن، از آثار تلاش و کوشش است که موجب جاری شدن چشمههای لذت و خوشبختی از قلب انسان به جسم و روح او خواهد شد.

خرید و مصرف بسیار، انسان را به نگهبانی شبانهروزی و کارگری دایمی تبدیل میکند، بدون اینکه حق مرخصی برای او وجود داشته باشد.

کار و تلاش و تولید و استفاده بهینه از نعمتهای الهی، موجب نزول رحمت و نعمت لایزال خداوند میشود و رشد و پیشرفت مادی و معنوی را در پی خواهد داشت.

ص: ۱۳۱

چه نیکوست انسان با مصرف درست و براساس معیار اسلامی، در ردیف سپاسگزاران خدا قرار گیرد و از صف ناسپاسان دوری کند.

در هر مقام و موقعیتی که هستید، میتوانید نوع و چگونگی مصرف خود را تغییر دهید.

اگر خانم خانهدار هستید، کمی به عملکرد خود در خانه دقت کنید. سرنخهای اصلی حساسیتهای خود را نسبت به شیوه مصرف کالاها و مواد خوراکی داخل خانه پیدا کنید.

شما میتوانید با همان لباسهای مناسبی که پیشتر خریدهاید و هم دوام خوبی دارد و هم شکل ظاهری مناسبی، میهمانیهای خود را برگزار کنید. سادگی، تمیزی و شیک بودن هیچ منافاتی با یکدیگر ندارند.

چه اشکالی دارد انسان برای میهمان یک نوع غذای خوب، مقوی و با تزیینات زیبا فراهم آورد تا او هم با شما احساس راحتی کند و بیشتر به هم سر بزنید؟!

راحتی و آرامش شما در گروی نگاه منطقی و ساده شما به زندگی است. این نکته را در هر زمینهای و در هر موضوعی امتحان کنید. در تهیه نوشت افزار برای بچهها، تهیه پوشاک برا ی آنها، تهیه خوراک برای خانواده، نوع وسیله نقلیه و سفر، سختگیری نکنید تا زندگی همراه با آرامش و رضایتی داشته باشید.

تنظیم مصرف فردی به معنای هدایت مصرف کل جامعه است.

زندگی قناعتآمیز در کنار کار و فعالیت اقتصادی، موجب جای گزینی اصل تعادل در مصرف میشود.

جامعهای که از نظر مصرف، آموزش دیده است، با رعایت صرفهجویی و اعتدال به بهرهبرداری کامل از فرآوردههای خود میپردازد.

ص: ۱۳۲

شناخت شیوه‌های صحیح مصرف و رعایت آن و قدرت تشخیص ضرورتها و اولویتها بر مصرفها و نیازهایی که در ردیف بعدی از نظر اهمیت قرار دارند، از مسائل بسیار مهمی است که باید در سطح وسیعی از جامعه آموزش داد.

جامعه سالم در هر مرحله از بهره‌وری و استفاده از منابع، به نیازمندی ها و مصالح عموم مردم و همچنین نسلهای آینده توجه دقیق دارد.

صرفه‌جویی در مصرف، درست مصرف کردن، کم مصرف کردن و مصرف اقتصادی هر چه هست، یک مفهوم بیشتر نیست و آن، در نظر گرفتن صرفه و صلاح همگان در مصرف است.

صرفه‌جویی، باور و تفکری است که در نهایت به صلاح جامعه بشریت، زمین و زمانی است که خداوند برای زندگی کردن در اختیار ما گذاشته و در حقیقت، شکرگزاری به درگاه الهی است.

ب) کار و کوشش لازمه تولید ملی

اشاره

ب) کار و کوشش لازمه تولید ملی

زیر فصل ها

ضرورت کار و کوشش

آماده کردن نفس برای کار و کوشش

کار آگاهانه

پرکاری، همراه با تدبیر و سازمان دهی

شکوفایی استعدادها با کار و تلاش

واقعیت کار، نه آرزو و پندار

مبلغ بی عمل نباشیم

فایده های کار

استمرار کار

تدبیر در مقدمات کار و ارزیابی عاقبت آن

راهکار، وسایل و زمان مناسب جهت نتیجه بخش بودن کار

پرهیز از کارهای بیهوده

اهمیت اراده

ضعف اراده، آفت کار و موفقیت

پشتکار و عزم راسخ، عامل ابتکار و نوآوری

موفقیت، نتیجه تلاش و کوشش

ضرورت کار و کوشش

ضرورت کار و کوشش

برای آنکه از گوهر وجود خویش استفاده کنید و به اهداف بزرگ و ارزشمند برسید، باید به کار و کوشش بپردازید و در این زمینه کوتاهی نکنید.

شما نیز برای رسیدن به اهداف الهی و ارزشمند خود بی وقفه تلاش کنید، که کار و کوشش در این راه، ضروری و بی بدیل است.

آماده کردن نفس برای کار و کوشش

آماده کردن نفس برای کار و کوشش

کار و کوشش باید با میل حقیقی انجام شود؛ زیرا اگر با اکراه نفسانی همراه باشد، آثاری منفی به بار می آورد که گاه از سود آن بیشتر است.

ص: ۱۳۳

بنابراین، تلاش و فعالیت سنگین، برای آن دسته از افراد مفید است که از نظر نفسانی، میل و آمادگی لازم را دارند و افرادی که این گونه نیستند، باید ابتدا این آمادگی را در خود ایجاد کنند. در عین حال، نباید از تلاش و کوشش، به دلیل آنکه مطابق میل ما نیست، دست برداریم. بزرگان دین، در راه رسیدن به اهداف عالی و مقاصد بزرگ خود، با تلاش و کوشش های فراوان، نفس خود را تابع عقل خود ساخته و بر همین اساس، توانسته اند به درجات عالی علم و عمل دست یابند. آنان در برابر توفان های ویرانگر، هیچ گاه از پای ننشستند، بلکه همواره همچون کوه استوار ایستادند و همچنان به استقامت و تلاش خود ادامه دادند.

کار آگاهانه

کار آگاهانه

از شرط های اصلی نتیجه بخش بودن کار و فعالیت، آگاهی درباره آن است. امام علی علیه السلام می فرماید: «انسان بصیر و دل آگاه، از ابتدای کار می داند که نتیجه آن به نفع اوست یا به زیان او».(۱)

پرکاری، همراه با تدبیر و سازمان دهی

پرکاری، همراه با تدبیر و سازمان دهی

تلاش، فعالیت و پرکاری، از ویژگی های انسان های خودساخته و مؤمن است. آنان به دلیل ایمان و اعتقاد راسخی که به راه و هدف خود دارند، هیچ گاه تسلیم ناملایمت ها و مشکلات نمی شوند و در کار و فعالیت خود، ثابت قدم اند. به این نکته نیز توجه دارند که پرکاری باید باتدبیر و آگاهی همراه باشد تا مانع بروز اشتباه شود.

شکوفایی استعدادها با کار و تلاش

شکوفایی استعدادها با کار و تلاش

کسی که درصدد است استعدادهایش شکوفا شود و به خواسته هایش جامه عمل بپوشد، باید کار کند. شخصیت انسان از طریق کارهایی که انجام می دهد، کامل تر می شود. بنابراین، تنها راه رسیدن به خواسته ها، کار و تلاش است.

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۵۴.

ص: ۱۳۴

واقعیت کار، نه آرزو و پندار

واقعیت کار، نه آرزو و پندار

از نگاه اسلام، تنها آرزوها و آرمان هایی ارزشمندند که عملی و تحقق پذیر باشند. ازاین رو، از مسلمانان خواسته شده، به جای آرزوهای موهوم و خیال پردازی های بی اساس، به کارهایی بپردازند که انجام آنها در واقعیت میسر است.

مبلغ بی عمل نباشیم

مبلغ بی عمل نباشیم

یکی از نشانه های ارج نهادن اسلام به کار و تلاش، آن است که از مسلمانان خواسته است با کردار، دیگران را به کار یا اندیشه ای دعوت کنند نه با گفتار؛ زیرا کردار، گویاتر و اثرگذارتر از گفتار است و عمل افراد، بزرگ ترین مُبَلغ برای هر اندیشه یا دعوتی است.

فایده های کار

فایده های کار

کار، افزون بر اینکه از نظر اقتصادی انسان را خودکفا می کند، چرخ های تمدن بشری را نیز به حرکت درمی آورد و زمینه بهره مندی از نعمت های خدادادی را فراهم می سازد و روح امید را در انسان می دمد. از همه مهم تر اینکه سلامت جسمی و روانی وی را تأمین می کند.

استمرار کار

استمرار کار

در صورتی کار و تلاش، نتیجه بخش است که ادامه یابد تا به پایان و به نتیجه رسد، چون شروع کار، آسان است و بسیاری از دشواری ها در ادامه کار، نیمه راه آن رخ می دهد.

تدبیر در مقدمات کار و ارزیابی عاقبت آن

تدبیر در مقدمات کار و ارزیابی عاقبت آن

بر همگان لازم است که پیش از تصمیم گیری و اقدام به هر کار، درباره آن، نتیجه و راه کارها و...، مطالعه دقیق کارشناسانه و تدبر کنند، سپس کار را انجام دهند.

ص: ۱۳۵

راهکار، وسایل و زمان مناسب جهت نتیجه بخش بودن کار

راهکار، وسایل و زمان مناسب جهت نتیجه بخش بودن کار

برای به نتیجه رسیدن کار، باید از راهکارها و ابزار و امکانات مناسب بهره گرفت. همچنین در زمان مناسب اقدام کرد. اقدام به کار پیش از زمان مناسب آن، همانند چیدن میوه پیش از رسیدن آن است.

پرهیز از کارهای بیهوده

پرهیز از کارهای بیهوده

کسی که سرمایه گران بهای عمر خویش را قدر بداند، آن را برای کارهای پوچ و بیهوده صرف نمی کند؛ زیرا این کار، در حقیقت نابود کردن قسمتی از جوهر زندگی است.

اهمیت اراده

اهمیت اراده

اراده، عامل اساسی در تحولات و انقلاب های اجتماعی است. خواه این اراده از ناحیه فرد پدید آمده باشد یا از سوی اجتماع، ولی اهمیت و ارزش اراده فرد بیشتر است؛ زیرا این رهبرانند که قدرت های ملی را به سوی هدف های سعادت بخش و مطلوب، رهنمون می گردند و حرکت و جنبش یا وسیله تحقق آمال درخشان و پرشکوه برای جامعه رقم می زنند.(۱)

برخی افراد، قدرت و اراده بالا رفتن از نردبان ترقی را ندارند؛ گویی منتظرند کارهای سخت و پرمشقت را که خود زمینه ساز تعالی و ارتقاست، دیگران برایشان انجام دهند. اگر برای عملی شدن خواسته های خود، فعالیت را آغاز نکنند و در آن راه فداکاری نکنند، پس چه چیز می تواند وسیله تحقق آمال آنها شود؟(۲)

ضعف اراده، آفت کار و موفقیت

ضعف اراده، آفت کار و موفقیت

با سستی اراده، زندگی انسان در شئون مختلف، حتماً با شکست پایان می یابد و بدبختی ها به علت خاموشی اراده، جان می گیرند. نه استعداد و نه

۱- مجتبی موسوی لاری، رسالت اخلاق در تکامل انسان، ص ۴۰۲ (با اندکی تغییر).

۲- مجتبی موسوی لاری، رسالت اخلاق در تکامل انسان، ص ۴۰۳ (با اندکی تغییر).

ص: ۱۳۶

نبوغ، هیچ کدام نمی توانند جای اراده نیرومند را بگیرند. چه فایده دارد انسان دارای استعدادها و مواهب فوق العاده باشد، اما در راه رسیدن به مقصود، از آنها استفاده نکند. دانش و معلومات کافی به درد نمی خورد، مگر آنکه شخص این سرمایه را به کمک اراده در راه وصول به هدف خود به کار گیرد. فکر کنیم اگر نوع بشر فاقد عزم و اراده بود، چه حالی پیدا می کرد و کره زمین چه شکلی به خود می گرفت و قانون تکامل و ترقی در کجا اجرا می شد؟(۱)

پشتکار و عزم راسخ، عامل ابتکار و نوآوری

پشتکار و عزم راسخ، عامل ابتکار و نوآوری

ابتکارات و کشفیات انسانی، همه مرهون اراده مردانی بوده است که با پشتکار و عزم استوار، موانع و مشکلات را از پیش پای خود برداشته و در نتیجه، به پیروزی های درخشان رسیده اند. سختی ها و دشواری ها، در برابر نبوغ و اراده کسی که شکست را نمی شناسد، محکوم به فناست.(۲)

موفقیت، نتیجه تلاش و کوشش

موفقیت، نتیجه تلاش و کوشش

موفقیت، فرمول خاصی ندارد که کسی پنهانی آن را کشف کرده باشد، بلکه موفقیت نتیجه طبیعی تلاش و کوشش است. در این جهان، مردانی در صف اول قرار می گیرند و از میان موانع و مشکلات به سلامت می گذرند که دارای اراده ای نیرومند باشند و همچون عقاب، از تندبادها، برای پرواز به نقاط بلند و مدد گیرند. افرادی که ابتکار دارند، هیچ شکست و مشکلی در تصمیم آنها خللی وارد نمی کند، بلکه شکست ها و سختی ها را وسیله ای برای پیروزی می دانند و روحیه شان در تنگنای سختی ها پرورش می یابد.(۳)

۱- مجتبی موسوی لاری، رسالت اخلاق در تکامل انسان، ص ۴۰۴.
۲- مجتبی موسوی لاری، رسالت اخلاق در تکامل انسان، ص ۴۰۴. (با تغییر).
۳- مجتبی موسوی لاری، رسالت اخلاق در تکامل انسان، ص ۴۰۶ (با تغییر).

ص: ۱۳۷

انضباط از لوازم ضروری کار است. منظم باشید تا بتوانید هر مسئله ای را به سرعت و به موقع درک کنید و احساس پویایی و نشاط بر وجود شما حکم فرما شود.

درباره کارهایی که درصدد انجام آنها هستید، تمرکز کنید و اجازه ندهید هیچ چیز، شما را از تمرکز بر روی آنها منحرف کند.

در کارها بایـد اعتماد به نفس داشـته باشـیم و به توان خود تکیه کنیم. ثابت قدم بودن و همت داشـتن، از امتیازاتی است که همواره باید برای به دست آوردن، حفظ و تقویت آن تلاش کرد.

کاری خوب است که نهایت خوشی و آرامش را برای بیشترین افراد فراهم آورد.

ص: ۱۳۸

۱۳. جملات قصار درباره کار و تولید

اشاره

۱۳. جملات قصار درباره کار و تولید

زیر فصل ها

کار حقیقی

کار، کلید خوشبختی

کار حقیقی

کار حقیقی

تنها «تولید» کار نیست، برنامه ریزی نیز کار است.

«مادام کوری»

کار هرچه سخت باشد، بیکاری از آن سخت تر است.

«اسکار وایلد»

اساس اقتصاد جهانی بر کار بنا شده است.

«کارل مارکس»

یا کاری را شروع نکن یا برای انجام دادن آن از همه نیروی خود استفاده کن.

«گوته»

کار را شروع کن، علاقه برای انجام دادن و اتمام آن پیدا خواهد شد.

«آندره ژید»

هرچه کار تو مهم تر باشد، دشمنانت بیشتر خواهند بود.

«شکسپیر»

کار امروز را به فردا نسپار؛ چون برای فردا هم کار هست.

«برتراند راسل»

ص: ۱۳۹

کسی که از کار می گریزد، از زندگی می گریزد.

«هنری فورد»

سعادت و ثروت هر ملت، بسته به نیروی کار مردم آن است.

«آدام اسمیت»

هر عملی کار است، ولی کار اصلی کار سازنده است.

«موریس مترلینگ»

کار حقیقی آن است که هم برای کننده آن دارای منافع باشد و هم برای دیگران... .

«والت دیستی»

هیچ کوششی بدون نتیجه و پاداش نیست.

«مونتسکیو»

کوشش، دقت و مقاومت، سه رکن اصلی هر پیروزی محسوب می شوند.

«شوپنهاور»

آنچه نزد الله و اولیاءالله پسندیده است، کوشش در امور خیر است.

«ابن سینا»

کوشش و مداومت را باید از طبیعت و مظاهر طبیعت آموخت.

«ویکتورهوگو»

همه پیشرفت های بشر در زمینه های مختلف، در پرتو کوشش بوده است.

«ماکسیم گورکی»

هر کوشش مزدی دارد که سرانجام به کوشنده خواهد رسید.

«فارابی»

بزرگ ترین دشمن کوشش، یأس و اندوه است.

«آندره وزالیوس»

کوشش را باید از قهرمانان آموخت. آن قدر شکست می خورند تا قهرمان شوند.

«وینستون چرچیل»

ص: ۱۴۰

در زندگی، همه می کوشند، اما کسانی موفق می شوند که عاقلانه می کوشند.

«هانس کریستین آندرسن»

کوشش مقدس، کوششی است که در راه تأمین رفاه و آسایش دیگران صرف شود.

«مهاتما گاندی»

اگر کوشش نبود، بشر به این درجه از تمدن نمی رسید.

«ژان پل سارتر»

تو امروز «حتماً» کوشش کن، «شاید» فردا موفق شوی.(۱)

«فرانتس کافکا»

کار، کلید خوشبختی

اشاره

کار، کلید خوشبختی

آب که قطره قطره می چکد، با پایداری و سماجت، سنگ بزرگ را سوراخ می کند. موش با پشتکار و استقامتش، به پاره کردن رشته محکم سیم موفق می شود و ضربات پی در پی تبر کوچک، درخت کهن را سرنگون می کند.

«فرانکلین»

آدم تنبل و بیکار، نه تنها وقت گران بهای خود را هدر می دهد، بلکه اساس تمدن و زندگی دیگران را هم به هم می زند.

«کومرسون»

اراده های ضعیف، همواره به صورت حرف و گفتار خودنمایی می کنند، ولی اراده قوی جز در لباس عمل و کردار ظهور نمی یابد.

«گوستاولوبون»

از جمله فواید کار، این است که روزها را کوتاه و عمر را دراز می کند.

«دیدرو»

۱- حبیب الله شاملویی، بزرگان چه گفته اند، صص ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۶۴، ۲۶۵، ۳۰۵، ۳۰۶.

ص: ۱۴۱

اشخاص جدی و فعال، طوری به کار کردن عادت دارند که بیکاری باعث صدمه و عذاب آنان می گردد و اگر برحسب اتفاق از شغل و رشته مخصوص به خود باز بمانند، به حکم اجبار، مشغله ای دیگر برای خویش تدارک می بینند.

«اسمایلز»

اگر خواهان آسایش و راحتی نفس خود هستی و به سلامت فکر و بدن خود علاقه داری و می خواهی از زیر بار غم و اندوه بیرون بیایی، به این دستور مختصر رفتار کن: «هیچ وقت تنها و بیکار منشین».

«پورتن»

اگر کار را به قسمت های کوچک تقسیم کنیم و جزء به جزء انجام دهیم، هیچ گاه دشوار نیست.

«هانری فورد»

انسان، فرزند کار و زحمت خویش است.

«داروین»

خود را به چیزهای کوچک گرفتار کردن، از کارهای بزرگ بازماندن است.

«کنفوسیوس»

برای قلب ما، آرامشی بهتر از آنچه در محیط کار هست، میسر نیست.

«دوک رولوی»

بدبختی آدم از جهل نیست، از تنبلی است.

«دیل کارنگی»

بدون کار، هر نوع زندگی فاسد می شود.

«کاموس»

برای پیشرفت و پیروزی، سه چیز لازم است: اول پشتکار، دوم پشتکار، سوم پشتکار.

«لرد آدیبوری»

ص: ۱۴۲

به هرکس کاری واگذار کنید که برای آن ساخته شده باشد. در این صورت، چنین شخصی از کارش لذت خواهد برد و مانند گل شکفته خواهد شد.

«جون روسکین»

بیکاری، نه تنها موجب پریشانی فکر و ناراحتی خیال است، بلکه پشیمانی و کدورتی همیشگی و باطنی پدید می آورد.

«شیللر»

پیروزی با کسانی است که بیش از دیگران پشتکار دارند.

«ناپلئون»

تا آنجا که ممکن است کارت را امروز خوب انجام بده. باشد که فردا باز قدمی رو به جلو برداری و کارت را بهتر انجام دهی.

«نیوتن»

تا زنده ام لحظه ای آرام نخواهم گرفت. راحتی کردن و مردن، نزد من یکی است.

«ناپلئون»

تنها مدرسه ای که علم و معرفت حقیقی را در آن می آموزیم، مدرسه دنیاست که در آن، دو معلم زحمت و کوشش، به انسان درس گران بهایی یاد می دهند.

«هیوملر»

تنبلی، بلاـ و آفت بشر است. همان طور که زنگ آهن را می خورد و آن را فاسد می سازد، بطالت نیز قلب افراد و ملت ها را می خورد و آنها را از صفحه وجود محو می سازد.

«فرانکلین»

حتی در مواقعی که هیچ کاری نداشته ام، پیش خود فکر می کرده ام، نباید وقت را بیهوده تلف کرد.

«ناپلئون»

ص: ۱۴۳

سر چشمه همه فسادها بیکاری است شیطان برای دست های بیکار، کار تهیه می کند.

تنگ دستی به درِ خانه مرد زحمت کش نزدیک می شود، ولی هرگز جرئت ورود به درون خانه را ندارد.

«فرانکلین»

کار هرچه سخت و مشکل باشد، صدمه و اذیتی به شخصی نمی رساند، ولی وقتی یکنواخت و خسته کننده و خالی از امیدواری بود، بدترین شکنجه روح و جسم می شود.

«اسمایلز»

کار، پزشک طبیعت است و برای خوش بختی آدمی ضرورت دارد.

«جالینوس»

کار و کوشش، ما را از سه عیب دور می دارد: افسردگی، دزدی و نیازمندی.

«ولتر»

کار کن پیش از آنکه نیازمندی، تو را به کار وادارد.

«فرانکلین»

کار نه فقط هزینه زندگی را تأمین می کند، بلکه زندگی کردن را هم به انسان می آموزد.

«هانری فرد»

من باید خود را در کار غرق کنم، وگرنه کمرم زیر بار ناامیدی درهم خواهد شکست.

«تینسون»

من مشهور نشدم مگر به واسطه کار و کوشش، و اگر از عملی خسته می شدم، تفریح و رفع خستگی را در اشتغال به کاری دیگر جست وجو می کردم.

«نیوتن»

ص: ۱۴۴

وقتی به کاری مصمم شدی، دیگر درهای شک و تردید را از هر سو ببند.

«نیچه»

هر جا وسایل تنبلی و تن آسایی کمتر فراهم است، آنجا بهتر کار انجام می شود.

«دورویل»

یک روز بیکاری، چون یک شب بی خوابی، خسته کننده است.

هر کار بزرگ در آغاز، محال به نظر می رسد.

«کارلایل»

اگر برای انجام دادن هر کاری تصمیم بگیرید، نصف آن کار را انجام داده اید.

«ابراهام لینکلن»

هنگام شروع کار، به اندازه کافی غور و دقت کنید تا در میان کار، تردیدی به شما دست ندهد.(۱)

«نوسلن»

کار و آسایش

کار و آسایش

کار امروز به فردا افکندن، از کاهلی تن است.

«ابوالفضل بیهقی»

کار، بهترین درمان دردهاست.

«فرانسواماری ولتر»

کارت را امروز خوب انجام بده. باشد که فردا کارت را بهتر انجام دهی.

«نیوتن»

کار جسمانی، رنج روح را از بین می برد.

«لارشفوکولد»

کار را نیک انجام دادن، ولی دل بدان نبستن، عین پرهیزکاری است.

«گیتا»

۱- غلامرضا ذوالفقاری، رهنمون، صص ۶۲۳ ۶۲۵.

ص: ۱۴۵

کار سخت صدمه نمی زند، ولی کار یکنواخت بدترین شکنجه روح است.

«اسمایلز»

کار فردا را امروز برنامه ریزی کن.

«استیون کاوی»

کار کنید تا به آسایش برسید و بکوشید تا به موفقیت نائل شوید.

«توماس»

اگر کارها بر اساس استعداد تقسیم نشود، در واقع همه بیکارند.

«ولتر»

کاری را انجام دهید که به آن عشق می ورزید.

«وین دایر»

کاری که وظیفه و صمیمیت در آن دخالت دارد، خلل پذیر نیست.

«شکسپیر»

کاری که همیشه به یک شیوه انجام گیرد، پیشرفت و رشدش ناممکن خواهد بود.(۱)

«وین دایر»

۱- رضا سمیعی، جام اندیشه (فرهنگ سخنان خردمندان، جاودانان و بزرگان ایران و جهان)، صص ۳۲۳ ۳۲۵.

ص: ۱۴۶

۱۴. اشعار

اشاره

۱۴. اشعار

زیر فصل ها

الف) ارزشمندی کار و تلاش

ب) توصیه به کار و کوشش

د) ثمره سعی و تلاش

ه) دانش محوری

و) بایسته های کار و تلاش مفید

ح) تخصص مداری در کار

الف) ارزشمندی کار و تلاش

اشاره

الف) ارزشمندی کار و تلاش

زیر فصل ها

عبادی بودن کار

هستی انسان با کار

اهمیت کار

کار و هماهنگی با جهان هستی

عبادی بودن کار

عبادی بودن کار

خسرو اگر دین طلبی، کار کن

طاعت یزدان کن و بسیار کن

کار چنان کن که به هنگام کار

از در یزدان نشوی شرمسار

امیر خسرو دهلوی

هستی انسان با کار

هستی انسان با کار

پس ز هر نفسی فروغی ممکن است

چون به فعل آید، توانی گفت هست

گرشاسب نامه

اهمیت کار

اهمیت کار

بر در حق هر که کار و بار ندارد

نزد حق او هیچ اعتبار ندارد

ص: ۱۴۷

به از صانع، به گیتی مقبلی نیست

ز کسب دست بهتر حاصلی نیست

به روز اندر پی سامان خویش است

چو شب در خانه شد، سلطان خویش است

خورد بیش و کم آن مایه که خواهد

به روز افزاید آنچه از وی بماند

به دور از سبلت(۱) هر دون و هر خس

تن آسوده ز بیم و منت کس

رسد صد برکت از کسب حلالش

بیفزاید خدا در کسب و مالش

چو شب شد، خفت ایمن در شب تار

چو روز آید رود باز از پی کار

ناصر خسرو

به کوی نیک دلان نیست جز نکویی راه

به سوی کاخ هنر، نیست غیر کوشش در

پروین اعتصامی

به قدر آنکه علم و کار داری

بدان ارزی، بدان مقدار داری

نظامی

افتخار بشر به کار بود

جز به کار، افتخار نتوان کرد

حاصل عمر آدمی کار است

حاصل عمر، خوار نتوان کرد

هادوی بیرجندی

کار و هماهنگی با جهان هستی

کار و هماهنگی با جهان هستی

هر ذره که هست، اگر غباری است

در پرده مملکت به کاری است

نظامی

خرامیدن لاجوردی سپهر

همی گِرْد گردیدن ماه و مهر

مپندار کز بهر بازیگری است

سراپرده ای این چنین سَرسری است

در این پرده یک رشته بیکار نیست

سررشته بر ما پدیدار نیست

۱- سبلت: لاف گفتن، تفاخر کردن.

ص: ۱۴۸

ب) توصیه به کار و کوشش

اشاره

ب) توصیه به کار و کوشش

زیر فصل ها

کوشش در امور

کوشش در امور

کوشش در امور

رهایی ده به کوشش، بسته ای را

به مرهم پرورش کن خسته ای را

به کوی نیک دلان نیست جز نکویی راه

به سوی کاخ هنر نیست غیر کوشش در

پروین اعتصامی

مردان رسیده اند ز کوشش به مدعا

صائب تو نیز کوشش مردانه پیش گیر

صائب

رهایی ده به کوشش بسته ای را

به مرهم پرورش ده خسته ای را

ناصر خسرو

زکوشش به هر چیز خواهی رسید

به هر چیز خواهی کماهی رسید

ملک الشعرا بهار

یک زمان بیکار نتوانی نشست

تا بدی یا نیکی ای از تو نجست

این تقاضاهای کار از بهر آن

شد موکل تا شود سرت عیان

ورنه کی گیرد گلابه(۱) تن قرار

چون ضمیرت می کشد آن را به کار

تاسه(۲) تو آن کشش را شد نشان

هست بیکاری چو جان کندن عیان

پس گلابه تن کجا ساکن شود

چون سررشته ضمیرت می کشد

تا سه تو شد نشان آن کشش

بر تو بیکاری بود چون جان کنش

دوست دارد یار این آشفتگی

کوشش بیهوده بِهْ از خفتگی

آن که او شاه است؛ او بیکار نیست

ناله از وی طرفه، کاو بیمار نیست

۱- گلابه: گل و لای.

۲- تاسه: اندوه و اضطراب.

ص: ۱۴۹

بهر این فرمود رحمان ای پسر

«کلَّ یومٍ هُوَ فی شَأنٍ» ای پسر

اندرین ره می خرام و می تراش

تا دم آخر دمی فارغ مباش

هرکه می کوشد اگر مرد و زن است

گوش و چشم شاه جان بر روزن است

گر چه رخنه نیست در عالم پدید

خیره یوسف وار می باید دوید

مولوی

خیز چو دهقان و تنی ده به کار

دانه ای افشان و درختی بکار

سرخ کنِ چهره زرد است کار

صیقله جوهر مرد است کار

کوره دمِ همتِ مرد است کار

گرم کن آهن سرد است کار

کار، دل مرده به حال آورد

فرصت امکان محال آورد

از حرکت، ایست مکن یک زمان

کز برکت ایست کند آسمان

گر تن و جان هر دو قوی شد به کار

مرد شود در دو جهان بختیار

مرزبان نامه

کوش تا خلق را به کارآیی

تا به خدمت، جهان بیارایی

نظامی

در طلب کوش و مده دامن امید ز دست

دولتی هست که یابی سر راهی گاهی

اقبال لاهوری

چو کوشش نباشد، تن زورمند

نیارد سر از آرزوها بلند

فردوسی

د) ثمره سعی و تلاش

اشاره

د) ثمره سعی و تلاش

شبنم از سعی به سر چشمه خورشید رسید

قطره ماست که زندانی گوهر شده است

صائب

ص: ۱۵۰

به قدر سعی، از مقصود، هرکس بهره ای دارد

که منزل پیش پای خود بود دامن سواران را

صائب

خون به جای عرق افشانده ام از جبهه سعی

تا کف خون مرا مشک خُتن ساخته اند

صائب

کسب عزت نفس

کسب عزت نفس

خاک خور و نان بخیلان مخور

خاک نه ای، زخم ذلیلان مخور

بر دل و دستت همه خاری بزن

تن مزن و دست به کاری بزن

به که به کاری بکنی دست خوش

تا نشوی پیش کسان دست کش

نظامی

مرا لقمه ای نان که درخور بود

پدید آورم از ره دهقنت(۱)

به نزدیک دو نان نخواهم نمود

ز بهر دو نان بعد ازین مسکنت

من و طاعت و گوشه عافیت

زهی پادشاهای، زهی سلطنت

عمر خیام

یافتن روزی

یافتن روزی

مشو غافل ز گردیدن که روزی در قدم باشد

همین آواز می آید ز سنگ آسیا بیرون

صائب

۱- دهقنت: دهقانی و کشاورزی.

ص: ۱۵۱

گنج در برابر رنج

گنج در برابر رنج

چو کوشش نباشد، تن زورمند

نیارد سر از آرزوها بلند

که اندر جهان، سود بی رنج نیست

کسی را که کاهل بود، گنج نیست

به رنج ار در آری تنت را رواست

که خود رنج بردن به دانش سزاست

به رنج اندر است ای خردمند گنج

نیابد کسی گنج، نابرده رنج

هر آن کس که از کار دیده است رنج

بیابد به اندازه رنج گنج

فردوسی

نکوهش بیکاری و تنبلی

نکوهش بیکاری و تنبلی

بیکاری و توکل، دور است از مروت

بر دوش خلق مفکن، زنهار بار خود را

صائب

مرد را کار به ز بیکاری است

کاهلی، خبث و مردم آزاری است

چون که نظم جهان ز پیشه ور است

هر نظامی که هست در هنر است

گر چه اهل هنر بسی باشد

رستگار این چنین کسی باشد

اوحدی

ای بسا تیز طبع کاهل کوش

که شد از کاهلی سفال فروش

ای بسا کور دل که از تعلیم

گشت اَقْضَی القضات(۱) هفت اقلیم

حکیم نظامی گنجه ای

تن آسایی و کاهلی دور کن

بکوش و ز رنج تنت سور کن

چنین گفت: کان کس که کوشاتر است

دو گوشش به دانش نیوشاتر است

تن آسانی ای دید بی رنج کس

که روشن زمانه بر این است و بس

۱- اقضی القضات: قاضی قاضی ها.

ص: ۱۵۲

چو کاهل شود مرد هنگام کار

از آن پس نیابد چنان روزگار

که چون کاهلی پیشه گیرد جوان

بماند منش پست و تیره روان

فردوسی

ما ره نزدیک، دور از طبع کاهل کرده ایم

در میان ره ز غفلت خواب منزل کرده ایم

صائب

این بادیه از کاهلی توست پر از خار

از خار شود ساده اگر گرم برانی

دهد کاهلی هرکسی را گزند

درِ دانش و روزی آرد به بند

تو را چون نباشد غم کار خویش

غم تو ندارد کسی از تو بیش

گرشاسب نامه

به راه بادیه رفتن، بِه از نشستن باطل

که گر مراد نجویم به قدر وسع بکوشم

دوست دارد یار این آشفتگی

کوشش بیهوده، به از خفتگی

مولانا

ه) دانش محوری

ه) دانش محوری

هر عمل دارد به علمی احتیاج

کوشش از دانش همی گردد رواج

جامی

و) بایسته های کار و تلاش مفید

اشاره

و) بایسته های کار و تلاش مفید

زیر فصل ها

انتخاب کار خوب

نیت در کار

غنیمت دانستن فرصت ها

کنار گذاشتن ادعا و انجام کار واقعی

کلید رزق

راه رسیدن به هدف

به تاخیر نیانداختن کارها

لزوم آموزش مهارت

بی فایده بودن طلب بدون کوشش

لزوم استقامت، پشتکار و پایداری در کار

عشق و شور و ذوق در کار

انتخاب کار خوب

انتخاب کار خوب

کاری گزیده باید کردن از آنکه کار

گر ناگزیده باشد، نا کرده نیک تر

بی شور عشق گیتی نسپرده نیک تر

گنجی چو نیست رنجی نابرده نیک تر

رعدی آذرخشی

ص: ۱۵۳

نیت در کار

نیت در کار

هر چه کاری از برای او بکار

چون اسیر دوستی ای دوست دار

گرد نفس دزد و کار او مپیچ

هر چه آن نه کار حق هیچ ست هیچ

مولانا

غنیمت دانستن فرصت ها

غنیمت دانستن فرصت ها

تا نَفس هست و نفْس، کاری کن

گرد خویش از عمل حصاری کن

صاحبا در شب سعادت، خواب

مکن و روز تنگ را دریاب

جدّ و جهدی به کار می باید

هرکه را وصل یار می باید

همه محرومی از بِخُستن توست

بی بری از گزاف رستن توست

عاشق بی طلب چه گِرد کند

مرد باید که کار مرد کند

بنده رنج باش و راحت بین

دفتر عشق خوان، فصاحت بین

مرد در راه عشق، مرد نشد

تا لگدکوب گرم و سرد نشد

اوحدی

کنار گذاشتن ادعا و انجام کار واقعی

کنار گذاشتن ادعا و انجام کار واقعی

کار کن کار، بگذر از گفتار

کاندرین راه کار باید کار

«گفت» کم کن که من چه خواهم کرد

گوی کردم مگو که خواهم کرد

جهد بر توست، بر خدا توفیق

زانکه توفیق و جهد هست رفیق

سنایی

کلید رزق

کلید رزق

بود مرد هنرور را هر انگشت

کلیدی بهر قفل رزق، در مشت

از آن دستی که ناید هیچ کاری

بود بر تن عجب بیهوده باری

اخلاق ناصری

ص: ۱۵۴

اینکه روزی بی تردد می رسد، افسانه است

پنجه کوشش، کلید رزق را دندانه است

صائب

راه رسیدن به هدف

راه رسیدن به هدف

چون شیر مادر است مهیا اگر چه رزق

این جهد و کوشش تو به جای مکیدن است

صائب

به تاخیر نیانداختن کارها

به تاخیر نیانداختن کارها

از امروز کاری به فردا ممان

ندانی که فردا چه آید زمان

سبک مردِ بیکارِ بسیار گو

نماند به نزد کسش، آبرو

فردوسی

لزوم آموزش مهارت

لزوم آموزش مهارت

پیشه آموز ای پسر که تو را

پیشه باشد امان ز درویشی

عوفی

بی فایده بودن طلب بدون کوشش

بی فایده بودن طلب بدون کوشش

در طلب دولت و دین، روز و شب

تا نکنی سعی، نیابی فرح

نظامی

لزوم استقامت، پشتکار و پایداری در کار

لزوم استقامت، پشتکار و پایداری در کار

جدا شد یکی چشمه از کوهسار

به ره گشت ناگه به سنگی دچار

به نرمی چنین گفت با سنگ سخت

کرم کرده راهی ده ای نیک بخت

جناب اجل، کش گران بود سر

زدش سیلی و گفت: دور ای پسر!

نشد چشمه از پاسخ سنگ، سرد

به کندن در استاد و ابرام(۱) کرد

۱- ابرام: پافشاری.

ص: ۱۵۵

بسی کند و کاوید و کوشش نمود

کز آن سنگ خارا رهی بر گشود

ز کوشش به هر چیز خواهی رسید

به هر چیز خواهی کماهی رسید

برو کارگر باش و امیدوار

که از یأس جز مرگ ناید به بار

گرت پایداری ست در کارها

شود سهل پیش تو دشوارها

ملک الشعرا بهار

پافشاری و استقامت میخ

سزد ار عبرت بشر گردد

بر سرش هرچه بیشتر کوبی

پافشاریش بیشتر گردد

ملک الشعرا بهار

شمع بر پای خود چون استاد

روشنی بخش گشت و بزم آرای

سرفراز است اگر چه بگدازد

هر که چون شمع بود پابرجای

تیره بختی است تکیه بر دگران

نپذیرفت مرد روشن رای

افسر

رهایی خواهی از سیلاب اندوه

قدم بر جای باید بود چون کوه

گر از هر باد چون بیدی بلرزی

اگر کوهی شوی کاهی نیرزی

نظامی

در سایه چنار، یکی سنگ سخت بود

ز سختی اش شکست دو صد سنگ کوهسار

گر با دم کلنگ دمی خوی می گرفت

لب می پراند ز آهن و خود بود استوار

با این همه صلابت و سختی که داشت او

یک قطره آب برده بد از کف ز وی قرار

ص: ۱۵۶

بر پشت سخت وی همه شب تا به صبح و روز

می خورد چون جدای همی شد ز آبشار

پشتش دو تای گشته ز یک قطره رقیق

خم کرده بُد کمر ز یکی قطره از فشار

آری چو آب نرم بکوشد به راه خویش

از سنگ سخت زود به در آورد دمار

«حکمت» ز استقامت و از پشتکار آب

سرمشق گیر تا که بری گوی افتخار

سید یحیی برقعی

استقامت پیشه کن کز استقامت، ریزه سنگ

آسیا را با تأمل، رخنه در بنیان کند

من غلام همت آنم که از سعی و عمل

کارهای سخت را بر خویشتن آسان کند

تجربت کردیم عزم ثابت و رأی وزین

هر که دارد، خسروان را بنده فرمان کند

استقامت در حوادث؛ بی ثباتی در عمل

بنده را سلطان نماید شاه را دربان کند

ذوقی

سایه حق بر سر بنده بود

عاقبت جوینده یابنده بود

گفت پیغمبر که چون کوبی دری

عاقبت زان در برون آید سری

ص: ۱۵۷

چون نشینی بر سر کوی کسی

عاقبت بینی تو هم روی کسی

چون ز چاهی برکنی هر روز خاک

عاقبت اندر رسی در آب پاک

مولوی

به یک باری نیاید کارها راست

بباید کرد ره را بارها راست

به یک ضربت نخیزد گوهر از سنگ

به یک دفعت نریزد شکر از تنک

نگردد پخته هر دیگی به یک سوز

نیابد پختگی میوه به یک روز

دل و عقل از پی این روز باید

صبوری در میان سوز باید

عطار

عشق و شور و ذوق در کار

عشق و شور و ذوق در کار

این همه شاهکار علم و هنر

نیست جز عشق کار، چیز دگر

شاهراه ترقیات، عشق است

سرّ پیروزی حیات، عشق است

ح) تخصص مداری در کار

ح) تخصص مداری در کار

می باش طبیب عیسوی هُش

اما نه طبیب آدمی کش

می کوش به هر ورق که خوانی

کان دانش را تمام دانی

پالان گری به غایت خود

بهتر ز کلاه دوزی بد

گفتن ز من، از تو کار بستن

بیکار نمی توان نشستن

حکیم نظامی گنجوی

اگر از صد فزون فنونت هست

در یکی ذوق فن، فزونت هست

گر همان یک فن اختیار کنی

همه در کار ابتکار کنی

خوبِ کم از بدِ فزون بهتر

مرد ذی فن(۱) ز ذی فنون(۲) بهتر

۱- ذی فن: صاحب یک فن.

۲- ذی فنون: صاحب فن ها.

ص: ۱۵۸

تا فرنگی به فکر کار افتاد

کار را جز به دست اهل نداد

کارها چون به دست اهل افتد

مشکلات حیات سهل افتد

شهریار

امید عافیت آنگه بود موافق عقل

که نبض را به طبیعت شناس بنمایی

سعدی

کار بی استاد خواهی ساختن

جاهلانه جان بباید باختن

مولانا

خدمت استاد باید دیرگاه

تا که دانشجوی دانشور شود

ملك الشعرا

سپردن به دانای داننده، گوش

به تن توشه یابد، به دل رای و هوش

اگر دانشی مرد، راند سخن

تو بشنو که دانش نگیرد کهن

فردوسی

مرد را که اوستاد یار شود

زود باشد که مردِ کار شود

اوحدی مراغه ای

والا نگشت هیچ کس در عالم

نادیده مر معلم والا را

ناصر خسرو

ص: ۱۵۹

۱۵.معرفی کارشناسان

۱۵.معرفی کارشناسان

آقانظری، حسن، نام پدر: علی محمد، تولد: شاهرود ۱۳۴۶، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس، مدیر گروه اقتصاد و عضو هیئت علمی دانشگاه مفید قم.

آثار: کتاب: نگرشی علمی به هزینه و درآمد دولت اسلامی؛ پول در اقتصاد اسلامی؛ نظریه پردازی اقتصاد اسلامی؛ درآمدی بر مبانی اقتصاد خرد با نگرش اسلامی و... .

مقاله: اقتصاد اسلامی؛ کار، اشتغال و تولید در آیینه نهج البلاغه؛ تمایز مبنای دخالت دولت رفاه در لیبرالیسم و دولت اسلامی.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

ص: ۱۶۰

الهی، ناصر، نام پدر: علی، تولد: بردسیر کرمان ۱۳۴۰، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد نظری، اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای علوم اقتصادی.

فعالیت ها: پژوهش، تدریس، عضو شورای توسعه و برنامه ریزی، عضو هیئت علمی دانشگاه.

آثار: کتاب: درس هایی از اقتصاد اسلامی.

مقاله: جهانی شدن و دولت رفاه عمومی؛ بررسی خاتمیت نبوت در روند جهانی شدن؛ جهانی شدن و هم پیوندی های منطقه ایی؛ الگوی توسعه ایرانی؛...

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

باقری، علی، نام پدر: کمال، تولد: اردبیل ۱۳۴۳، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس.

آثار: کتاب: پژوهش در تأمین اجتماعی در ایران با استفاده از منابع مالی اسلام و سیاست های پولی.

مقاله: بیان عدالت اقتصاد اسلامی و پژوهشی در نظام اقتصادی اسلام.

باقری تودشکی، مجتبی، نام پدر: محمد، تولد: انارک اصفهان ۱۳۳۹، مشاور و پژوهشگر.

تخصص: اقتصاد پولی و بانکداری، اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

ص: ۱۶۱

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، عضو هیئت علمی دانشگاه مفید قم.

آثار: مقاله: نگاهی اجمالی به سطح مصرف در اسلام؛ درس هایی از اقتصاد اسلامی (ترجمه مقاله رفتار مصرفی در یک اقتصاد اسلامی)؛ تفاوت خطوط فقر متفاوت با شئون متفاوت؛ مطالعه تطبیقی رویکردهای کفایت (شریعت)، رفاه گرایی، توانگری و قابلیتی به فقر؛ دیدگاه اسلام در مورد فقر کودکان و... .

توسلی، محمداسماعیل، نام پدر: غلامحسن، تولد: آمل ۱۳۴۶، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی، فقه و اصول

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای علوم اقتصادی.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، عضو انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه قم.

آثار: کتاب: کاهش ارزش پول از دیدگاه اقتصاد و فقر؛ اصلاح قانون و الگوی عملیاتی بانکداری اسلامی.

مقاله: برنامه های آموزشی در اقتصاد اسلامی (ترجمه)؛ اخلاق کسب و کار (ترجمه)؛ بررسی و نقد اندیشه های شهید سید محمدباقر صدر درباره پول و ماهیت آن؛ ... .

توکلی، محمدجواد، نام پدر: محمدحسین، تولد: گلپایگان ۱۳۵۱، مشاور و پژوهشگر.

تخصص: فلسفه اقتصاد، اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

ص: ۱۶۲

تحصیلات دانشگاهی: دانشجوی دکترای فلسفه اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، عضو کارگروه کشاورزی و امنیت غذایی و کارگروه نیرو در تدوین برنامه پنجم توسعه اقتصادی (۸۸ ۱۳۸۷)، عضو گروه تدوین منشور جمهوری اسلامی ایران به سفارش نهاد ریاست جمهوری (۸۸ ۱۳۸۷)، عضو هیئت رئیسه انجمن اقتصاد اسلامی.

آثار: مقاله: مقایسه تجربه بانکداری در کشور اردن و نظام بانکداری بدون ربا در ایران؛ بررسی توزیع سود و زیان در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران طی دوره واسطه گری مالی در اقتصاد اسلامی؛ دو مدل برای ایده گرایی در اقتصاد.

سایر نکات: ترجمه تطبیقی متون انگلیسی به فارسی.

جابری، علی، نام پدر: نبات علی، تولد: بوئین زهرا ۱۳۳۸، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، مدیر کل آموزش (۶۵۶۴) و مسئول واحد ارزیابی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله (۶۶۶۵).

آثار: کتاب: تحلیل و بررسی مبانی معرفت شناختی و ارزش علم اقتصاد متعارف و علم اقتصاد اسلامی (پایان نامه)؛ بررسی تطبیقی اجمالی نظام مالی اسلام و سرمایه داری (پایان نامه کارشناسی ارشد).

مقاله: نقد و بررسی متدلوژی توسعه اقتصادی گونارمیردال؛ آیا واقعاً مازاد ارزی ناشی از افزایش نفت برای اقتصاد ملی مفید است و چندین مقاله به زبان انگلیسی.

ص: ۱۶۳

جهانیان، ناصر، نام پدر: حسین، تولد: بابل ۱۳۳۷، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: کارشناسی ارشد اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف، عضو انجمن اقتصاد اسلامی.

آثار: کتاب: اسلام و چالش های اقتصادی؛ آسیب شناسی دینی توسعه اقتصادی.

مقاله: فردگرایی و نظام سرمایه داری؛ رابطه دین و توسعه؛ نظریه اقتصادی دولت از دیدگاه شهید صدر.

حبیبیان، مجید، نام پدر: یحیی، تولد: بابل ۱۳۴۲، مشاور و پژوهشگر.

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: کارشناسی ارشد اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس در حوزه و دانشگاه، عضو هیئت علمی دانشگاه.

آثار: کتاب: بانکداری اسلامی و توسعه اقتصادی.

مقاله: بانکداری اسلامی، ناسازگاری ساختار و انتظارات؛ موانع توسعه اقتصادی؛ تبیین قرض الحسنه و جستجوی راهبرد؛ سیاست اقتصادی صدر اسلام؛ قرض الحسنه و راهبردهای توسعه اقتصادی؛ مدل اسلامی توسعه اقتصادی.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی

ص: ۱۶۴

حسینی، سیدرضا، نام پدر: سیدابوالفضل، تولد: ساوه ۱۳۴۲، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی، فقه و اصول

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای علوم اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، رئیس اداره پژوهش پژوهشگاه حوزه و دانشگاه (۸۵۸۱)؛ عضو شورای علمی گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی (از سال ۷۶ تاکنون).

آثار: کتاب: الگوی تخصیص درآمد و رفتار مصرف کننده مسلمان؛ سیره اقتصادی امام علی علیه السلام ؛ همکاری در ترجمه کتاب اقتصاد بخش عمومی استیگلیتز و ... .

مقاله: نقدی بر دیدگاه سرمایه داری درباره انسان اقتصادی؛ بیت المال از دیدگاه امام علی علیه السلام ؛ مبانی و مفروضات نظریه رفتار مصرف کننده؛ قیمت گذاری از دیدگاه فقه و اقتصاد و ... .

حسینی، سیدمحمد، نام پدر: سیدحسین، تولد: دورود نیشابور ۱۳۴۲، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس؛ پژوهش و تألیف؛ مجری طرح زیر ساخت های فقهی اقتصاد اسلامی (در حال چاپ)؛ مجری طرح عدالت، آزادی، کارایی و رشد اقتصاد در نظام اقتصادی؛...

ص: ۱۶۵

آثـار: مقاله: تعریف کارکرد و چالش های فقهی؛ تحلیل فقهی اقتصادی مشـتقات با تأکیـد بر قراردادهای آتی ها و اختیارات (رساله دکترا)؛ مالکیت ابزار تولیـد و سـهم آن از محصول در دیـدگاه اسـلامی(پایان نامه کارشناسـی ارشـد)؛ حاکمیت اسـلامی و طراحی ابزارهای جدید مالی.

خلیلیان اشکذری، محمدجمال، نام پدر: محمدعلی، تولد: یزد ۱۳۴۱، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی، مناسبت های اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف، عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله .

آثار: کتاب: فرهنگ اسلامی و توسعه اقتصادی؛ اسلام و توسعه؛ شاخص های توسعه اقتصادی از دیدگاه اسلام.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

ص: ۱۶۶

رجایی، محمد، نام پدر: علی، تولد: گناباد ۱۳۳۷، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی، مناسبت های اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، عضو هیئت علمی دانشگاه مفید قم.

مقاله: اقتصاد اسلامی؛ بانکداری اسلامی؛ تجهیز و تخصیص منابع بانکداری اسلامی؛ اسراف.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

رجایی، سیدمحمدکاظم، نام پدر: سیداسماعیل، تولد: سمیرم ۱۳۳۹، مشاور و پژوهشگر.

تخصص: اقتصاد نظری، اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف، دبیر پژوهشی گروه اقتصاد و عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله .

آثار: کتاب: ترجمه کتاب المذهب الاقتصادی فی الاسلام؛ ماهیت بهره و کارآیی اقتصادی آن؛ معجم موضوعی اقتصادی قرآن کریم.

مقاله: بررسی قراردادهای بانکی (جعاله واجاره به شرط تملیک)؛ قرآن و تجلی توحید در اقتصاد؛ آزادی اقتصادی یا دخالت دولت؛ حقوق مالکیت و راهکارهای آن و ... .

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

رضایی، مجید، نام پدر: عباس، تولد: آبادان ۱۳۳۹، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دانشجوی دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف.

آثار: کتاب: کار نیروی انسانی در مکتب اقتصادی اسلام؛ مقدمه ای برمالیه عمومی دراسلام؛ کار و دین.

مقاله: زهد و قناعت در کلام و سیره امیرمؤمنان علیه السلام ؛ مالیات های حکومتی مشروعیت یا عدم مشروعیت؛ اوراق خیریه در ترازوی فقه؛ نظام مالی دولت های مسلمان؛ جایگاه نهاد دولت در عرصه اقتصاد.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

ص: ۱۶۷

زاهدی وفا، محمدهادی، نام پدر: اکبر، تولد: تهران ۱۳۴۲، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد نظری

تحصیلات حوزوی: سطح دو.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای علوم اقتصادی از دانشگاه اوتاوا.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف، عضو هیئت علمی و رئیس دانشکده معارف اسلامی واقتصاد دانشگاه امام صادق علیه السلام .

آثار: مقاله: نظام های برنامه ریزی، تجربه کشورها، چالش ها و راهکارها؛ تاثیر نوسانات نفت بر ساختار اقتصاد؛ بهره وری و توسعه پایدار؛ بررسی مدل های رشد درون زا و تجارت؛ الگوی تکاملی فن آوری در یک مدل چند بخشی؛ تأثیرات تجارت بین الملل بر رشد پایدار؛ فرایند تصادفی نوآوری در مدل های رشد اقتصادی؛ استراتژی تجاری در مدل رشد درون زا.

سرآبادانی، غلامرضا، نام پدر: اسماعیل، تولد: تفرش ۱۳۴۲، مشاور و پژوهشگر

تخصص: اقتصاد اسلامی، اخلاق اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: کارشناسی ارشد اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس در حوزه و دانشگاه.

آثار: کتاب: نگرش اسلام بر فعالیت های بازار بورس، دولت و تورم.

مقاله: اقتصاد تعاونی در اسلام؛ بازار بورس در نظریه اقتصاد اسلامی و عملکرد اقتصاد ایران؛ چالش های اخلاقی (فساد مالی) در اقتصاد ایران؛ تورم، عوامل راهکاری مقابله با آن در اقتصاد ایران و ... .

ص: ۱۶۸

سمیعی نسب، مصطفی، نام پدر: رضا، تولد: قم ۱۳۶۰، مشاور و پژوهشگر.

تخصص: اقتصاد نظری

تحصیلات دانشگاهی: دکترای علوم اقتصادی.

فعالیت ها: تحقیق و تألیف، تدریس، ترجمه، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام ، دبیر علمی همایش توسعه مشارکت های مردمی، عضو کمیته علمی فصلنامه تخصصی برداشت دوم؛ عضو کمیته علمی ساماندهی و تجدید ساختار دروس فقه و اصول فقه رشته معارف اسلامی و اقتصاد (دانشگاه امام صادق علیه السلام).

آثار: مقاله: پیشینه نظریات توسعه اقتصادی در نیم قرن اخیر؛ تحلیل وظایف دولت جهت تحقق عدالت اقتصادی در الگوی ایدئال اقتصادی اسلامی و ... .

سیدامامی، کاووس، نام پدر: احمد، تولد: تهران ۱۳۳۲، مشاور و پژوهشگر.

تخصص: جامعه شناسی اقتصادی و توسعه، جامعه شناسی سیاسی، روان شناسی اجتماعی

تحصیلات دانشگاهی: دکترای جامعه شناسی.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام .

آثار: کتاب: روش های پژوهش در علوم سیاسی؛ تحقیق در رسانه های جمعی؛ اسلام در اروپا؛ عصر تبلیغات؛ دیدگاه هایی درباره دگرگونی اجتماعی.

مقاله: تلویزیون و انتخابات ریاست جمهوری در ایران؛ انقلاب اسلامی ایران؛ پارادوکس های آموزش روش شناسی در علم سیاست؛ ادراک گروه های قومی از تصاویر رسانه ای خود.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

ص: ۱۶۹

ضیاء فیروزآبادی، سیدمحمد، نام پدر: سید محمود، تولد: تهران ۱۳۴۹، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، عضو هیئت مدیره و دبیر انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه، عضو هیئت علمی مرکز مطالعات اقتصادی دانشگاه مفید قم.

آثار: کتاب: بانکداری اسلامی در شریعت؛ اصلاح قانون و الگوی عملیاتی بانکداری بدون ربا.

مقاله: مطالعه بهره وری کل عوامل تولید در بانکداری اسلامی؛ عملیات بانکی بدون ربا شرط لازم برای بانکداری اسلامی نه کافی؛ پیامدهای اجتماعی اقتصادی ربا از منظر آیات و روایات و ... .

عبداللهی، محمود، نام پدر: محمدعلی، تولد: اصفهان ۱۳۲۶، کارشناس و مشاور.

تخصص: علوم حدیث، تفسیر، اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: اجتهاد.

فعالیت ها: تدریس در حوزه و دانشگاه، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، عضو شورای مشورتی فقهی شورای نگهبان، عضو شورای عالی حوزه علمیه قم.

آثار: کتاب: توحید و توسل؛ اخلاق برای همه؛ همکاری در تألیف تفسیر نمونه (گروهی)؛ مبانی فقهی اقتصاد اسلامی؛ وحی در قرآن.

ص: ۱۷۰

مقاله: نقد مسئله حجاب؛ هدف اقتصاد؛ مضاربه و مساقات.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

عربی، سید هادی، نام پدر: سید علی اصغر، تولد: سبزوار ۱۳۳۹، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد بین الملل.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف.

آثار: کتاب: موجز اسس الاقتصاد الاسلامی؛ مبانی اقتصاد اسلامی؛ تحلیل اقتصادی جرم و مجازات (مؤلف: آرنود سولیوان)، جهانی سازی، چالش ها و راهکارها (ترجمه).

مقاله: توسعه آموزش و روحانیت؛ هزینه و درآمد دولت اسلامی؛ درآمدی بر تقاضای سرمایه گذاری در اقتصاد اسلامی؛ مباحثی در جهانی شدن.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

عیسوی، محمود، نام پدر: محمد، تولد: اهواز ۱۳۳۹، کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد نظری

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، مسئول پرسنلی و عضو شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۸ (خوزستان و لرستان) (۶۱۵۹)، مسئول آموزش و مسئول امور مساجد سازمان تبلیغات اسلامی

ص: ۱۷۱

خوزستان (۶۵۶۳)، مسئول نهاد رهبری دانشگاه شهید چمران اهواز (۸۳۷۹)؛ مسئول نهاد رهبری دانشگاه علوم پزشکی ایران(۸۳ تاکنون)، مدیر کل امور اداری معاونت اقتصادی قوه قضائیه (۸۴۸۳).

آثار: مقاله: بررسی روابط دین و توسعه اقتصادی؛ سپرده های بانکی؛ معرفت شناسی، عقلانیت و اقتصاد؛ اقتصاد بدون مکانیزم؛ عقد اختیار؛ کیفر مالی و ... .

فراهانی فرد، سعید، نام پدر: عبدالحسین، تولد: اراک ۱۳۳۷، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاد اسلامی، اقتصاد پولی و بانکداری

تحصیلات حوزوی: سطح چهار.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف، سردبیر فصلنامه اقتصاد اسلامی.

آثار: کتاب: سیاست های اقتصادی در اسلام؛ ربا؛ نگاهی به فقر و فقرزدایی در اسلام؛ سیاست های پولی در بانکداری بدون ربا؛ اقتصاد منابع طبیعی در اسلام.

مقاله: توسعه پایدار در عصر ظهور؛ محیط زیست و ... .

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

کرمی، محمدمهدی، نام پدر: محمدرضا، تولد: شهرضا ۱۳۳۸، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاداسلامی، مدیریت اسلامی، مطالعات خانواده

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اخلاق و عرفان اسلامی.

ص: ۱۷۲

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس.

آثار: کتاب: درآمدی بر مبانی اقتصاد خرد با رویکرد اسلامی؛ مکتب اقتصاد اسلام.

مقاله: مشکلات بانکداری بدون ربا؛ پیشگیری از اعتیاد؛ نظام اقتصادی در قرآن؛ اخلاق بازرگانی با رویکرد اسلامی؛ جبران کاهش ارزش پول؛ بانکداری اسلامی.

کرمی، محمدحسین، نام پدر: محمدرضا، تولد: شهرضا ۱۳۴۱، مشاور و پژوهشگر

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای علوم اقتصادی.

فعالیت ها: تدریس، تألیف، پژوهش، عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

آثار: کتاب: درآمدی به مبانی اقتصاد خرد با نگرش اسلامی؛ مباحثی در فلسفه اقتصاد؛ تعادل عمومی بازارها.

مقاله: سیاست های پولی از دیدگاه فقهی امام خمینی رحمه الله ؛ به کارگیری سیاست های پولی در بانکداری بدون ربا؛ مهمترین پیش فرض انسان شناختی علم اقتصاد و ... .

کیاءالحسینی، سیدضیاءالدین، نام پدر: آقامحمود، تولد: گرگان ۱۳۴۰،کارشناس و مشاور.

تخصص: اقتصاد اسلامی، مناسبت های اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

ص: ۱۷۳

تحصیلات دانشگاهی: دکترای علوم اقتصادی.

فعالیت ها: عضو گروه اقتصاد و هیئت علمی دانشگاه مفید قم، تدریس، پژوهش.

آثار: کتاب: نقش زکات در تأمین فقر غذایی دهه هفتاد ایران؛ منابع مالی اسلامی تأمین اجتماعی.

مقاله: فقر و راه های امحای آن؛ برآورد تابع هزینه های مذهبی خانوارهای شهری؛ برآورد خمس ارباح مکاسب در ایران ۶۵ تا ۷۹.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

گیلک حکیم آبادی، محمدتقی، نام پدر: منصور، تولد: رامیان (گلستان) ۱۳۳۴، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، عضو هیئت علمی گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

آثار: کتاب: نقش اقتصادی دولت در اسلام (ترجمه)؛ درآمد هزینه دولت اسلامی.

مقاله: دولت و سیاست های مالی امام علی علیه السلام ؛ امام علی و دولت و سیاست های اقتصادی؛ مقایسه اثر توزیعی خمس با مالیات بر درآمد.

معصومی نیا، غلامعلی، نام پدر: حیدر، تولد: اصفهان ۱۳۴۰، کارشناس و مشاور

تخصص: تفسیر، اقتصاد اسلامی

ص: ۱۷۴

تحصیلات حوزوی: سطح چهار.

تحصیلات دانشگاهی: کارشناسی ارشد اقتصاد .

فعالیت ها:پژوهش و تألیف، تدریس در دانشگاه، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم اقتصادی، عضو انجمن علمی اقتصاد اسلامی حوزه علمیه قم.

آثار: کتاب: ابزارهای مشتق؛ فساد مالی.

مقاله: تقسیط مبلغ بدهی در دیون مدت دار در قبال کاهش اجرت سررسید؛ اخلاق اقتصادی؛ مبانی بینشی؛ آموزه ها و آثار؛ طراحی نظام مالی براساس آموزه های اسلام با نگرش به وضعیت ایران؛ مجموعه مقالات سمینار اسلام و توسعه؛ مالیات ها در عصر بنی امیه؛ بازار مطلوب؛ رقابت کامل.

موسویان، سیدعباس، نام پدر: سیدعلی، تولد: عجب شیر ۱۳۳۹، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاد اسلامی، علوم قرآن، تفسیر

تحصیلات حوزوی: سطح چهار.

تحصیلات دانشگاهی: کارشناسی ارشد اقتصاد.

فعالیت ها: پژوهش، تدریس در حوزه و دانشگاه، مدیر گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

آثار: کتاب: بانکداری اسلامی؛ کلیات نظام اقتصادی اسلام؛ پس انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد اسلامی؛ بانکداری بدون ربا از نظریه تا عمل؛...

مقاله: ثمرات فقهی اقتصادی دفعی یا تدریجی بودن تحریم ربا در قرآن؛ عدالت محور آموزه های اقتصاد اسلامی؛ بهره بانک های دولتی؛ جایگاه دولت در اقتصاد اسلامی؛ نقد نظریه های ربا.

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

ص: ۱۷۵

میرمعزی، سیدحسین، نام پدر: سیدمحمد، تولد: تهران ۱۳۴۰، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاد اسلامی، فلسفه اقتصاد، فقه و اصول

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس، پژوهش و تألیف، مدیر گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دبیر انجمن علمی اقتصاد اسلامی حوزه علمیه قم.

آثار: کتاب: اسلام و چالش های اقتصادی؛ نظام اقتصادی اسلام، اهداف و انگیزه ها؛ اقتصاد کلان اسلامی؛ نظام اقتصادی اسلام، مبانی فلسفی و ... .

مقاله: اهداف و مبانی مکتبی نظام اقتصاد اسلام؛ جایگاه دولت در نظام اقتصادی اسلام؛ امام علی علیه السلام و اصلاحات اقتصادی و ... .

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

نجار نهاوندی، مریم، نام پدر: ولی الله، تولد: بابلسر ۱۳۳۸، کارشناس و مشاور.

تخصص: جامعه شناسی اقتصادی و توسعه، مطالعات خانواده

تحصیلات دانشگاهی: دکترای جامعه شناسی.

فعالیت ها: تدریس، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران.

آثار: کتاب: مباحث اقتصادی اجتماعی از دیدگاه امام محمد غزالی؛ ارزیابی آموزش تقویتی.

مقاله: جامعه شناسی جنگ؛ جامعه شناسی آموزش و پرورش؛ تقسیم کار اجتماعی از دیدگاه امام محمد غزالی؛ استقراض و توسعه و ... .

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

ص: ۱۷۶

نظرپور، محمد نقی، نام پدر: مهدی، تولد: آمل ۱۳۴۲، کارشناس و مشاور

تخصص: توسعه اقتصادی، اقتصاد اسلامی، اقتصاد پولی و بانکداری

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: مدیر دفتر همکاری های پژوهشی دانشگاه مفید قم، تدریس، پژوهش و تألیف.

آثار: کتاب: ارزش های توسعه؛ فرهنگ توسعه؛ اسلام و توسعه اقتصادی.

مقاله: اندیشنامه امام علی علیه السلام در رابطه با بازار در حکومت آن حضرت؛ اوراق بهادار استقراض (سفارش ساخت ابزاری برای سیاست پولی)؛ بازار در حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام .

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

هادوی نیا، علی اصغر، نام پدر: غلامرضا، تولد: تهران ۱۳۴۱، کارشناس و مشاور

تخصص: اقتصاد اسلامی، مناسبت های اسلامی، فلسفه اقتصاد

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: دکترای اقتصاد.

فعالیت ها: تدریس پژوهش، عضو هیئت علمی گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، عضو هیئت تحریریه مجله اقتصاد اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تدریس، ترجمه.

آثار: کتاب: قرض الحسنه و آثار اقتصادی آن؛ معنویت و اقتصاد؛ انسان اقتصادی از دیدگاه اسلام؛ فلسفه اقتصاد در پرتو جهان بینی قرآن کریم؛ اسلام و چالش های اقتصادی.

ص: ۱۷۷

مقاله: امکان، ضرورت و جایگاه اقتصاد اسلامی؛ علم ودین در پرتو تفسیر موضوعی علمی؛ مبانی نظری دولت در قرآن کریم؛ جایگاه اقتصادی سنت رزق از دیدگاه قرآن کریم؛...

دیگر نکات: سابقه همکاری با رسانه ملی دارد.

یوسفی، احمدعلی، نام پدر: غلام حسین، تولد: لاهیجان ۱۳۳۹، مشاور و پژوهشگر.

تخصص: اقتصاد اسلامی

تحصیلات حوزوی: خارج فقه و اصول.

تحصیلات دانشگاهی: کارشناسی ارشد اقتصاد نظری.

فعالیت ها: پژوهش و تألیف، تدریس، مدیر گروه اقتصاد دانشنامه امام علی علیه السلام .

آثار: کتاب: نظام های پولی؛ ربا و تورم؛ نظام مالی دولت اسلامی؛ بررسی اقتصادی در جبران کاهش ارزش پول؛ بررسی فقهی نظریه های جبران کاهش ارزش پول؛ نظام اقتصادی اسلام.

مقاله: پول امروز، مثلی یا قیمی یا ماهیت سوم؛ پول جدید از نگاه اندیشمندان؛ مبانی فلسفی نظام اقتصادی از دیدگاه امام علی علیه السلام و... .

ص: ۱۷۸

۱۶. منبع شناسی

اشاره

۱۶. منبع شناسی

زیر فصل ها

الف) کتاب ها

ب) مقاله ها

الف) کتاب ها

الف) کتاب ها

۱. آژینی، محسن، اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله ، تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی (گروه انتشارات)، چاپ اول، ۱۳۷۴، ۸۴۵ صفحه.

پژوهشگر این اثر، با هدف بهره گیری از اندیشه های روشنگرانه امام خمینی رحمه الله در جنبه های گوناگون اقتصادی، به بررسی گفته ها و نوشته های امام رحمه الله و جمع آوری و طبقه بندی آنها پرداخته و اثر حاضر را در نه فصل نگاشته است.

در فصل سوم این کتاب با عنوان اهداف و اصول اساسی در اقتصاد، محورهایی از جمله سازندگی و بازسازی کشور، استقلال و خودکفایی، اصول و سیاست ها در نیل به اهداف اقتصادی در فصل چهارم مردم، نظام اسلامی و اقتصاد مشارکت مردم در اقتصاد، پشتیبانی اقتصادی مردم از نظام و دولت، بیان شده است.

در بقیه فصول به مباحثی همچون کشاورزی و منابع طبیعی، منابع طبیعی، صنایع، خدمات و بازرگانی، امور پولی و مالی و...، پرداخته شده است.

ص: ۱۷۹

۲. ایروانی، جواد، اخلاق اقتصادی از دیدگاه قرآن و حدیث، مشهد، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، چاپ اول، ۱۳۸۳.

«اخلاق اقتصادی»، بخشی از آموزه های اسلامی است که از یک سو، مؤلفه های رشد و توسعه اقتصادی و رفاه عمومی را ارائه می کند و از سوی دیگر، شیوه ها و عناصر مقابله با مفاسد و سالم سازی فعالیت های اقتصادی را برمی نمایاند و بستر لازم را برای رشد معنوی و سعادت ابدی انسان نیز فراهم می سازد.

این نوشتار، پس از اثبات رابطه اخلاق با اقتصاد و نقد مبانی سرمایه داری، مبنی بر جدایی آن دو، مهم ترین عناصر اخلاق اقتصادی را در سه بخش «تولید»، «توزیع» و «مصرف» بررسی می کند. «تحلیل اخلاق کار و تولید» و «بررسی نقش ارزش های معنوی در رشد اقتصادی»، «تبیین شیوه های مقابله فرهنگی با زمینه ها و آثار فقر و تکاثر»، «تبیین اصول حاکم بر اخلاق تجارت» و «معیارهای تعیین الگوی مصرف»، از مباحث این نوشتار است.

۳. تقوی، مصطفی و یاسر خوش نویس، تأملی بر الگوی اسلامی ایرانی توسعه علم و فن آوری از دیدگاه صاحب نظران، تهران، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، ۱۳۸۸.

علم و فناوری اموری نیستند که در جوامع مختلف، به نحوی یکسان توسعه یابند؛ از این رو، عوامل و ویژگی های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، جغرافیایی، دینی، اقتصادی و غیره که از جامعه ای به جامعه دیگر تفاوت می کنند، در توسعه علم و فناوری دخالت دارند. بررسی و شناخت این عوامل برای سیاست گذاران مبتنی بر شناخت این عوامل برای توسعه علم و فناوری، ضرورت دارد. در این کتاب، پس از بحث های مقدماتی که ناظر بر بیان صورت مسئله است، گزارش گفت وگو با هشت تن از

ص: ۱۸۰

صاحب نظران حوزه علم و فناوری مطرح شده است. در این گفت وگوها، الگوی پیش گفته از چهار منظر فلسفه علم و فناوری، جامعه شناسی، دین پژوهی و سیاست پژوهی، بر حسب تخصص صاحب نظران، بررسی شده است.

۴. توانا، حسن، فلسفه اقتصاد اسلام، تهران، مؤسسه عطایی، چاپ اول، ۱۳۶۱، ۳۰۴ صفحه.

نویسنده در این اثر، کوشیده است با توجه به آثار علامه طباطبایی، مجموعه دیدگاه های ایشان را درباره مسائل اقتصادی، از جمله اهمیت اقتصاد، مالکیت، انفال، خمس، زکات، تجارت، مصرف، وجوب کار و نیز برخی احکام اقتصادی، در قالب پژوهشی منسجم، گردآوری کند. مجموعه مطالب گردآوری شده، در یک مقدمه و سیزده فصل آمده است.

۵. حائری، محسن، اندیشه های اقتصادی در نهج البلاغه، تهران، انتشارات نهج البلاغه، چاپ اول، ۱۳۷۸، ۲۵۴ صفحه.

در اثر حاضر، با توجه به دیدگاه های امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام در نهج البلاغه، اصول اقتصاد اسلامی به ویژه در چهار زمینه ویژگی های اقتصاد اسلامی و سیاست های آن، علل پیدایش فقر و راه های مبارزه با آن و توسعه همه جانبه تبیین شده است. این کتاب شامل چهار فصل است.

فصل اول، ابتدا مفهوم کلی اقتصاد بیان می شود، سپس در فصل دوم، سیاست های اقتصادی، دخالت دولت و وظایف آن، اهداف سیاست اقتصادی تبیین گردد. در فصل سوم نیز، علل فقرزدایی، خطر پدیده فقر، علل پیدایش فقر و راهکار های آن، و در فصل چهارم، با عنوان توسعه اقتصادی، مباحثی همچون مفهوم توسعه، انسان و توسعه، توسعه منابع انسانی، موانع و عوامل مؤثر توسعه، بررسی می شود.

ص: ۱۸۱

۶. حسینی بهشتی، سید محمد، اقتصاد اسلامی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ اول، سال ۱۳۶۲، ۱۸۵ صفحه.

اثر حاضر، مجموعه ای از آثار شهید، آیت الله بهشتی است که با تلاش شورای احیای آثار آن اندیشمند بزرگ اسلامی، تدوین و تنظیم شده و مشتمل بر پنج بخش است.

۱. مالکیت در اسلام،۲. بانک داری و قوانین مالی اسلام، ۳. مالیات در اسلام،۴. ابعاد اساسی در بخش اقتصاد قانون اساسی، ۵. بیمه های اجتماعی.

۷. حسنی، محمد حسن، نوسازی جامعه از دیدگاه امام خمینی رحمه الله ، موسسه چاپ و نشرعروج ، تهران ، چاپ یازدهم ، زمستان ۱۳۷۸.

مسئله توسعه و نوسازی از مسائل عمده ای است که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سطوح مختلف جامعه ایران اسلامی، مطرح شده است. این بحث عمیق و ضروری که راه گشای یافتن الگوهای مناسب توسعه و نوسازی کشور و قطع عوامل وابستگی در تمام زمینه هاست، در مقاطع کارشناسی ارشد دانشگاه ها رساله های متعددی را به خود اختصاص داده است.

همانند بسیاری از مباحث دیگر، بررسی این موضوع در آرا و اندیشه ها و عملکرد حضرت امام خمینی رحمه الله ثابت می کند که بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، تمامی ابعاد مسئله را به منزله سیاست عملی و لازم در نظر داشته و سیر حرکت را روشن کرده اند.

پژوهش در اندیشه های جامع امام خمینی، اسباب وصول به نتایج کاربردی اثرگذار در جهت پیشرفت روزافزون کشور اسلامی مان خواهد بود.

۸. حسامی دودران، زهرا، چرا صنعتی نشدیم؟ (بررسی تاریخی موانع توسعه صنعت در ایران)، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۱، ۲۲۱ صفحه.

کشورهای جهان سوم از جمله ایران، همواره برای از بین بردن یا به حداقل رساندن تمایز بین خود و کشورهای توسعه یافته کوشیده اند، ولی

ص: ۱۸۲

همچنان توسعه نیافتگی، معضلی همیشگی در این جوامع به شمار می رود و رسیدن به توسعه یافتگی در این کشورها، اندیشه ای آرمانی و سرابی بیش نبوده است.

نویسنده در این کتاب، با مطالعه تطبیقی و مقایسه ای درباره مسئله توسعه نیافتگی در دوران قاجار، به مقایسه آن با زمان حال پرداخته است و به این پرسش پاسخ می دهد که آیا می توان دلایل و وقایعی را که در زمان قاجار به توسعه نیافتگی انجامید، به زمان حال نیز تعمیم داد؟

مباحث این کتاب در ۲۱ فصل تنظیم شده است. برخی عناوین این فصل عبارتند از:

شرایط و عوامل توسعه صنعتی، تاریخچه پیدایش صنعت در ایران، لزوم صنعتی شدن ایران، پیش گامان توسعه، نقش حکومت قاجار در توسعه ایران.

۹. خاکبان، سلیمان، درآمدی بر اسلام، توسعه و ایران، مؤسسه فرهنگی حضور، ۱۳۵۷.

توسعه و رشد اقتصاد و دیدگاه اسلام در این زمینه و نیز توسعه در ایران از جمله موضوع هایی است که به ویژه پس از نظام اسلامی، بیش از گذشته، کارشناسان و اندیشمندان آن را بررسی کرده اند. این کتاب، مجموعه ای از هفت مقاله است که با محوریت ضرورت توسعه دینی از راه برنامه ریزی، به نگارش درآمده است. نویسنده بر این باور است که توسعه فرآیند دین، رسالت حوزه و دانشگاه است و معرفی الگوی جدید گسترش دینی در این زمینه ضروری است. مطالب این کتاب، در هفت مقاله تدوین یافته است.

ص: ۱۸۳

محورهای مقاله نخست عبارت است از: مقدمه ای بر زیرساخت های الگوی نوین توسعه دینی، ضرورت تبیین الگوی نوین توسعه دین ضرورت تحول در نظام علمی کشور و ضرورت حضور گسترده و فعال حوزه و دانشگاه در برنامه ریزی توسعه.

در مقاله دوم با عنوان «رسالت حوزه و دانشگاه در فرآیند توسعه دین»، به مسائلی چون نگاهی بر رهاورد اقتصادی الگوی توسعه غرب، روابط دین و توسعه و ضرورت تعریفی نو از توسعه اشاره شده است.

عنوان مقاله سوم «نقش بنیادین حوزه و دانشگاه در نظریه پردازی الگوی نوین توسعه دینی» است که به موضوعاتی، چون مراحل برنامه ریزی، مرحله گذار از وضع موجود به وضع مطلوب و ضرورت انقلاب در نظام برنامه ریزی کشور پرداخته است.

مقاله چهارم با محوریت موضوع «ضرورت انقلاب در جایگاه و ساختار ارتباطی پژوهشی» تدوین و در آن به آموزش و صنعت و نقش آن در فرآیند توسعه و ضرورت تعریفی نو از توسعه، اشاره شده است. همچنین به جایگاه و ساختار ارتباطی پژوهش، آموزش و صنعت در جهان صنعتی، نیم نگاهی مقایسه ای داشته است.

عنوان مقاله پنجم این کتاب، «مدیریت عاشورایی یا برترین الگوی مدیریت توسعه» است. موضوعات این مقاله شامل مدیریت توسعه و جایگاه آن، الگوی توسعه و مدیریت، نگاهی به عنصر انگیزش در رهبری عاشورا و بهره برداری از انگیزش عاشورایی در مدیریت توسعه است.

در مقاله دیگر، با عنوان «بهترین زمینه بهره وری یا مدیریت یک کارآمد منابع مغزی» مطالبی شامل ضرورت تأسیس دانشگاه مدیریت اسلامی، وظایف دانشگاه مدیریت اسلامی، روش گزینش و ویژگی های

ص: ۱۸۴

دانشجویان، دانشگاه مدیریت اسلامی و روش تعلیم و تربیت آمده است. در آخرین مقاله کتاب، پس از بیان مقدمه، به روش تعیین نرخ ارز، نرخ مطلوب ارز در دوران تعدیل و بازسازی، رابطه مستقیم بین مصرف و بهره وری اشاره شده و این مطالب با عنوان «تعیین نرخ مطلوب ارز در دوران تعدیل و بازسازی اقتصادی» آمده است.

۱۰. خدایار محبی، تعاون در اسلام و جامعه صنعتی، منوچهر، تهران، انتشارات بعثت، ۱۳۴۹.

تعاون در پیشرفت و تعالی جوامع انسانی نقش به سزایی دارد. جوامع متمدن و پیشرفته صنعتی نجومی، از تعاون در امور استفاده کرده اند و آثار توجه به این موضوع در ارکان جوامع پیشرفته نمودار است. در مبحث اقتصاد، اگر به این موضوع اهمیت داده شود، پی آمدهای بسیار مطلوب آن آشکار می شود. در آیات قرآن کریم و روایت های امامان معصوم علیهم السلام به این موضوع مهم، حتی در غیر مباحث اقتصادی سفارش شده است. نویسنده با توجه به پژوهش در تاریخ ادیان و کتاب های آسمانی دیگر ادیان الهی و نیز پژوهش در جوامع صنعتی، این کتاب را نگاشته است. کتاب در دو بخش و سه موضوع تدوین شده که در بخش نخست کتاب، به موضوع «تعاون در تاریخ ادیان» اشاره شده و در بخش بعدی، نویسنده به موضوعات «تعاون در اسلام» و «تعاون در جوامع صنعتی» پرداخته است.

۱۱. دادگر عسگر دیرباز، حسن، نگاهی به اسلام و توسعه پایدار، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، چاپ اول، ۱۳۸۵.

توسعه یکی از مفاهیم جدیدی است که وارد حوزه های گوناگون زندگی اجتماعی انسان امروز شده است. توسعه، مفهومی جدید و امروزی است،

ص: ۱۸۵

ولی به لحاظ وسعت حوزه کاربرد آن تأثیرات عمیقی بر مفاهیم سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جوامع بشری نهاده است. این مفهوم خصوصاً از آن جهت که به عنوان هدف نهایی کشورهای در حال توسعه برای پیوستن به کشورهای توسعه یافته مورد توجه قرار گرفته است، اهمیت ویژه ای دارد.

به اعتقاد ما مسلمانان، زمانی فرا خواهد رسید که توجه به اصل توسعه پایدار به عنوان یکی از آموزه های مکتب، انسان را از اتلاف منابع تجدیدناپذیر باز خواهد داشت. بدین ترتیب، تمام ارکان کره خاکی در تعادل به سر خواهند برد. کتاب حاضر که از انتشارات کانون اندیشه جوان است، به بررسی این مفهوم پرداخته است.

این مجموعه شامل قسمتهای زیر است:

فصل یکم: شناخت و بررسی اجمالی توسعه پایدار،

فصل دوم: عوامل ناپایداری توسعه،

فصل سوم: اسلام و توسعه پایدار اقتصادی،

۱۲. دبیرخانه دومین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی حضرت امام خمینی رحمه الله ، بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله ، تهران، ستاد بزرگ داشت یکصدمین سال میلاد امام خمینی رحمه الله ، چاپ اول، سال ۱۳۸۰، ۵۳۷ صفحه.

دومین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی حضرت امام خمینی رحمه الله ، با هدف تبیین دیدگاه های اقتصادی ایشان در تاریخ ۱۱ و ۱۲ خرداد ۱۳۷۹ در دانشگاه تربیت مدرس برگزار شد. برخی مقاله های مرتبط به شعار سال در این کنگره، عبارتند از:

اقتصاد از دیدگاه امام خمینی رحمه الله .

توسعه و عدالت از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : مفهوم توسعه یافتگی، اهداف توسعه، اهداف اقتصادی، توسعه از دیدگاه امام رحمه الله (پیشرفت اقتصادی، رشد

ص: ۱۸۶

کشاورزی، رفاه اقتصادی جامعه، رشد تولید، افزایش کشاورزی، صنعتی شدن)، مفهوم عدالت، جایگاه توسعه در اهداف نظام اسلامی، جایگاه عدالت در اهداف نظام اسلامی، مقایسه عدالت و توسعه.

نگرش امام خمینی رحمه الله به اقتصاد اسلامی به عنوان یک راهکار بدیل: بررسی راهکارهای اقتصادی، دو مکتب مسلط بر توسعه در جهان سوم، طرح اقتصاد اسلامی به عنوان یک راهکار در مقابل سرمایه داری و سوسیالیسم، نحوه نگرش امام به اقتصاد، ابزارهای مهم برای تحقق اقتصاد اسلامی، بخش خصوصی؛ عامل اصلی رشد اقتصادی، نقش مهم حکومت در اقتصاد اسلامی، نقش فرهنگ در تحقق اقتصادی اسلامی، استراتژی مناسب در برخورد با اقتصاد جهانی.

رهایی از اقتصاد وابسته؛ راهبرد امام خمینی رحمه الله در عرصه اقتصاد: مبانی تئوریک اقتصاد متعارف در رابطه با استقلال اقتصادی، راهبرد حمایت گرا یا توسعه درون گرا، توسعه برون گرا، استقلال اقتصادی و خودکفایی در نگرش اسلامی، استقلال اقتصادی در آیات قرآن، دیدگاه های حضرت امام رحمه الله درباره استقلال اقتصادی و خودکفایی، ضرورت استقلال اقتصادی.

اهداف و مبانی مکتبی نظام اقتصادی اسلام از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : اهداف نظام اقتصادی اسلام از دیدگاه امام رحمه الله ، استقلال اقتصادی، ریشه کن کردن فقر در جامعه و ایجاد رفاه سرمایه در تملک ثروت های طبیعی، توزیع بعد از تولید، معیارهای توزیع ثروت و درآمد، ویژگی های ساختار نظام اقتصادی اسلام.

نگاه امام خمینی رحمه الله به نظام اقتصادی اسلام.

انتخاب راهبردی رشد و توزیع از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : تحقق عدالت اجتماعی، رفع فقر شاخص تحقق کامل عدالت، رفاه از اهداف نظام اقتصادی اسلام، عدالت و رشد از منظر امام خمینی رحمه الله .

ص: ۱۸۷

بررسی اندیشه های حضرت امام رحمه الله درباره برنامه های اقتصادی دولت: مفهوم برنامه ریزی اقتصادی، شرایط لازم برای موفقیت برنامه ریزی اقتصادی، اهمیت برنامه ریزی اقتصادی، توجه به نظام برنامه ریزی و اقتصاد اسلامی، اقتصاد بدون نفت و خودکفایی.

کشاورزی در ایران از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : استقلال فرهنگی و سیاسی بر پایه استقلال کشاورزی، اولویت کشاورزی بر امر بازسازی صنعتی، دهقانان و کشاورزان، منبع اصلی توسعه کشاورزی، مکانیزه کردن کشاورزی، اصلاح کشاورزی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله .

سیاست ها و روش های اعمال استراتژی توسعه اقتصادی درون زا از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : روش ها و سیاست ها، توجه به ارزش علم و لزوم گسترش آن، توجه به نقش زنان در فرآیند توسعه، فرهنگ سازی آرامش و ثبات.

بررسی موضوع خصوصی سازی و تغییر ساختار اقتصادی در برنامه سوم: نحوه شکل گیری نظام اقتصادی مبتنی بر حاکمیت بازار، ویژگی و محصول نظام مبتنی بر اقتصاد آزاد، ارزیابی آرمان ها و اهداف برنامه سوم توسعه در خصوص تغییر ساختار اقتصادی، بررسی اجمالی دیدگاه های نظام اقتصادی اسلام و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران.

۱۳. دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، مبانی اقتصاد اسلامی، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۱، ۵۲۰ صفحه.

این کتاب، دومین اثری است که پژوهشگران دفتر همکاری حوزه و دانشگاه در این زمینه نگاشته اند. در این کتاب، بحث ها بیشتر اقتصادی و تحلیلی است. مطالب کتاب در ضمن دو بخش و چهارده فصل، به شرح زیر آمده است، برخی عناوین این فصول عبارتند از:

ص: ۱۸۸

روش های تحقیق، تحلیل و طرح مسائل اقتصادی، مفاهیم مبنایی مکتب اقتصادی اسلام، اهداف اقتصاد اسلامی، مبانی توزیع درآمد، محدودیت های درآمد و خطوط کلی، روش ها و سیاست های دولت در بخش عمومی است.

۱۴. دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، درآمدی بر اقتصاد اسلامی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)، نوبت چهارم، سال ۱۳۷۲، ۴۲۸ صفحه.

اثر حاضر، از جمله کتاب هایی است که دفتر همکاری حوزه و دانشگاه در زمینه اقتصاد اسلامی، تهیه و تدوین کرده است. مجموعه مباحث کتاب، در پنج بخش گردآوری شده است که عبارتند از:

فصل اول اهمیت و نقش اقتصاد

فصل دوم مبانی عقیدتی اقتصاد

فصل سوم هدف اقتصاد

فصل چهارم منابع و روش شناخت اقتصاد اسلامی.

بخش اول: مالکیت

در این بخش مطالبی در چهار فصل بدین شرح آمده است:

تحلیل و بررسی حق، اقسام مالکیت، اسباب مالکیت و حقوق و محدودیت های مالکیت و تصرف.

بخش دوم این کتاب با عنوان: تولید، اهمیت تولید و تعریف آن مشتمل بر چهار فصل است:

اهداف و انگیزه های تولید، اقسام تولید، عوامل تولید و محدودیت های تولید.

همچنین در بخش سوم با عنوان «توزیع»، فصل های شش گانه زیر آمده است:

توزیع از راه تملک ابتدایی (جنبه سلبی، جنبه ایجابی)، توزیع حین تولید،

توزیع مجدد (توزیع از طریق مبادلات، مالیات ها، انفاقات)، محدودیت هایی در توزیع، نگاهی کلی به توزیع در اسلام و مواسات (مطلوب نهایی اسلام در توزیع).

بخش چهارم این کتاب به موضوع مصرف پرداخته است.

ص: ۱۸۹

۱۵. دیباجی، سید احمد، فرهنگ تولید و مصرف در اسلام، قم، نشر اکرام، چاپ اول، ۱۳۸۹، ۵۲۸ صفحه.

نویسنده درباره انگیزه نگارش اثر حاضر چنین می نویسد: «با توجه به اینکه دین اسلام، غنی ترین دین از نظر آموزه های اخلاقی و اقتصادی برای یک زندگی سعادتمندانه است، لذا بر آن شدیم که به طور مبنایی، درباره طرز استفاده صحیح از نعمت های الهی تحقیق کنیم تا ملاک و معیار کلی زندگی صحیح و حیات طیبه ای را که خداوند وعده فرموده است، در حد بضاعت ناچیز خود بیابیم و از خداوند، عاجزانه طلب یاری در این مهم را داریم».

مباحث این کتاب در قالب سه فصل تدوین شده است که عبارتند از: فصل اول این کتاب با عنوان تولید و مصرف در قرآن، بخش اول به تولید در قرآن و تحلیل قرآن از منابع تولید، اختصاص یافته است. در این بخش، مباحثی همچون: منابع طبیعی (آب، خاک، باد، خورشید، مراتع و جنگل ها، معادن) و نیروی انسانی (کشاورزی، دام پروری، کشتی رانی، صید در دریاها، آهنگری، بنایی، نجاری)، مطرح شده است.

در بخش دوم به مصرف در قرآن پرداخته و در فصل دوم، اسراف از منظر قرآن و سنت بررسی شده است. و در فصل سوم نیز محورهای مهم در اصلاح الگوی مصرف تبیین شده است.

۱۶. سبحانی، حسن، نظام اقتصادی اسلام، تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ اول، ۱۳۷۳، ۱۴۲ صفحه.

نظام های اقتصادی سرمایه داری و سوسیالیستی، در عمل از برآوردن نیازهای مادی و معنوی انسان ناتوانند. از این رو، امروزه انسان بیش از هر زمان دیگری، تشنه معارف حیات بخش اسلام در همه زمینه ها به ویژه اقتصاد

ص: ۱۹۰

اسلامی است. در پاسخ به چنین درخواستی، نویسنده کتاب حاضر می کوشد نظام اقتصاد اسلامی را هر چند به صورت مختصر به علاقه مندان معرفی کند. مطالب این کتاب در پنج فصل تدوین شده است.

در فصل اول، بررسی ادبیات موجود درباره نظام اقتصادی اسلام و در فصل دوم و سوم، اقتصاد و متدولوژی تحقیق و مبانی فلسفی و فکری نظام اقتصادی در اسلام تبیین می گردد. در فصل چهارم به دو محور زیر پرداخته می شود: الف) نهادها و معیارهای نظام اقتصادی اسلام ، ب) معیارها در نظام اقتصادی اسلام.

۱۷. صبری، حمید، کارآفرینی در هزاره سوم، تهران، نشر هماذر، چاپ اول، ۱۳۸۷، ۲۵۸ صفحه.

در هزاره سوم، جهان شاهد اقتصاد رقابتی در بازار خواهد بود؛ اقتصادی که نقش برجسته و اساسی دارد. از دیگر سو، عوامل مؤثر بر موفقیت بنگاه های اقتصادی به سرعت در حال تغییر است. به عبارتی، در اقتصاد دانایی محور، ایده ها، محصولات، خدمات و فرآیند تولید و عرضه، همواره در حال تحول و دگرگونی است. در چنین دوره و عهدی، بهره مندی از دانش روز و توانایی به کارگیری آن به شیوه نوآورانه و مؤثر، برای موفقیت کسب و کار همواره مورد نیاز و تحسین برانگیز است. کارآفرین نیز کسی است که با ابتکار و نوآوری، ترکیبات جدیدی از منابع، فرصت ها و نیازها را می آفریند. نویسنده در این کتاب به تعریف کارآفرینی پرداخته و نقش کارآفرینان را به منزله پدیده ای جدید در شرایط فعلی و مخاطره آمیز جامعه امروزی توضیح داده است. کارآفرین در تعریف نویسنده این کتاب، کسی است که با توجه به ویژگی های برجسته و ممتاز خود، امکانات و منابع را برای ایجاد، رشد و توسعه در زمینه های تولید و خدمات فراهم کرده است و توانسته زمینه اشتغال و کسب و کار را فراهم کند.

ص: ۱۹۱

۱۸. صدر، سید محمدباقر، اقتصاد ما (بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام) (جلد دوم)، ترجمه: ع اسپهبدی، تهران، انتشارات اسلامی.

این اثر، جلد دوم کتاب بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام است که در آن تلاش شده به کمک مفاهیم اقتصادی اسلام و سیستم حقوقی آن، مکتب اقتصادی اسلام معرفی شود. این بررسی، دو مرحله دارد که مرحله اول، پایه و بستری برای مرحله دوم محسوب می شود. مرحله اول، شامل جمع آوری احکام، مفاهیم و قواعدی است که در مرحله دوم با معلومات حاصل از آنها، تفسیری تئوریک و یک پارچه که مبیّن سیستم اقتصادی اسلام باشد، به عمل آمده است. عناوین مطالب این مجلد عبارت است از:

الف) روش کشف سیستم اقتصادی،

ب) نقش مفهوم ها در اکتشاف،

ج) نظریه توزیع قبل از تولید،

د) اقطاع در اسلام،

ه) توزیع قبل از تولید،

و) نظریه توزیع پس از تولید،

ز) نظریه تولید،

ح) مسئولیت دولت در اقتصاد اسلامی.

۱۹. عظیمی (آرانی)، حسین، مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران، تهران، نشر نی، ۱۳۷۴، ۴۰۵ صفحه.

اقتصاد ایران، با وجود کوشش و تحولات چشم گیر در دهه های اخیر، هنوز با مسائل و مشکلات فراوان روبه روست. حال این پرسش ها مطرح می شود که دلایل این وضعیت و این حجم از مشکلات چیست؟

این کتاب به تجزیه و تحلیل مسائل اقتصادی اجتماعی ایران پرداخته است و راه کارهای اساسی حل مشکلات مورد اشاره را نیز مطرح می کند.

ص: ۱۹۲

در فصل اول، تصویر کلان اقتصادی اجتماعی کشور ارائه می شود. پس از بیان مباحثی همچون توزیع درآمد، فقر و محرومیت، بودجه و سیاست گذاری اقتصادی در فصل چهارم به بخش کشاورزی و در فصل پنجم به بخش صنعت و در پایان به بخش نفت پرداخته می شود.

۲۰. غنی نژاد، موسی، تجددطلبی و توسعه در ایران معاصر، تهران، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۷، ۱۹۸ صفحه.

تجددطلبی و قانون خواهی روشن فکران اواخر دوران سلطنت قاجار، زمینه پیدایش انقلاب مشروطیت را فراهم آورد. این کتاب مجموعه ای از کارهای پژوهشی نویسنده، با موضوع هایی در زمینه توسعه اقتصادی است که شامل دو بخش می شود؛ بخش اول: چشم انداز کلی تحول در اندیشه ترقی خواهی و تجددطلبی یا ترسیم توسعه سیاسی و اقتصادی از آستانه انقلاب مشروطیت تا به امروز، بخش دوم: برخی مباحث روز درباره توسعه.

برخی محورهای این بخش عبارتند از:

۱. نقدی درباره نظریات رایج توسعه نیافتگی؛ ۲. هزینه های معاملاتی و توسعه صنعتی؛ ۳. ملاحظاتی درباره مالکیت صنعتی در ایران؛ ۴. رابطه بین جمعیت و توسعه از دیدگاه تحلیل اقتصادی؛ ۵. تمرکز سرمایه از واقعیت تا توهم؛ ۶. شرکت های چند ملیتی و توسعه اقتصادی.

۲۱. کاتوزیان، محمدعلی (همایون)، اقتصاد سیاسی ایران، از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی، ترجمه: محمدرضا نفیسی و کامبیز عزیزی، تهران، نشر مرکز، چاپ پنجم، ۱۳۷۴، ۴۳۸ صفحه.

اصطلاح اقتصاد سیاسی، به روش، دیدگاه و رهیافت مشترک علمی گفته می شود که دربردارنده دیدگاهی است که به حل مشکلات توجه دارد، نه به

ص: ۱۹۳

طرح معماهای خیالی یا انتزاعی. در این رهیافت مشترک علمی، استدلال ها و شواهدی مطرح می شود که ترکیبی از نظریه، تاریخ و داده های آماری است.

این کتاب به چهار بخش تقسیم شده است. در بخش نخست، زمینه کلی تاریخی و نیز دیدگاه های نظری لازم برای بررسی موضوع اصلی مطرح شده است. از این رو، مطالعه آن برای درک کامل دیگر مباحث کتاب ضروری است. بخش دوم با ظهور رضاخان آغاز می شود و با سقوط او به پایان می رسد. در بخش سوم، درباره مراحل اقتصادی سیاسی در سال های ۱۳۲۰ ۱۳۴۰ توضیح داده شده و نویسنده در پایان فصل، به نهضت ملی شدن صنعت نفت اشاره و تأثیر آن را در اقتصاد کشور بررسی کرده است. در بخش چهارم کتاب، به توصیف، تحلیل و ارزیابی فرآیندهای توسعه اقتصادی و سیاسی معاصر پرداخته شده است.

۲۲. کردزاده کرمانی، محمد، اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی ایران، تهران، چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۸۰، ۱۵۸ صفحه.

برخی مطالب مهم در این کتاب عبارت است از: تئوری های اقتصاد سیاسی، اقتصاد سیاسی در عمل، نظام سیاسی و توسعه اقتصادی، نقش نفت در اقتصاد سیاسی ایران، سرمایه داری خصوصی و نقش دولت، تحولات سیاسی و اقتصادی پس از پیروزی انقلاب، مشارکت سیاسی و اقتصاد سیاسی آموزش.

۲۳. مریدی، سیاوش، ایران اقتصاد، کتاب ایران (اقتصاد)، تهران، انتشارات بین المللی الهی، ۱۳۸۱، ۲۴۲ صفحه.

در این کتاب، اقتصاد ایران به شش فصل کشاورزی، صنعت، زیربنای اقتصادی، بیمه و تأمین اجتماعی، نظام بانکی و بانک داری در ایران و بازرگانی خارجی تقسیم شده است. در فصل اول؛ کشاورزی، افزون بر

ص: ۱۹۴

طرح کلیاتی درباره وضعیت اقلیمی و جغرافیایی ایران، به انواع کشت و محصولات عمده کشاورزی اشاره می شود. در فصل دوم؛ صنعت، زیرمجموعه های صنایع دستی و روستایی، صنایع بزرگ و نوین، صنایع نفت و گاز، پتروشیمی و معادن بررسی می گردد. در فصل سوم؛ به زیربنای اقتصادی کشور مانند برق، سدسازی، حمل و نقل، بنادر و مانند آن پرداخته شده است. در فصل چهارم نیز بیمه و تأمین اجتماعی، با نگاهی به گذشته مطرح شده است. در فصل پنجم، نظام بانکی و بانک داری از دوران گذشته تا به امروز بررسی، و در فصل ششم، به بازرگانی خارجی ایران شامل صادرات و واردات پرداخته شده است.

۲۴. معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله ، منتخبی از مقالات اولین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله ، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله ، چاپ دوم، ۱۳۷۷، ۵۴۱ صفحه.

در این کتاب، بخشی از مقاله های ارسال شده به نخستین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله آورده شده است. این کنگره با هدف تبیین دیدگاه های اقتصادی حضرت امام رحمه الله برگزار شد. در این اثر، افزون بر مقدمه، متن جدید چند سخنرانی نیز به چشم می خورد که به معرفی اجمالی مقاله ها بسنده شده است. برخی عناوین مقاله ها که مرتبط با موضوع سال هستند، عبارتند از:

مروری بر اندیشه های اقتصادی حضرت امام رحمه الله : نقش نظام اسلامی در ساماندهی نیروها و تنظیم برنامه های اقتصادی و سالم، امام و قطب بندی های اجتماعی و اقتصادی موجود در جامعه و جنگ میان فقر و غنا، شیوه اقتصادی مورد نظر امام رحمه الله ، امام و اولویت بندی در میان انواع تولید و مصرف، امام و استقلال سیاسی و خودکفایی.

ص: ۱۹۵

عملکرد نظام جمهوری اسلامی در توسعه انسانی: کارآیی تئوری ها و شاخص های اقتصادی در ارزیابی وضعیت انسانی، نگاهی مجدد به عوامل بازدارنده توسعه اجتماعی و اقتصادی (ساختار اقتصادی گذشته، عوارض مستقیم ناشی از انقلاب، جنگ تحمیلی، توطئه های داخلی، سیاست های متمرکز در امور اقتصادی).

توسعه، فرهنگ و دیدگاه های امام خمینی رحمه الله : اهمیت و ضرورت توسعه، تاریخچه بحث توسعه، تعریف توسعه از دیدگاه های گوناگون، قطع وابستگی، رشد و توسعه درون گرا، خوداتکا، اهمیت منابع انسانی در توسعه، فرهنگ محور توسعه، مشارکت مردم، جایگاه دین در توسعه.

مبانی الگوی جامع توسعه اقتصادی از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : استقلال اقتصادی از دیدگاه حضرت امام رحمه الله ، پی آمدهای وابستگی اقتصادی و سایر شئون کشور، راه حل های خروج از وابستگی اقتصادی (جهاد اقتصادی، ویژگی های فرهنگی جهاد اقتصادی...)، استقلال اقتصادی و تئوری های رشد، نظریه های امام و تئوری های رشد.

ضرورت و فرآیند ساخت نظام اقتصادی اسلامی بر اساس رهنمودهای امام خمینی رحمه الله : طرح ضرورت نظام سازی در اقتصاد اسلامی، کیفیت طراحی نظام اقتصاد اسلامی (کلیاتی در نظام سازی بر اساس اسلام، اصول پی ریزی و طراحی نظام اقتصاد اسلامی، تعیین قلمرو تعریف اقتصاد، تبیین اصول موضوعه و پیش فرض های حاکم بر نظام اقتصادی، تعیین هدف در نظام اقتصاد اسلامی، طراحی اجزا و عوامل و روابط).

خطوط اصلی اقتصاد اسلامی از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : رابطه خطوط اصلی اقتصاد با نظام اقتصادی، خطوط اصلی اقتصاد سرمایه داری و سوسیالیسم، خطوط اصلی اقتصاد سوسیالیستی، خطوط اصلی اقتصاد

ص: ۱۹۶

اسلامی، رابطه اقتصاد باهدف در اسلام، تعدیل ثروت و راه های جهت گیری اقتصاد اسلامی، رسیدگی به محرومین و مستضعفین، اصول حاکم بر تدوین اقتصاد و برنامه ریزی نظام اقتصاد اسلامی، اصول حاکم بر نظام اجرایی اقتصاد اسلامی.

دیدگاه امام رحمه الله درباره سیاست های کشاورزی: کشاورزی پیش از انقلاب، کشاورزی پس از انقلاب، ارزیابی عملکرد سیاست های کشاورزی ایران پس از انقلاب، علل و عوامل عدم موفقیت سیاست های کشاورزی پس از انقلاب، سیاست های سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، تأثیر سیاست های کلان اقتصادی در کشاورزی.

اخلاق کارگزاران در نظام اقتصادی و اجتماعی اسلام بر اساس اندیشه حضرت امام خمینی رحمه الله : اقتصاد، اخلاق و نسبت آن با اقتصاد، نقش و اهمیت کارگزار در جامعه اسلامی، زهد و ساده زیستی... .

مفهوم توسعه یافتگی از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : ضرورت توأم بودن توسعه اقتصادی با دیگر مسائل انسانی، جامعه مطلوب اسلامی (توسعه یافته)، اصول حاکم بر جامعه توسعه یافته از نظر اسلام (اصول اقتصادی)، تعریف توسعه اسلامی، جایگاه اصول اقتصادی و اهمیت آنها.

مکتب واسطه اقتصاد اسلامی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : تلاش برای زیستن و مکتب وابسته، نظرات امام در رابطه با مکتب واسطه اسلامی (اصالت معنویت و وسیله بودن مادیات در نظام اسلامی، نظام اسلامی مستقل و واسطه میان دو نظام سرمایه داری و کمونیستی، مالکیت مشروع، عدالت اجتماعی و دفاع از مستضعفان، مردمی بودن و ساده زیستن مسئولان، استقلال اقتصادی و خودکفایی، اخلاق اقتصادی، مشارکت مردم در امور اقتصادی.

ص: ۱۹۷

۲۵. مطهری، مرتضی، بررسی اجمالی مبانی اقتصاد اسلامی، تهران، انتشارات حکمت، چاپ اول، ۱۴۰۳ه . ق، ۴۱۶ صفحه.

این اثر در بردارنده قسمتی از نوشته های اقتصادی اندیشمند شهید، آیت الله مطهری است که در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول درباره کلیات بحث های مربوط به مبانی و فلسفه اقتصاد اسلامی است. بخش دوم شامل رساله هایی در مسائل گوناگون اقتصاد اسلامی از جمله اسلام و اقتصاد، حق و حکم و... است.

۲۶. مؤسسه تحقیقاتی و فرهنگی مفید، مبارزه با فقر و فساد و تبعیض با تمرکز بر نقش راهبردی صدا و سیما، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، سال ۱۳۸۳، ۴۲۳ صفحه.

در اثر حاضر تلاش شده است، افزون بر بررسی جنبه های گوناگون سه موضوع مطرح (فقر، فساد و تبعیض)، راه های مبارزه با آنها در عرصه رسانه ملی تبیین شود. همچنین برنامه ریزان و برنامه سازان، با هدف آگاهی بخشی به مخاطبان، راهکارهای مبارزه با این امور را در برنامه های خود به کار بندند. مباحث این کتاب در سه بخش تهیه و تنظیم شده است.

بخش اول با عنوان شناخت آسیب ها، مشتمل بر دو بخش است:

الف) کلیات طرح: در این قسمت، موضوع، هدف، ضرورت، پرسش های تحقیق، پیش فرض ها، فرضیه ها، پیشینه و روش تحقیق آمده است.

ب) متن طرح: شناخت اجمالی آسیب ها، تعاریف فقر، فساد، تبعیض، مصادیق فقر و فساد و تبعیض، مصادیق و کارکرد رسانه.

در بخش دوم تحت علل بروز آسیب های محوری، علل کلان و خرد بررسی می شود.

ص: ۱۹۸

در بخش سوم راهکارهایی در سه محور بیان شده است؛ الف) راه کارهای کلان مقابله با فقر، فساد و تبعیض

ب) راهکارهای خرد که راهکارهای مقابله با فقر، راهکارهای مقابله با فساد و راهکارهای مقابله با تبعیض است.

ج) راهکارهای رسانه ای

کلیات نظام اقتصادی اسلام.

۲۷. موسوی خمینی، روح الله، خودباوری و خودکفایی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله ، تبیان آثار موضوعی (دفتر بیست و ششم)، دفتر ۲۶، چاپ اول، پاییز ۱۳۸۱.

در این مجموعه، رهنمودها، بیانات، پیام ها و دیدگاه های امام خمینی رحمه الله درباره مقولات «خودباختگی و خودباوری» و «خودکفایی و استقلال اقتصادی» گردآوری و در هشت فصل موضوعی زیر تنظیم شده است:

۱. زمینه ها و علل خودباختگی و وابستگی، ۲. تلاش و تبلیغات غرب برای از خود بیگانه کردن مسلمانان، ۳. اهمیت استقلال و خودکفایی، ۴. تاکید بر خودباوری، خودکفایی و استقلال مسلمانان و مستعضفان، ۵. فرهنگ و از خودبیگانگی، ۶. تحول فرهنگی راه مقابله با خودباختگی، ۷. زمینه های لازم خودباوری و خودکفایی، ۸. نتایج و دستاوردهای خودکفایی.

۲۸. موسویان، سید عباس، پس انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد اسلام، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۶.

اهمیت تشکیل پس انداز و تبدیل آن به سرمایه گذاری مفید و مولد، محل وفاق تمام مکاتب و اندیشمندان اقتصادی است، ولی در ارائه روش ها و راه حل ها بین مکاتب و اقتصادانان اختلاف نظر شدیدی وجود دارد. این در حالی است که اقتصاد سوسیالیستی به تشکیل پس انداز و سرمایه گذاری متمرکز دولتی، تأکید دارد. اقتصاد سرمایه داری از روش های آزاد پس انداز و سرمایه گذاری با

ص: ۱۹۹

محوریت سیستم بهره سخن می گوید و اقتصاد اسلامی، با نقد هر دو تفکر به دنبال روش های کنترل شده با محوریت سیستم مشارکت می گردد. کتاب حاضر که از شش فصل تشکیل شده، در فصل نخست، اهمیت پس انداز و سرمایه گذاری را از دیدگاه اقتصاددانان مختلف و از دیدگاه متون دینی بررسی می کند. در فصل دوم، بعد از بررسی دلائل و راهکارهای پس انداز و سرمایه گذاری متمرکز سوسیالیستی، نشان داده می شود که این روش نمی تواند روش موفقی باشد، در فصل سوم، اقتصاد سرمایه داری در مسئله پس انداز و سرمایه گذاری، و در فصل چهارم، پس انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد اسلامی بیان می شود. در فصل بعدی نشان داده می شود که سامان دادن روابط اقتصادی براساس سیستم مشارکت، نه تنها امری محال و دور از واقع نیست، بلکه هم اکنون در جوامع مختلف انواعی از شیوه های آن سیستم در حال اجراست و با موفقیت تمام در حال توسعه است. سرانجام در فصل پایانی، با جمع بندی مطالب، پیشنهادهایی برای محققان اقتصاد اسلامی و مسئولان اجرایی دارد.

۲۹. موسویان، سید عباس، مبارزه با فقر و فساد و تبعیض با تمرکز بر نقش راهبردی صدا و سیما، قم، دارالثقلین، چاپ دوم، ۱۳۷۹، ۱۴۸ صفحه.

نویسنده با هدف آشنایی هر چه بیشتر مخاطبان با نظام اقتصادی اسلام، خطوط کلی نظام اقتصادی اسلام را در شش فصل با عناوینی همچون مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلام، اهداف نظام اقتصادی اسلام، مبانی مکتبی نظام اقتصادی اسلام، بررسی کرده است.

ساختار نظام اقتصادی اسلام و بانک داری اسلام

۳۰. میرمعزّی، سید حسین، نظام اقتصادی اسلام (دفتر اول: مبانی فلسفی)، تهران، کانون اندیشه جوان، چاپ اول، ۱۳۷۸، ۱۱۲ صفحه.

نویسنده در این اثر کوشیده است نظام اقتصادی اسلام را با توجه به جهان بینی، ارزش ها و اهداف مکتب الهی اسلام، تبیین، و تفاوت های آن با نظام اقتصاد

ص: ۲۰۰

سرمایه داری را بیان کند. این بحث ها در چهار دفتر مطرح شده است. در دفتر اول این کتاب، افزون بر تعریف نظام اقتصادی و مبانی و اهدافش، درباره رابطه آن با حقوق اقتصادی و علم اقتصاد و مبانی نظام اقتصادی اسلام در مقایسه با نظام سرمایه داری لیبرال بحث شده است. این مباحث در سه فصل نظام و نظام اقتصادی، مبانی فلسفی نظام (اقتصاد سرمایه داری لیبرال) و مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلام به نگارش درآمده است.

۳۱. نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه شهید بهشتی، اسلام و توسعه (مجموعه مقالات)، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۲، ۴۹۵ صفحه.

توسعه به معنای روند حرکت جوامع از وضعیت موجود به سمت وضعیت مطلوب، از مباحث رایج و در عین حال پیچیده جهان معاصر است. در دیدگاه غربی، جنبه معنوی و ماورای مادی انسان و جهان در این توسعه نادیده گرفته یا از ریشه، انکار می شود. بدیهی است که این نگرش هم در اساس و هم در نتایجی که در پی دارد، هرگز مورد قبول و تأیید اسلام نیست. توسعه در نگرش اسلامی، همه ابعاد وجودی انسان را دربرمی گیرد. به منظور تبیین هرچه بیشتر این رهیافت واقع نگر، از زوایای گوناگون، دست اندرکاران دانشگاه شهید بهشتی، همایش دوم «اسلام و توسعه» را برگزار کردند که مجموعه مقاله های ارزشمند آن همایش، با تلاش «پژوهشکده فرهنگ و معارف»، وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه، تنظیم شد و در قالب کتابی که متضمن چهار فصل است، در اختیار علاقه مندان قرار گرفت.

در فصل اول: اسلام و توسعه عناوین برخی مقاله های این بخش عبارتند از: تاریخ اسلام: علم و توسعه.

در فصل دوم با عنوان حضرت امام رحمه الله و مفهوم و نقش توسعه در ایران، چهار مقاله آمده که برخی عناوین آن به شرح زیر است: مفهوم توسعه

ص: ۲۰۱

راهبردی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله ، اصول و مبانی توسعه در اندیشه امام خمینی رحمه الله ، و نقش دولت در توسعه از دیدگاه حضرت امام رحمه الله .

همچنین در فصل سوم، به نام کاربرد توسعه در اقتصاد و بهره وری، سه مقاله به شرح زیر آمده است: جایگاه صنعت نفت در توسعه اقتصادی کشور، رویکرد برنامه ریزی رسمی و بهره وری نیروی انسانی در شرکت های ایرانی فعال در بورس راهبردهای اقتصادی در کشورهای اسلامی (تأکید بر اندونزی و مالزی).

در فصل چهارم، «راهبردهای توسعه در اسلام و ایران» نیز پنج مقاله به چشم می خورد: اهمیت و شناخت بهره وری از دیدگاه اسلام، و ضرورت اندازه گیری عملی آن، چارچوب اسلامی دست یابی به توسعه اقتصاد پایدار، عدالت اقتصادی در نظام اسلامی و راهکارهای تحقق آن در جامعه و آثار اقتصادی و اجتماعی و جای گزین نظام مشارکت به جای بهره وری.

۳۲. نیک فر، مختار، کار در زندگی فردی و اجتماعی از دیدگاه قرآن، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، ۱۳۸۳، ۲۹۴ صفحه.

با توجه به نقش کار در زندگی آدمی، آشنایی با جنبه های گوناگون این موضوع بسیار ضروری است. نویسنده در این اثر، با بررسی کار در زندگی فردی و اجتماعی از دیدگاه اسلام، راه حل رهایی از دنیازدگی از یک سو و ترک دنیا و انزواطلبی را از دیگر سو، مطرح کرده است. این کتاب شامل ده بخش است. در آغاز کتاب، پس از تبیین موضوع، هدف پژوهش، فرضیه های پژوهش و...، در بخش دوم، انسان و کار از نگاه وحی، بررسی می شود. پس از بیان انواع کار در بخش سوم، الگوهای کاری، عوامل اشتغال به کار و موانع آن، آداب و قراردادهای کاری، آثار کار، نقش معنوی عوامل غیر کاری در سطح زندگی، سطح مطلوب زندگی و چگونگی کاربست موضوع در رسانه تبیین می شود.

ص: ۲۰۲

۳۳. وزیری فرد، سید محمد جواد، مسائل اقتصادی در تفسیر المیزان، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، چاپ اول، سال ۱۳۷۶، ۱۸۵ صفحه.

این اثر که پایان نامه تحصیلی دوره کارشناسی ارشد نویسنده است، دیدگاه های اقتصادی علامه طباطبایی در تفسیر المیزان، بررسی شده است. عناوین و مباحث بخش های کتاب به این شرح است: آشنایی با المیزان و نویسنده آن، اهمیت اقتصاد، منشأ مالکیت، پول، طلا، نقره، کنز و سرمایه داری، احتکار، قرض، ربا، تجارت، کم فروشی، زکات ، انفال و خمس.

۳۴. هادوی، مهدی، مکتب و نظام اقتصادی اسلام، قم، مؤسسه فرهنگی خانه خرد، چاپ اول، ۱۳۷۸، ۲۲۱ صفحه.

نویسنده در اثر حاضر کوشیده است در حد توان، مکتب و نظام اقتصادی اسلام را بشناسد و آن را به عنوان مکتب و نظامی مستقل از دیگر مکاتب و نظام ها به علاقه مندان بشناساند. مجموعه مباحث این کتاب در یک پیش گفتار و چهار بخش مقدمات، نظریه اندیشه مدون در اسلام، اهداف اقتصادی اسلام، مبانی اقتصادی اسلام و نظام اقتصادی اسلام آمده است.

۳۵. هادوی نیا، علی اصغر، معنویت و اقتصاد (مقایسه ای تطبیقی بین نظام اقتصادی اسلام و سرمایه داری)، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، چاپ اول، ۱۳۸۱، ۱۷۶ صفحه.

همان گونه که از عنوان پژوهش برمی آید، نویسنده اثر کوشیده است، رابطه متقابل معنویت و اقتصاد را بررسی کند. بر این اساس، مقایسه ای تطبیقی اجمالی میان اقتصاد اسلامی و سرمایه داری انجام داده و تفاوت های آن دو را بیان کرده است. مجموعه مباحث این کتاب در چهار بخش مفاهیم و روابط، بررسی ارکان نظام های اقتصادی،انسان اقتصادی در نظام های اقتصادی،عملکردها و الگوهای رفتاری نظام های اقتصادی تنظیم شده است.

ص: ۲۰۳

۳۶. یوسفی، احمدعلی، نظام اقتصاد علوی، تهران، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۸۶، ۵۵۲ صفحه.

تحقیق حاضر به همت گروه اقتصاد پژوهشکده نظام های اسلامی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و با هدف دست یابی به نظام اقتصادی اسلام از دیدگاه امیرالمؤمنین علی علیه السلام صورت گرفته است. پژوهشگر کوشیده است با بررسی و مطالعه عمیق، گسترده و روش مند در سیره و سنت گفتاری و رفتاری حضرت علی علیه السلام ، آموزه های بنیادین و روشنگرانه آن حضرت را در قالب ادبیات نظام های اقتصادی، تدوین کند و در اختیار علاقه مندان قرار دهد. نتایج کوشش نویسنده شامل پنج بخش است که برخی از عناوین مهم آن عبارتند از :

مبانی بینشی و ارزشی اقتصاد علوی، انگیزه های فعالیت های اقتصادی، انگیزه تولید، انگیزه مصرف، اصول راهبردی

۳۷. وطن خواه، مصطفی، موانع تاریخی توسعه نیافتگی در ایران، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰، ۴۷۵ صفحه.

با وجود بررسی های تاریخی پژوهشگران ایرانی و خارجی در زمینه مسائل اقتصادی و اجتماعی جامعه ایران، هنوز تحلیلی همه جانبه و قانع کننده درباره علل پیدایی و شکست جنبش های یک قرن اخیر ملت ایران صورت نگرفته است. بررسی های مندرج در این کتاب، گامی در جهت شناخت علل پیدایی و شکست این جنبش هاست.

ص: ۲۰۴

نویسنده کوشیده از هرگونه الگوسازی یا منظره پردازی مبهم و مصنوعی بپرهیزد و به برخی پرسش های اساسی درباره رخدادهای زمان ما به گونه ای علمی و قانع کننده پاسخ دهد و به روشن شدن حقایق تاریخی کمک کند.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: بطلان نظریه «تکامل یک خطی» جوامع بشری برای جامعه ایران؛

فصل دوم: چرا ایران هم زمان با غرب یا اندکی پس از آن صنعتی نشد؛

فصل سوم: سرآغاز دگرگونی های بنیادی در نظام اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ایران.

ب) مقاله ها

ب) مقاله ها

،

، کار و جامعه، دی ۱۳۸۸ شماره ۱۱۵، (۹ صفحه از ۷۲ تا ۸۰)

،

،

(علمی پژوهشی/ISC)، پاییز ۱۳۸۸ شماره ۶۷، (۲۴ صفحه از ۹۳ تا ۱۱۶)

،

،

(علمی پژوهشی/ISC)، بهار ۱۳۸۷ شماره ۶۱، (۲۲ صفحه از ۵۷ تا ۷۸)

،

، کار و جامعه، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸ شماره ۱۰۶ و ۱۰۷، (۱۰ صفحه از ۴۶ تا ۵۵)

ص: ۲۰۵

،

، کار و جامعه تیر ۱۳۸۸ شماره ۱۰۹، (۱۰ صفحه - از ۴۸ تا ۵۷)

،

، کار و جامعه، دی ۱۳۸۹ شماره ۱۲۷، (۲۱ صفحه از ۷۸ تا ۹۸)

،

(۱۶ صفحه از ۴۹ تا ۶۴)

،

، کار و جامعه، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸ شماره ۱۰۶ و ۱۰۷، (۱۲ صفحه از ۹۴ تا ۱۰۵)

،

، اطلاعات سیاسی اقتصادی (علمی ترویجی) خرداد و تیر ۱۳۸۸ شماره ۲۶۱ و ۲۶۲، (۱۶ صفحه از ۱۸۶ تا ۲۰۱)

،

،

، پاییز و زمستان ۱۳۸۹ شماره ۳، (۲۸ صفحه از ۶۵ تا ۹۲)

جزئی، نسرین

، کار و جامعه ، دی ۱۳۸۹ شماره ۱۲۷، (۲۲ صفحه - از ۹۹ تا ۱۲۰)

ص: ۲۰۶

،

، کار و جامعه، دی ۱۳۸۹، شماره ۱۲۷، (۱۲ صفحه از ۳۶ تا ۴۷)

،

،

، بهمن ۱۳۸۹ - شماره ۱۲۸، (۱ صفحه از ۵۲ تا ۵۲)

،

،

(علمی ترویجی) فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸ شماره ۳۴، (۱۷ صفحه از ۲ تا ۱۸)

،

،

(علمی پژوهشی/ISC)، تابستان ۱۳۸۷ شماره ۶، (۲۲ صفحه از ۸۳ تا ۱۰۴)

،

،

(علمی پژوهشی/ISC)، تابستان ۱۳۸۹ شماره ۷۰، (۲۴ صفحه از ۵۵ تا ۷۸)

، کار و جامعه، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۹ شماره ۱۱۸ و ۱۱۹، (۱۳ صفحه از ۱۳ تا ۲۵)

،

، کار و جامعه، مهر ۱۳۸۸ شماره ۱۱۲، (۱۰ صفحه از ۱۴ تا ۲۳)

ص: ۲۰۷

،

، کار و جامعه، آبان و آذر ۱۳۸۹ شماره ۱۲۵ و ۱۲۶، (۱۷ صفحه از ۸۰ تا ۹۶)

دادرس مقدم، امیر زیبایی، منصور،

،

(علمی پژوهشی/ISC)، زمستان ۱۳۸۷ شماره ۶۴، (۱۸ صفحه از ۱ تا ۱۸)

،

، کار و جامعه، دی ۱۳۸۸ شماره ۱۱۵، (۴ صفحه از ۶۹ تا ۷۲)

،

، کار و جامعه، مهر ۱۳۸۸ شماره ۱۱۲، (۱۰ صفحه از ۲۴ تا ۳۳)

،

،

(علمی ترویجی)، مهر و آبان ۱۳۸۸ شماره ۳۷، (۸ صفحه از ۵۶ تا ۶۳)

، کار و جامعه، بهمن و اسفند ۱۳۸۷ – شماره ۱۰۴ و ۱۰۵، (۱۰ صفحه از ۸۲ تا ۹۱)

،

،

تابستان ۱۳۸۷ شماره ۲، (۲۰ صفحه از ۴ تا ۲۳)

،

، کار و جامعه، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸ شماره ۱۰۶ و ۱۰۷، (۲۰ صفحه – از ۲۶ تا ۴۵)

ص: ۲۰۸

، کار و جامعه، دی ۱۳۸۸ شماره ۱۱۵، (۳ صفحه از ۹۲ تا ۹۴)

،

، کار و جامعه، خرداد و تیر ۱۳۸۹ شماره ۱۲۰ و ۱۲۱، (۱۰ صفحه از ۲۷ تا ۳۶)

،

،

، بهمن ۱۳۸۹ شماره ۱۲۸، (۶ صفحه از ۸ تا ۱۳)

،

، کار و جامعه، تیر ۱۳۸۸ شماره ۱۰۹، (۱۸ صفحه از ۵۸ تا ۷۵)

،

،

(علمی ترویجی)، بهمن و اسفند ۱۳۸۷ شماره ۲۵۷ و ۲۵۸، (۸ صفحه از ۱۹۲ تا ۱۹۹)

،

،

(علمی ترویجی)، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷ شماره ۲۴۷ و ۲۴۸، (۶ صفحه از ۲۳۸ تا ۲۴۳)

عربی، افسانه، راه های موفقیت برتر در کسب و کار، کار و جامعه، مهر ۱۳۸۸، شماره ۱۱۲، (۴ صفحه از ۳۴ تا ۳۷)

،

،

(علمی ترویجی)، مرداد و شهریور ۱۳۸۸ شماره ۲۶۳ و ۲۶۴ (۲۰ صفحه از ۱۵۰ تا ۱۶۹)

،

،

(علمی پژوهشی/ISC)، پاییز ۱۳۸۷ شماره ۶۳، (۲۰ صفحه از ۱۳۹ تا ۱۵۸)

ص: ۲۰۹

،

، کار و جامعه ، دی ۱۳۸۹ – شماره ۱۲۷، (۱۸ صفحه از ۱۶ تا ۳۳)

،

،

(علمی ترویجی)، مرداد و شهریور ۱۳۸۷ شماره ۲۵۱ و ۲۵۲، (۸ صفحه از ۱۵۰ تا ۱۵۷)

،

، اطلاعات سیاسی اقتصادی (علمی ترویجی)، مهر و آبان ۱۳۸۷ شماره ۲۵۳ و ۲۵۴، (۱۰ صفحه از ۳۰۶ تا ۳۱۵)

،

، کار و جامعه، آبان و آذر ۱۳۸۹ شماره ۱۲۵ و۱۲۶، (۸ صفحه از ۱۱ تا ۱۸)

،

، کار و جامعه، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۹ شماره ۱۱۸ و ۱۱۹، (۲ صفحه از ۱۰۴ تا ۱۰۵)

،

،

(علمی پژوهشی/ISC)، زمستان ۱۳۸۷ شماره ۳، (۲۶ صفحه از ۳۷ تا ۶۲)

،

،

(علمی ترویجی)، مهر و آبان ۱۳۸۸ شماره ۳۷، (۱۳ صفحه از ۴۳ تا ۵۵)

،

،

(علمی ترویجی)، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸ شماره ۳۴، (۲۰ صفحه از ۳۹ تا ۵۸)

ص: ۲۱۰

، کار و جامعه، دی ۱۳۸۸ شماره ۱۱۵، (۱۸ صفحه از ۳۵ تا ۵۲)

،

،

(علمی پژوهشی/ISC)، پاییز ۱۳۸۷ شماره ۳۱، (۳۲ صفحه از ۳۷ تا ۶۸)

،

،

، شهریور و مهر ۱۳۸۹ شماره ۱۲۳ و ۱۲۴، (۱۲ صفحه از ۴۷ تا ۵۸)

،

،

، بهمن ۱۳۸۹ شماره ۱۲۸، (۲۷ صفحه از ۱۴ تا ۴۰)

،

، کار و جامعه، خرداد و تیر ۱۳۸۹ - شماره ۱۲۰ و ۱۲۱، (۱۳ صفحه از ۱۰ تا ۲۲)

،

، کار و جامعه، آبان و آذر ۱۳۸۹ شماره ۱۲۵ و ۱۲۶، (۱۷ صفحه از ۶۳ تا ۷۹)

ار)، بررسی های بازرگانی (علمی ترویجی)، مهر و آبان ۱۳۸۹ دوره جدید شماره ۴۳، (۱۶ صفحه از ۲۷ تا ۴۲)

،

، کار و جامعه، آبان و آذر ۱۳۸۹ شماره ۱۲۵ و ۱۲۶، (۹ صفحه از ۵۴ تا ۶۲)

ص: ۲۱۱

کتاب نامه

کتاب نامه

نهج البلاغه

ابن اثیرجزری، عزالدین، اسد الغابه، بیروت، دارالمعروفه، بی تا.

افلاکی، شمس الدین احمد، مناقب العارفین، اقبال، چاپ پنجم، ۱۳۸۰.

بهرام پور، ابوالفضل، نسیم حیات، هجرت، چاپ پنجم، ۱۳۸۴.

برقعی، یحیی، چکیده اندیشه ها، قم، نشر کتاب، چاپ ششم، ۱۳۶۷.

بهمنیاری، احمد، داستان نامه،تهران، دانشگاه تهران، موسسه انتشارات و چاپ،۱۳۸۱.

تمیمی آمدی، عبدالواحدابن محمد، غررالحکم و دررالکلم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، بی تا.

ثقفی کوفی، ابراهیم بن محمد، الغارات، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ترجمه: عبدالمحمد آیتی، ۱۳۰۵.

جبران خلیل جبران، پیامبر، ترجمه: محمدرضا ابراهیم زاده، تهران، بی نا، ۱۳۴۶.

ص: ۲۱۲

جعفری، محمدتقی، ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، چاپ هفتم، ۱۳۷۶.

جعفری تبریزی، محمدتقی، حکمت،عرفان، اخلاق در شعر نظامی گنجوی، تهران، کیهان، ۱۳۷۰.

جمعی از نویسندگان، کار و تلاش رمز موفقیت، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، ۱۳۸۹.

حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم ، موسسه آل البیت، ۱۳۷۲.

حرانی، ابومحمد حسن، تحف العقول عن آل الرسول، تهران، مکتبه الصدوق، ۱۳۷۶.

حکیمی، محمدرضا و دیگران، الحیاه، ترجمه: احمد آرام، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۷۶.

حیدری ابهری، غلام رضا، امثال و حکم فارسی، قم، جمال، چاپ اول، ۱۳۸۳.

، حکمت نامه پارسیان (فرهنگ اسلامی در آینه امثال و حکم فارسی)، قم، جمال، ۱۳۸۵.

دورانت، ویلیام جیمز، لذات فلسفه، ترجمه: عباس زریاب، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴.

رجبی دوانی، محمد، عین بقاء، رهنمون، چاپ دوم.

سبحانی، جعفر، رمز پیروزی مردان بزرگ، قم، نسل جوان، ۱۳۷۰.

سمیعی، رضا، جام اندیشه (فرهنگ سخنان خردمندان)، قم، صالحان، ۱۳۸۷.

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، جامع الصغیر، تهران، امیرکبیر،۱۳۸۲.

شاملویی، حبیب الله، بزرگان چه گفته اند، تهران، امید فردا، چاپ اول، ۱۳۸۰.

ص: ۲۱۳

شکوری، ابوالفضل، سیره صالحان، شکوری، ۱۳۷۴.

شوشتری، نورالدین بن سید شریف الدین، احقاق الحق، قم، مکتبه آیه العظمی المرعشی النجفی، بی تا.

الطبرانی، سلیمان بن احمد، المعجم الکبیر، مطبعه الزهراء الحدیثه، چاپ دوم،۱۹۸۴م.

فیض کاشانی، ملامحسن، محجه البیضاء، تصحیح و تعلیق: علی اکبر غفاری، قم، مؤسسه النشر اسلامی، بی تا.

قرائتی، محسن، تفسیر نور، قم، در راه حق، ۱۳۷۴.

کلینی، محمد بن یعقوب، فروع کافی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۸.

، ___________اصول کافی، تصحیح: علی اکبر غفاری، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۴۰۴.

گروه نویسندگان (به اهتمام پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی) زیر نظر علی اکبر رشاد، دانشنامه امام علی علیه السلام ، تهران، موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۰.

لامعی، شبانعلی، حکایت های فرهنگی، تهران، رامند، ۱۳۸۲.

مجتهدی، سید مرتضی، اسرار موفقیت، قم، حاذق، چاپ چهارم، ۱۳۸۳.

مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، تهران، مکتبه الاسلامیه، چاپ دوم، ۱۳۹۴.

، تاریخ پیامبران، تحقیق: سید علی امامیان، سرور، چاپ چهارم، ۱۳۸۰.

محمدی اشتهاردی، محمد، پیکار اسلام با اسراف، شفق، ۱۳۹۸ه . ق.

محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، قم، دارالحدیث، ۱۳۷۷.

ص: ۲۱۴

مدیریت اطلاعات کارشناسان و اندیشمندان، آشنایی با کارشناسان علوم اسلامی و انسانی برای استفاده برنامه سازان رسانه ملی، تهران، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی، ۱۳۹۰.

مرکز طرح و برنامه ریزی سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، اهداف، محورها، اولویت ها و سیاست های تولید، تامین و پخش، انتشارات مبلغان، ۱۳۸۴.

مطهری، مرتضی، تعلیم و تربیت در اسلام، تهران، صدرا، چاپ بیست و سوم، ۱۳۷۳.

، حکمت ها و اندرزها، تهران، صدرا، چاپ سوم، ۱۳۷۳.

، داستان راستان، صدرا، تهران، چاپ دهم، ۱۳۶۷.

معاونت پژوهشی موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله ، مجموعه مقالات اولین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی، تهران، چاپ دوم، ۱۳۷۸.

مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، قم، دارالکتب الاسلامیه، چ۱۲، ۱۳۷۴.

موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۹.

موسوی خمینی، روح الله، صحیفه نور، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۱.

موسوی لاری، مجتبی، رسالت اخلاق در تکامل انسان، موسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۶.

نجم رازی، عبدالله بن محمد، مرصادالعباد، بی جا، کتابخانه سنایی، ۱۳۶۳.

نصیری، عمر بن ابن شعبه، تاریخ المدینه المنوره، قم، دارالکفر، ۱۴۱۰.

نوری، میرزاحسین، مستدرک الوسایل، قم، موسسه آل البیت، ۱۴۰۷.

ص: ۲۱۵

ورام ابن ابی الفراس، ابوالحسین، مجموعه ورام، ترجمه : محمدرضا عطایی.

هادی منش، ابوالفضل، در قلمرو آفتاب، صدا وسیمای جمهوری اسلامی ایران، دفتر عقل، ۱۳۸۵.

هاشمی رفسنجانی، علی اکبر، تفسیر راهنما، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم،۱۳۷۱.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آيا كسانى كه مى‌دانند و كسانى كه نمى‌دانند يكسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹